

Roczne Sprawozdanie Finansowe ING Banku Śląskiego S.A.

za 2008 rok

Spis treści

Roczne sprawozdanie finansowe ING Banku Śląskiego S.A.

Rachunek zysków i strat.....	1
Bilans.....	2
Zestawienie zmian w kapitale własnym.....	4
Rachunek przepływów pieniężnych.....	5
Dane informacyjne o Banku	6
Wybrane dane finansowe ze sprawozdania finansowego.....	7
Znaczące zasady rachunkowości.....	8
Porównywalność danych finansowych	37
Noty do sprawozdania finansowego.....	39
1. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności.....	39
2. Wynik z tytułu odsetek.....	43
3. Wynik z tytułu prowizji.....	44
4. Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych.....	45
5. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja.....	45
6. Wynik na pozostałej działalności podstawowej.....	47
7. Koszty działania banku	48
8. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych.....	48
9. Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe.....	49
10. Podatek dochodowy.....	50
11. Zysk przypadający na jedną akcję.....	51
12. Dywidendy wypłacone / zaproponowane do wypłaty.....	52
13. Kasa, środki w Banku Centralnym.....	52
14. Kredyty i inne należności udzielone innym bankom.....	53
15. Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.....	54
16. Inwestycje.....	57
17. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań.....	62
18. Pochodne instrumenty zabezpieczające.....	63
19. Kredyty i inne należności udzielone klientom.....	63
20. Jakość portfela kredytów i innych należności.....	67
21. Inwestycje w jednostki podporządkowane.....	69
22. Nieruchomości inwestycyjne.....	70
23. Rzeczowe aktywa trwałe.....	71
24. Wartości niematerialne	73
25. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży.....	76
26. Aktywa i rezerwa z tytułu podatku odroczonego.....	77
27. Inne aktywa.....	80
28. Świadczenia dla pracowników.....	81
29. Zobowiązania wobec Banku Centralnego.....	81
30. Zobowiązania wobec innych banków.....	82
31. Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat..	83
32. Zobowiązania wobec klientów.....	84
33. Rezerwy.....	86
34. Inne zobowiązania.....	89
35. Kapitał akcyjny.....	90
36. Kapitał z aktualizacji wyceny.....	91
37. Zyski zatrzymane.....	92
38. Struktura bilansu według walut.....	93
39. Pozycje pozabilansowe.....	96

40. Zobowiązania warunkowe.....	96
41. Pozabilansowe instrumenty finansowe.....	97
42. Rachunkowość zabezpieczeń.....	99
43. Wartość godziwa.....	101
44. Działalność powiernicza.....	105
45. Leasing operacyjny.....	106
46. Gotówka i jej ekwiwalenty.....	107
47. Objasnienie podziału działalności Grupy na działalność operacyjną, inwestycyjną i finansową w rachunku przepływów pieniężnych.....	107
48. Przyczyny występowania różnic pomiędzy bilansowymi zmianami stanu niektórych pozycji oraz zmianami stanu tych pozycji wykazanymi w rachunku przepływów pieniężnych.....	108
49. Jednostki powiązane.....	110
50. Transakcje z personelem zarządczym i pracownikami.....	112
51. Zatrudnienie.....	113
52. Zdarzenia po dacie bilansowej.....	113
53. Zmiany w strukturze jednostki gospodarczej / grupy kapitałowej.....	114
54. Zatwierdzenie sprawozdania.....	115
Zarządzanie ryzykiem w ING Banku Śląskim S.A.	116

*Roczne sprawozdanie finansowe ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku*

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT (w tys. PLN)	<i>Numer noty</i>	okres od 01.01.2008 do 31.12.2008	okres od 01.01.2007 do 31.12.2007 <i>(dane porównywalne)</i>
<i>Przychody z tytułu odsetek</i>	2	3 385 878	2 483 337
<i>Koszty odsetek</i>	2	2 259 371	1 443 364
Wynik z tytułu odsetek	2	1 126 507	1 039 973
<i>Przychody z tytułu prowizji</i>	3	954 853	889 398
<i>Koszty prowizji</i>	3	123 990	92 489
Wynik z tytułu prowizji	3	830 863	796 909
Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych	4	147 077	117 256
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja	5	-29 848	28 756
Wynik na pozostałej działalności podstawowej	6	7 598	7 721
Wynik na działalności podstawowej		2 082 197	1 990 615
Koszty działania banku	7	1 459 691	1 339 826
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	8	-7 957	8 947
Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	9	66 592	-103 344
Zysk (strata) brutto		563 871	745 186
Podatek dochodowy	10	108 308	135 033
Zysk (strata) netto		455 563	610 153

Zysk (strata) netto		455 563	610 153
Średnia ważona liczba akcji zwykłych		13 010 000	13 010 000
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)*)	11	35,02	46,90

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

Brunon Bartkiewicz
Prezes

Miroslaw Boda
Wiceprezes

Michał Bolesławski
Wiceprezes

Justyna Kesler
Wiceprezes

Małgorzata Kołakowska
Wiceprezes

Oscar Edward Swan
Wiceprezes

Michał Szczurek
Wiceprezes

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Eugenia Sikora
Dyrektor Banku
Główny Księgowy Banku

Katowice, dnia 25.02.2009 r.

Rachunek zysków i strat należy analizować łącznie z notami do sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

*) W roku 2008 oraz 2007 nie wystąpiły w Banku przyczyny rozwodnienia dlatego wartość rozwodnionego zysku przypadającego na jedną akcję pokrywa się z wartością podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję.

*Roczne sprawozdanie finansowe ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku*

BILANS (w tys. PLN)	<i>Numer noty</i>	stan na 31.12.2008	stan na 31.12.2007
A K T Y W A			
- Kasa, środki w Banku Centralnym	13	1 369 777	1 841 720
- Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	14	8 094 181	15 238 778
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	15	15 127 616	7 869 034
- Inwestycje	16	18 050 736	9 418 393
- dostępne do sprzedaży	16	10 738 904	8 577 617
- utrzymywane do terminu wymagalności	16	7 311 832	840 776
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	18	197 003	4 572
- Kredyty i inne należności udzielone klientom	19	25 277 781	16 049 702
- Inwestycje w jednostki podporządkowane	21	210 569	210 569
- Nieruchomości inwestycyjne	22	151 458	144 713
- Rzeczowe aktywa trwałe	23	529 256	521 243
- Wartości niematerialne	24	314 790	317 801
- Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	25	248	241
- Aktywa z tytułu bieżącego podatku dochodowego		0	25 256
- Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	26	45 994	45 001
- Inne aktywa	27	166 476	139 403
A k t y w a r a z e m		69 535 885	51 826 426

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

Brunon Bartkiewicz
Prezes

Mirosław Boda
Wiceprezes

Michał Bolesławski
Wiceprezes

Justyna Kesler
Wiceprezes

Małgorzata Kołakowska
Wiceprezes

Oscar Edward Swan
Wiceprezes

Michał Szczurek
Wiceprezes

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Eugenia Sikora
Dyrektor Banku
Główny Księgowy Banku

Katowice, dnia 25.02.2009 r.

Bilans należy analizować łącznie z notami do sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

*Roczne sprawozdanie finansowe ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku*

BILANS (w tys. PLN)	<i>Numer noty</i>	stan na 31.12.2008	stan na 31.12.2007
P A S Y W A			
ZOBOWIĄZANIA			
- Zobowiązania wobec Banku Centralnego		5 932 116	0
- Zobowiązania wobec innych banków	30	6 063 785	1 812 283
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	31	5 146 698	1 214 981
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	18	420 047	0
- Zobowiązania wobec klientów	32	47 165 612	44 502 189
- Rezerwy	33	49 304	70 904
- Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		38 851	0
- Inne zobowiązania	34	652 523	556 615
Zobowiązania ogółem		65 468 936	48 156 972
KAPITAŁY			
- Kapitał akcyjny	35	130 100	130 100
- Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej		956 250	956 250
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	36	-100 981	-149 591
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów trwałych	36	36 018	37 154
- Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne		45 581	0
- Zyski zatrzymane	37	2 999 981	2 695 541
Kapitały ogółem		4 066 949	3 669 454
Pasywa razem		69 535 885	51 826 426
Współczynnik wypłacalności			
		9,82%	12,03%
Wartość księgowa			
		4 066 949	3 669 454
Liczba akcji			
		13 010 000	13 010 000
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł)			
		312,60	282,05

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

Brunon Bartkiewicz
Prezes

Mirosław Boda
Wiceprezes

Michał Bolesławski
Wiceprezes

Justyna Kesler
Wiceprezes

Małgorzata Kołakowska
Wiceprezes

Oscar Edward Swan
Wiceprezes

Michał Szczurek
Wiceprezes

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Eugenia Sikora
Dyrektor Banku
Główny Księgowy Banku

Katowice, dnia 25.02.2009 r.

Bilans należy analizować łącznie z notami do sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

*Roczne sprawozdanie finansowe ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku*

ZESTAWIENIE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM (w tys. PLN)

okres od 01.01.2008 do 31.12.2008

	Kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów trwałych	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	Zyski zatrzymane	Kapitały razem
Kapitał na początek okresu	130 100	956 250	-149 591	37 154	0	2 695 541	3 669 454
- zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	-	-	240 225	-	-	-	240 225
- przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	-	-	-192 191	-	-	-	-192 191
- korekta wyceny papierów reklamowanych z portfela dostępnych do sprzedaży do portfela kredytów i należności	-	-	576	-	-	-	576
- zbycie środków trwałych	-	-	-	-569	-	1 094	525
- aktualizacja wyceny środków trwałych	-	-	-	-567	-	-	-567
- efektywna część powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	-	-	-	-	45 581	-	45 581
- wypłata dywidendy	-	-	-	-	-	-152 217	-152 217
Zyski / straty rozpoznane w kapitale własnym	0	0	48 610	-1 136	45 581	-151 123	-58 068
Wynik netto bieżącego okresu	-	-	-	-	-	455 563	455 563
Kapitał na koniec okresu	130 100	956 250	-100 981	36 018	45 581	2 999 981	4 066 949

Numer noty: 36,37,38

okres od 01.01.2007 do 31.12.2007

	Kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów trwałych	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	Zyski zatrzymane	Kapitały razem
Kapitał na początek okresu	130 100	956 250	42 830	40 458	0	2 446 336	3 615 974
- zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	-	-	-174 090	-	-	-	-174 090
- przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	-	-	-18 331	-	-	-	-18 331
- zbycie środków trwałych	-	-	-	-258	-	2 031	1 773
- aktualizacja wyceny środków trwałych	-	-	-	-3 046	-	-	-3 046
- wypłata dywidendy	-	-	-	-	-	-362 979	-362 979
Zyski / straty rozpoznane w kapitale własnym	0	0	-192 421	-3 304	0	-360 948	-556 673
Wynik netto bieżącego okresu	-	-	-	-	-	610 153	610 153
Kapitał na koniec okresu	130 100	956 250	-149 591	37 154	0	2 695 541	3 669 454

Numer noty: 36,37,38

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

Brunon Bartkiewicz
Prezes

Mirosław Boda
Wiceprezes

Michał Bolesławski
Wiceprezes

Justyna Kesler
Wiceprezes

Małgorzata Kołakowska
Wiceprezes

Oscar Edward Swan
Wiceprezes

Michał Szczurek
Wiceprezes

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Eugenia Sikora
Dyrektor Banku
Główny Księgowy Banku

Katowice, dnia 25.02.2009 r.

Zestawienie zmian w kapitale własnym należy analizować łącznie z notami do sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH (w tys. PLN)	<i>Numer noty</i>	okres od 01.01.2008 do 31.12.2008	okres od 01.01.2007 do 31.12.2007
DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA			
Zysk (strata) netto		455 563	610 153
Korekty		-984 524	-3 101 531
- Amortyzacja	7	131 764	150 765
- Odsetki naliczone (z rachunku zysków i strat)	2	1 126 507	1 039 973
- Odsetki zapłacone		2 155 524	1 436 309
- Odsetki otrzymane		-3 049 417	-2 483 717
- Dywidendy otrzymane	4	-109 589	-94 238
- Zyski (straty) z działalności inwestycyjnej		-671	6
- Podatek dochodowy (z rachunku zysków i strat)	10	108 308	135 033
- Podatek dochodowy zapłacony		-45 194	-240 896
- Zmiana stanu rezerw	33	-21 600	-17 929
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	14	7 420 714	-5 799 477
- Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	15	-7 312 036	-850 151
- Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	16	-4 729 581	3 976 028
- Zmiana stanu aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności	16	-6 639 365	-850 837
- Zmiana stanu pochodnych instrumentów zabezpieczających	18	273 197	-4 572
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom	19	-7 248 578	-3 071 379
- Zmiana stanu pozostałych aktywów		-23 020	40 194
- Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	30	10 199 690	-276 799
- Zmiana stanu zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	31	3 931 717	-1 896 232
- Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	32	2 751 198	5 896 716
- Zmiana stanu pozostałych zobowiązań		95 908	-190 328
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		-528 961	-2 491 378
DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA			
- Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	23	-96 485	-254 794
- Nabycie rzeczowych aktywów trwałych w nieruchomości inwestycyjnej		0	-186 053
- Zbycie rzeczowych aktywów trwałych	25	1 123	1 936
- Nabycie wartości niematerialnych		-52 096	-60 081
- Nabycie udziałów w jednostkach podporządkowanych		0	-82 471
- Zbycie aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży		516	4 416
- Otrzymane dywidendy	4	109 589	94 238
Przepływy netto związane z działalnością inwestycyjną		-37 353	-482 809
DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA			
- Spłata kredytów długoterminowych		0	-19 140
- Spłata odsetek od kredytów długoterminowych		0	-1 763
- Dywidendy wypłacone	12	-152 217	-362 979
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		-152 217	-383 882
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		283 545	-72 874
Zwiększenie / zmniejszenie środków pieniężnych netto		-718 531	-3 358 069
Środki pieniężne na początek okresu		4 816 455	8 174 524
Środki pieniężne na koniec okresu	46	4 097 924	4 816 455

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

Brunon Bartkiewicz
Prezes

Mirosław Boda
Wiceprezes

Michał Bolesławski
Wiceprezes

Justyna Kesler
Wiceprezes

Małgorzata Kołakowska
Wiceprezes

Oscar Edward Swan
Wiceprezes

Michał Szczurek
Wiceprezes

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Eugenia Sikora
Dyrektor Banku
Główny Księgowy Banku

Katowice, dnia 25.02.2009 r.

Rachunek przepływów pieniężnych należy analizować łącznie z notami do sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

Dane informacyjne o Banku

ING Bank Śląski S.A. („Bank”, „Spółka”) z siedzibą Centrali w Katowicach, przy ul. Sokolskiej 34, został wpisany do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Katowicach, Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 5459.

Bankowi nadano numer statystyczny REGON 271514909 oraz numer identyfikacji podatkowej NIP 634-013-54-75. Czas trwania Spółki został określony jako nieoznaczony w statucie Banku. Podmiotem uprawnionym do badania jest Ernst & Young Audit Spółka z o.o. z siedzibą w Warszawie, Rondo ONZ 1, wpisanym na listę pod nr 130.

Kapitał akcyjny ING Banku Śląskiego S.A. wynosi 130 100 000 zł i dzieli się na 13 010 000 sztuk akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 10,00 zł każda. Akcje Banku są notowane na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych (sektor banki).

ING Bank Śląski S.A. jest spółką zależną od ING Bank NV, który według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku posiadał 75% udziału w kapitale zakładowym ING Banku Śląskiego oraz 75% udziałów w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy. W 2008 r. nie zaszły istotne zmiany w strukturze akcjonariatu Jednostki dominującej.

ING Bank Śląski S.A. oferuje szeroki zakres usług bankowych świadczonych na rzecz klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych zgodnie z zakresem usług określonym w statucie Banku. Bank prowadzi operacje zarówno w złotych, jak i w walutach obcych oraz aktywnie uczestniczy w obrocie na krajowym i zagranicznych rynkach finansowych.

Sprawozdanie finansowe za rok 2007 zostało zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Banku w dniu 24 kwietnia 2008 r.

Wybrane dane finansowe ze sprawozdania finansowego

	w tys. zł		w tys. EUR	
	okres od 01.01.2008 do 31.12.2008	okres od 01.01.2007 do 31.12.2007	okres od 01.01.2008 do 31.12.2008	okres od 01.01.2007 do 31.12.2007
Przychody z tytułu odsetek	3 385 878	2 483 337	958 602	657 524
Przychody z tytułu prowizji	954 853	889 398	270 336	235 490
Wynik na działalności podstawowej	2 082 197	1 990 615	589 507	527 064
Wynik brutto	563 871	745 186	159 642	197 306
Wynik netto	455 563	610 153	128 978	161 553
Przepływy pieniężne netto	-718 531	-3 358 069	-203 429	-889 131
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł / EUR)	35,02	46,90	9,91	12,42

	w tys. zł		w tys. EUR	
	stan na 31.12.2008	stan na 31.12.2007	stan na 31.12.2008	stan na 31.12.2007
Aktywa razem	69 535 885	51 826 426	16 665 680	14 468 572
Kapitał własny	4 066 949	3 669 454	974 727	1 024 415
Kapitał akcyjny	130 100	130 100	31 181	36 320
Liczba akcji	13 010 000	13 010 000	-	-
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	312,60	282,05	74,92	78,74
Współczynnik wypłacalności (w %)	9,82%	12,03%	-	-

Dla celów ustalenia podstawowych wielkości w EUR zastosowano następujące kursy:

- dla pozycji bilansowych – 4,1724 zł, kurs NBP z dnia 31.12.2008 r., 3,5820 kurs NBP z dnia 31.12.2007 r.,
- dla pozycji rachunku zysków i strat oraz rachunku przepływów pieniężnych za 2008 rok – 3,5321 zł, kurs wyliczony jako średnia z kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca 2008 r., 3,7768 kurs wyliczony jako średnia z kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca 2007 r.

Znaczące zasady rachunkowości

a) Zgodność z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) oraz MSSF zatwierdzonymi przez UE. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Spółkę działalność, w zakresie stosowanych przez Spółkę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF zatwierdzonymi przez UE. MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF”).

Bank jest podmiotem dominującym Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. i oprócz niniejszego rocznego sprawozdania finansowego sporządza także roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zgodne z MSSF.

Bilans, rachunek zysków i strat, zestawienie zmian w kapitale własnym oraz rachunek przepływów pieniężnych za rok obrotowy zakończony dnia 31.12.2008 r. wraz z porównywalnymi danymi finansowymi zostały sporządzone przy zastosowaniu takich samych zasad rachunkowości dla każdego z okresów.

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzane w złotych polskich w zaokrągleniu do tysiąca złotych (chyba, że zaznaczono inaczej).

W 2008 roku Bank uwzględnił następujące zmiany w obowiązujących standardach rachunkowości oraz nowe interpretacje:

- Zmiany w MSR 39 Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena – obowiązuje ze skutkiem od dnia 1 lipca 2008 roku,
- Zmiany w MSSF 7 Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji – obowiązuje ze skutkiem od dnia 1 lipca 2008 roku,
- Interpretacja KIMSF 11 – MSSF 2 Wydanie akcji w ramach grupy i transakcje w nabytych akcjach własnych, obowiązujące za roczne okresy rozpoczynające się po 1 marca 2007 r.,
- Interpretacja KIMSF 12 Porozumienia o świadczeniu usług publicznych, obowiązujące za roczne okresy rozpoczynające się po 1 stycznia 2008 roku,
- Interpretacja KIMSF 13 Programy lojalnościowe – obowiązuje od dnia 1 lipca 2008 roku,
- Interpretacja KIMSF 14 MSR 19 – Limit wyceny aktywów z tytułu określonych świadczeń, minimalne wymogi finansowania oraz ich wzajemne zależności – obowiązujące za roczne okresy rozpoczynające się po 1 stycznia 2008 r.

Przyjęcie wskazanych powyżej wskazanej nowej interpretacji standardów rachunkowości nie spowodowało znaczących zmian w zasadach rachunkowości Banku, za wyjątkiem zmian MSR 39 oraz MSSF 7 w postaci możliwości reklasyfikowania posiadanych instrumentów finansowych, z którego Bank skorzystał.

(b) Okres i zakres sprawozdania

Roczne sprawozdanie finansowe ING Banku Śląskiego S.A. obejmuje okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku i zawiera dane porównawcze:

- dla pozycji bilansowych na dzień 31 grudnia 2007 roku,
- dla pozycji rachunku zysków i strat, zestawienia zmian w kapitale własnym oraz rachunku przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku.

(c) Wcześniejsze zastosowanie standardów, które nie są obowiązujące na dzień bilansowy

Bank nie skorzystał z możliwości wcześniejszego zastosowania standardów i interpretacji, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale weszły lub wejdą w życie dopiero po dniu bilansowym. Na dzień bilansowy Bank nie zakończył procesu szacowania wpływu tych standardów i interpretacji na sprawozdanie finansowe za okres, w którym będą one zastosowane po raz pierwszy:

- Zmiany w MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych (zaktualizowany w 2007 r.) – obowiązują za roczne okresy rozpoczynające się po 1 stycznia 2009 roku,
- Zmiany w MSR 23 Koszty finansowania zewnętrznego (zaktualizowany w 2007 r.) – obowiązują za roczne okresy rozpoczynające się po 1 stycznia 2009 roku,
- Zmiany w MSSF 2 Płatności w formie akcji (zaktualizowany w styczniu 2008 r.) – obowiązują za roczne okresy rozpoczynające się po 1 stycznia 2009 roku,
- MSSF 8 Segmenty działalności – obowiązujące za roczne okresy rozpoczynające się po 1 stycznia 2009 roku.

Opublikowane Standardy i Interpretacje, które zostały wydane, ale jeszcze nie obowiązują ponieważ nie zostały jeszcze zatwierdzone przez Unię Europejską i które nie zostały wcześniej zastosowane przez Bank:

- Zmiany w MSSF 1 Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy (zaktualizowany w maju 2008 r.) – obowiązują za roczne okresy rozpoczynające się po 1 stycznia 2009 roku,
- Zmiany w MSSF 1 Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy (zaktualizowany w listopadzie 2008 r.) – obowiązują za roczne okresy rozpoczynające się po 1 lipca 2009 roku,
- Zmiany w MSSF 3 Połączenie jednostek gospodarczych (zaktualizowany w styczniu 2008 r.) – obowiązują za roczne okresy rozpoczynające się po 1 lipca 2009 roku,
- Zmiany w MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych (zaktualizowany w lutym 2008 r.) – obowiązują za roczne okresy rozpoczynające się po 1 stycznia 2009 roku,
- Zmiany w MSR 27 Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe (zaktualizowany w styczniu 2008 r.) – obowiązują za roczne okresy rozpoczynające się po 1 stycznia 2009 roku,
- Zmiany w MSR 27 Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe (zaktualizowany w maju 2008 r.) – obowiązują za roczne okresy rozpoczynające się po 1 lipca 2009 roku,
- Zmiany w MSR 32 Instrumenty finansowe: prezentacja (zaktualizowany w lutym 2008 r.) – obowiązują za roczne okresy rozpoczynające się po 1 stycznia 2009 roku,
- Zmiany w MSR 39 Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena (zaktualizowany w lipcu 2008 r.) – obowiązują za roczne okresy rozpoczynające się po 1 lipca 2009 roku,
- Interpretacja KIMSF 15 Umowy dotyczące budowy nieruchomości – obowiązują za roczne okresy rozpoczynające się po 1 stycznia 2009 roku,

- Interpretacja KIMSF 16 Zabezpieczenie udziałów w aktywach netto w podmiocie zagranicznym – obowiązuje za roczne okresy rozpoczynające się po 1 października 2008 roku,
- Interpretacja KIMSF 17 podział aktywów niepieniężnych na rzecz właścicieli – obowiązuje za roczne okresy rozpoczynające się po 1 stycznia 2009 roku
- Interpretacja KIMSF 18 Aktywa otrzymane od klientów – mająca zastosowanie od 1 lipca 2009 roku.

(d) Kontynuacja działalności

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej w dającej się przewidzieć przyszłości, tzn. przez okres co najmniej 1 roku od dnia bilansowego. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania przez Zarząd Banku nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez ING Bank Śląski S.A.

(e) Podstawy sporządzania sprawozdania finansowego

W sprawozdaniu finansowym zastosowano koncepcję wartości godziwej dla nieruchomości i nieruchomości inwestycyjnych oraz aktywów finansowych i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej, w tym instrumentów pochodnych, oraz aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej. Pozostałe składniki aktywów finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości lub cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży wykazywane są w kwocie niższej z ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

(f) Zastosowanie szacunków

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania przez Bank pewnych szacunków oraz przyjęcia założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym oraz w notach objaśniających.

Szacunki i założenia, przyjęte do prezentowania wartości aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów, dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które są uważane za właściwe w danych warunkach. Przyjęte założenia dotyczące przyszłości i dostępne źródła danych tworzą podstawę do dokonywania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i pasywów, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł. Szacunki uwzględniają przewidywane na dzień bilansowy przyczyny/źródła niepewności. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Szacunki i założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i okresach przyszłych, jeśli korekta wpływa zarówno na bieżący jak i przyszłe okresy.

Najistotniejsze szacunki księgowe dokonane przez Bank dotyczą:

Utrata wartości kredytów

Bank ocenia czy na datę bilansową istnieją obiektywne dowody utraty wartości pojedynczych składników aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Aktywa finansowe lub grupa aktywów finansowych utraciła wartość, a straty z tytułu utraty wartości zostały poniesione, gdy istnieje obiektywny dowód utraty wartości jako następstwo jednego lub większej ilości zdarzeń. Wystąpienie takiego zdarzenia lub szeregu zdarzeń wpływa bezpośrednio na szacowanie przyszłych przepływów finansowych związanych z tymi aktywami. Szacunki mogą uwzględniać możliwe do zaobserwowania dane wskazujące na wystąpienie niekorzystnej zmiany sytuacji płatniczej kredytobiorców należących do określonej grupy lub sytuacji gospodarczej w danym kraju lub jego części, co ma związek z problemami występującymi w tej grupie aktywów. Historyczne parametry strat są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji w celu uwzględnienia wpływu aktualnych czynników rynkowych, które nie miały miejsca w okresie, którego dotyczą obserwacje historyczne, oraz wyłączenia skutków okoliczności, które miały miejsce w okresie historycznym, a które nie zachodzą obecnie.

Do określenia utraty wartości lub jej odwrócenia niezbędne jest wyliczenie bieżącej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych. W sytuacji, gdy istnieje obiektywny dowód, że nastąpiła utrata wartości kredytów i należności wykazywanych według zamortyzowanego kosztu, wielkość straty ustalana jest jako różnica między wartością księgową aktywów a bieżącą wartością oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych według efektywnej stopy. Jeżeli w następnym okresie strata z tytułu utraty wartości ulegnie zmniejszeniu, a zmniejszenie to można w sposób obiektywny powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu utraty wartości, to uprzednio ujętą stratę z tego tytułu odwraca się poprzez skorygowanie wartości bilansowej aktywa. Kwotę odwróconej straty ujmuje się w rachunku zysków i strat do wartości nie wyższej niż kwota uprzedniego odpisu.

Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu zarówno wysokości jak i momentów przyszłych przepływów pieniężnych są regularnie przeglądane i uaktualniane w razie potrzeby. Ponadto dokonuje się testowania na danych historycznych celem porównania wartości rzeczywistych z szacunkami utraty wartości kredytów.

Ryzyko kredytowe związane z instrumentami pochodnymi

W związku ze znaczącym wzrostem ryzyka kredytowego w zawartych przez Bank z klientami transakcjach opcji walutowych, Bank postanowił dokonać przeglądu znaczącej części portfela tych instrumentów. Aby wyniki przeglądu pozwoliły precyzyjnie odzwierciedlić poziom ryzyka, Bank ustrukturyzował zastosowane podejście w sposób opisany poniżej.

Podejście zastosowane przez Bank do szacowania ryzyka kredytowego związanego z instrumentami pochodnymi mającymi datę rozliczenia w przyszłości (transakcje aktywne, nierozliczone wg stanu na dzień bilansowy) jest zgodne z podejściem stosowanym przez Bank dla celów oceny ryzyka kredytowego wynikającego z należności kredytowych. Korekty wycen są szacowane na poziomie pojedynczego kontrahenta z wykorzystaniem formuły bazującej na współczynnikach PD, LGD i EAD, gdzie:

- PD (probability of default, tzn. prawdopodobieństwo wystąpienia straty – wyrażone jako %) jest prawdopodobieństwem wynikającym z oceny ryzyka przypisanego klientowi przez Bank opartemu na bieżącej ocenie sytuacji finansowej klienta. Dla dokonania prawidłowej oceny, w danych finansowych klientów uwzględniane są efekty wycen instrumentów pochodnych zawartych z Bankiem oraz, jeśli Bank posiada taką wiedzę, efekty wycen transakcji zawartych z innymi bankami. Ten sam parametr PD jest wykorzystywany w procesie tworzenia rezerw na ryzyko kredytowe.
- EAD (exposure at default, tzn. ekspozycja w momencie zidentyfikowania zagrożenia – wyrażona jako kwota w PLN): aktualna, na dzień dokonania szacunków wycena rynkowa ekspozycji wynikającej z transakcji na instrumentach pochodnych zawartych z Grupą, jest wykorzystywana jako miernik zaangażowania klienta w Banku. W wyliczaniu EAD, Bank bierze pod uwagę również fakt, czy klient podpisał umowę ramową z Bankiem, która pozwala na netowanie transakcji z wycenami dodatnimi i ujemnymi, w momencie, kiedy umowa zostaje zerwana/przerwana przez Bank lub klienta. Istnienie takich umów powoduje zmniejszenie parametru EAD.
- LGD (loss given default, tzn. strata oczekiwana – wyrażona %): parametr ten jest liczony z uwzględnieniem zabezpieczenia (jeśli istnieje) przedstawionego Bankowi przez klienta, natomiast dla każdej ekspozycji niezabezpieczonej wykorzystywane jest LGD dla klasy ekspozycji niezabezpieczonych (ta sama wartość która jest wykorzystywana dla szacowania rezerw z tytułu ryzyka kredytowego dla ekspozycji kredytowych). W przypadku istotnej wartości należności, Bank stosuje indywidualne podejście do kalkulacji LGD.

Dodatkowo, dla transakcji zapadłych lub zerwanych i nierozliczonych wg stanu na dzień bilansowy Bank dokonał odpisów wykorzystując metodologię stosowaną dla oceny ryzyka kredytów, dla których stwierdzono utratę wartości.

Powyższe dwa typy korekt wartości godziwej zostały w różny sposób odzwierciedlone w sprawozdaniu finansowym. Korekty wartości godziwej z tytułu ryzyka dla transakcji niezapadłych zostały zaprezentowane w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja*, natomiast odpisy dla transakcji zapadłych w pozycji *Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe*.

Niepewność szacunków

Bank dokonał w roku 2008 dodatkowego oszacowania poziomu ryzyka związanego z opcjami walutowymi. Ocena ta została przeprowadzona na dzień bilansowy przyjmując poziom wycen z tej daty i z uwzględnieniem oceny ryzyka przeprowadzonej na ten dzień. Bank będzie dokonywał okresowych ocen sytuacji finansowej klientów posiadających podobne instrumenty. Głównymi czynnikami uwzględnianymi przy zmianach szacunków w zakresie ryzyka będą: (i) zmiany wyceny w wartości godziwej instrumentów pochodnych skorelowane z poziomem kursów walut (ii) zmiany w zakresie dokonywanej przez Bank oceny ryzyka kredytowego kontrahentów. Biorąc jednakże pod uwagę silną zmienność otoczenia gospodarczego, niepewność w odniesieniu do dokonanych szacunków w ocenie Banku nadal występuje.

Utrata wartości innych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości składników aktywów trwałych. W przypadku zidentyfikowania takiej przesłanki, Bank dokonuje oszacowania wartości odzyskiwanej. Oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne) wiąże się, między innymi, z przyjęciem założeń w zakresie szacunków, co do kwot, terminów przyszłych przepływów pieniężnych, które Bank może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne), innych czynników. Przyjęcie odmiennych założeń wyceny mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników aktywów trwałych. Szacując wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży Bank opiera się na dostępnych danych rynkowych na ten temat lub wycenach sporządzonych przez niezależnych rzeczoznawców, które co do zasady również opierają się na szacunkach

Wycena instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach

Wartość godziwą instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach ustala się poprzez zastosowanie technik wyceny. Dla instrumentów pochodnych o charakterze nieopcyjnym oraz dłużnych papierów wartościowych stosowane są modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Dla instrumentów pochodnych o charakterze opcyjnym stosuje się modele wyceny opcji z uwzględnieniem wyceny ryzyka kontrahenta.

Modele wyceny stosowane przez Bank, podlegają sprawdzeniu przed ich zastosowaniem. W miarę możliwości do modeli wprowadzane są wyłącznie dane możliwe do obserwacji pochodzące z aktywnego rynku, jednakże w pewnych okolicznościach stosowane jest oszacowanie niepewności przez Bank (takich jak ryzyko kontrahenta, zmienności i korelacje rynkowe). Zmiana założeń dotyczących tych czynników może wpłynąć na wyceny niektórych instrumentów finansowych.

Rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe

Rezerwa na odprawy emerytalne i rentowe wyliczana jest metodą aktuariálną przez niezależnego aktuarusza jako wartość obecna przyszłych zobowiązań Banku wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji. Wyliczenie rezerw jest oparte na szeregu założeń, zarówno, co do warunków makroekonomicznych jak i założeń dotyczących rotacji pracowników, ryzyka śmierci i innych. Rezerwa będąca efektem wyceny aktuariálnej aktualizowana jest w okresach rocznych.

Bank przyjmuje podejście korytarzowe dla ujmowania ustalonej części skumulowanej wartości netto zysków i strat aktuariálnych. Zgodnie z tą metodą ustalając zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń, Bank ujmuje ustaloną część zysków/strat aktuariálnych jako przychody lub koszty, jeśli wartość netto skumulowanych nie ujętych zysków i strat aktuariálnych na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego przekracza wyższą z następujących dwóch wielkości:

a) 10% wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń na ten dzień (przed odliczeniem aktywów programu)

b) 10% wartości godziwej aktywów programu na ten dzień.

Część zysków i strat aktuarialnych, przekraczająca tak określony limit jest ujmowana w rachunku zysków i strat w wysokości równej ilorazowi nadwyżki wymienionej powyżej i przewidywanego średniego, pozostałego okresu zatrudnienia pracowników Banku. W związku z dokonaną zmianą Bank prezentuje w bilansie wartość netto zobowiązania, na które składa się wartość bieżącą zobowiązania oraz nieujęte zyski /straty aktuarialne.

Rezerwy na premie dla pracowników i wyższej kadry kierowniczej

Rezerwę na premie dla pracowników ustala się w kwocie wynikającej z obowiązującego regulaminu premiowania.

Rezerwa na premie dla wyższej kadry kierowniczej jest szacowana przez Zarząd Banku, który dokonuje szacunków wysokości świadczeń na dzień bilansowy. Ostateczna kwota przedmiotowych świadczeń pracowniczych jest ustalana decyzją Rady Nadzorczej Banku.

(g) Inwestycje w jednostki podporządkowane i stowarzyszone

Inwestycje w jednostki podporządkowane i stowarzyszone wyceniane są w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Utrata wartości, jeśli wystąpiła, nie podlega odwróceniu.

(h) Waluty obce

(i) Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych Banku wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Banku.

(ii) Transakcje w walutach obcych

Transakcje w walutach obcych są przeliczane po kursie obowiązującym w dniu transakcji. Wynikające z tych transakcji aktywa i zobowiązania pieniężne denominowane w walutach obcych, przeliczane są po kursie obowiązującym w danym dniu. Różnice kursowe powstające z rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych rozpoznawane są w rachunku wyników.

Element wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat wynikający ze zmiany kursów walut wykazuje się w ramach zysków i strat z tytułu zmian wartości godziwej.

Różnice kursowe z tytułu takich pozycji, jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w kapitale z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

(iii) Sprawozdania finansowe jednostek działających za granicą

Bank nie posiada jednostek działających za granicą.

(i) Aktywa i zobowiązania finansowe

(i) Klasyfikacja

Bank klasyfikuje instrumenty finansowe do następujących kategorii: składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności, pożyczki i należności, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

(a) Składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Są to składniki aktywów lub zobowiązań finansowych spełniające jeden z poniższych warunków:

- Są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu. Składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeśli są nabyte lub zaciągnięte głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w nieodległym terminie lub są częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie w celu generowania zysków osiąganych w krótkich terminach. Instrumenty pochodne klasyfikuje się również jako przeznaczone do obrotu, chyba że instrument pochodny jest wyznaczonym i efektywnym instrumentem zabezpieczającym.

- Przy początkowym ujęciu został wyznaczony przez Bank jako wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy. Wyznaczenie takie Bank może zastosować tylko wówczas gdy: (i) wyznaczony składnik aktywów lub zobowiązań finansowych jest instrumentem łącznym zawierającym jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych kwalifikujących się do odrębnego ich ujmowania, przy czym wbudowany instrument pochodny nie może zmieniać znacząco przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej lub wydzielenie instrumentu pochodnego jest zabronione; (ii) zastosowanie takiej kwalifikacji aktywa lub zobowiązania eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania (tzw. niedopasowanie księgowe na skutek innego sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań lub odmiennego ujmowania związanych z nimi zysków lub strat); (iii) grupa aktywów lub zobowiązań finansowych lub obu tych kategorii jest odpowiednio zarządzana, a jej wyniki oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną Banku.

(b) Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności

Są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami oraz o ustalonym terminie wymagalności, względem których Bank ma stanowczy zamiar i jest w stanie utrzymać w posiadaniu do upływu terminu wymagalności. W przypadku sprzedaży lub przekwalifikowania inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności o wartości większej niż nieznaczną w stosunku do całkowitej kwoty inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności przed terminem wymagalności, cała kategoria inwestycji podlega przeklasyfikowaniu do kategorii aktywów dostępnych do sprzedaży. W takim przypadku przez okres 2 lat Bank nie może kwalifikować do kategorii inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności żadnych aktywów finansowych.

(c) Pożyczki i należności

Pożyczki i należności są aktywami finansowymi nie będącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- aktywa finansowe, które jednostka zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie i które klasyfikowane są jako przeznaczone do obrotu bądź te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy,
 - aktywa finansowe wyznaczone przez jednostkę przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży lub,
 - aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu, które klasyfikuje się jako dostępne do sprzedaży.
- Do kategorii pożyczek i należności należą kredyty i pożyczki udzielone innym bankom i klientom włączając skupione wierzytelności oraz dłużne papiery wartościowe reklasyfikowane z portfela aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

(d) Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały wyznaczone jako dostępne do sprzedaży lub niebędące pożyczkami i należnościami, inwestycjami utrzymywanymi do terminu wymagalności, ani aktywami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy.

(e) Pozostałe zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe będące wynikającym z umowy obowiązkiem wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych innej jednostce nie zakwalifikowane do grupy wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy mające charakter depozytu lub pożyczki otrzymanej.

(f) Gwarancje finansowe

Gwarancja finansowa jest kontraktem, na mocy którego wystawca zobowiązuje się do wykonania na rzecz beneficjenta określonych płatności w celu zrekompensowania poniesionych przez beneficjenta strat, spowodowanych zaniechaniem przez określonego dłużnika spłat wynikających z oryginalnych bądź zmodyfikowanych warunków umowy instrumentu dłużnego.

(ii) Ujmowanie

Bank ujmuje składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w bilansie, gdy staje się stroną umowy tego instrumentu. Transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, utrzymywanym do terminu zapadalności i dostępnym do sprzedaży ujmuje się stosownie z przyjętą dla wszystkich tego typu operacji metodą księgowania w dniu rozliczenia transakcji – dniu, w którym składnik aktywów jest dostarczony jednostce lub dostarczony przez jednostkę. Pożyczki i należności są rozpoznawane w momencie wypłaty środków do kredytobiorcy.

(iii) Usunięcie z bilansu

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany z bilansu Banku w momencie, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub w momencie, gdy Bank przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych. Przenosząc składnik aktywów finansowych Bank ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- jeżeli Bank przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych to wyłącza składnik aktywów finansowych z bilansu,

- jeżeli Bank zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w bilansie,

- jeżeli Bank nie przenosi ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych to Bank ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest nadal ujmowany w bilansie Banku, odpowiednio w przypadku braku kontroli jest z bilansu wyłączany do wysokości wynikającej z utrzymania zaangażowania (*continuing involvement*).

Bank wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygaś.

W szczególności Bank usuwa pożyczki i należności lub ich części z bilansu, jeżeli prawa dotyczące umowy kredytowej wygasają, Bank zrzeknie się tych praw lub dokona sprzedaży kredytu.

Najczęściej Bank spisuje należności w ciężar odpisów utworzonych z tytułu utraty wartości w przypadku stwierdzenia nieściągalności aktywów finansowych.

Kwoty należności spisanych odzyskane w późniejszych okresach pomniejszają wartość odpisów utworzonych z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat.

(iv) Wycena

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wycenia się w wartości godziwej, powiększonej w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego nie klasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy o istotne koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu, Bank wycenia aktywa finansowe, w tym instrumenty pochodne będące aktywami, w wartości godziwej, nie dokonując pomniejszania o koszty transakcji, jakie mogą być poniesione przy sprzedaży lub innym sposobie usunięcia z aktywów, za wyjątkiem:

- pożyczek i należności, które wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej;

- inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności, które wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej oraz

- inwestycji w instrumenty kapitałowe nie posiadające kwotowań cen rynkowych z aktywnego rynku i których wartość godziwa nie może być wiarygodnie zmierzona, a także powiązane z nimi instrumenty pochodne, które muszą zostać rozliczone przez dostawę nie kwotowanych instrumentów kapitałowych, które wycenia się według kosztu.

Po początkowym ujęciu zobowiązania finansowe są wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, za wyjątkiem:

- zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Takie zobowiązania, w tym instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, wycenia się w wartości godziwej z wyjątkiem zobowiązania będącego instrumentem pochodnym powiązanym z instrumentem kapitałowym nie kwotowanym na aktywnym rynku, które musi być rozliczone przez dostawę tego instrumentu, wycenianego według kosztu, gdyż jego wartość godziwa nie może być wiarygodnie zmierzona;

- zobowiązań finansowych powstałych w wyniku przeniesienia składnika aktywów finansowych, które nie kwalifikuje się do wyłączenia z bilansu lub ujmowanych z zastosowaniem podejścia wynikającego

z utrzymania zaangażowania (*continuing involvement*).

Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane są według zamortyzowanego kosztu lub w kwocie wymaganej zapłaty.

Udzielone gwarancje finansowe wyceniane są w kwocie wyższej z:

- (a) kwoty będącej najbardziej właściwym szacunkiem nakładów niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku wynikającego z gwarancji finansowej, przy uwzględnieniu prawdopodobieństwa jej realizacji;
- (b) kwoty rozpoznanej w momencie początkowego ujęcia, skorygowanej o rozliczoną kwotę prowizji otrzymanej za udzielenie gwarancji.

(v) Przekwalifikowanie

Określony składnik aktywów finansowych zaklasyfikowany jako dostępny do sprzedaży, może zostać przeklasyfikowany z tej kategorii w przypadku, gdy spełnia definicję pożyczek i należności oraz gdy Bank ma zamiar i możliwość utrzymać ten składnik aktywów finansowych w dającej się przewidzieć przyszłości lub do terminu jego wymagalności. Wartość godziwą składnika aktywów finansowych w dniu przekwalifikowania uznaje się odpowiednio za jego nowy koszt lub nowy zamortyzowany koszt.

W przypadku składnika aktywów finansowych z określonym terminem wymagalności, zyski lub straty ujęte w kapitałach własnych do dnia przekwalifikowania, amortyzuje się i ujmuje w rachunku zysków i strat przez okres pozostały do terminu wymagalności. Wszelkie różnice pomiędzy nowym zamortyzowanym kosztem a kwotą umorzeniową amortyzuje się przez okres do terminu wymagalności instrumentu, podobnie do amortyzacji premii lub dyskonta. Amortyzacja prowadzona jest przy wykorzystaniu metody efektywnej stopy procentowej.

W przypadku składnika aktywów o nieokreślonym terminie wymagalności zyski i straty pozostają w kapitale własnym do momentu sprzedaży lub wyzbycia się go w inny sposób, kiedy to ujmuje się je w rachunku zysków i strat.

(vi) Zyski i straty wynikające z wyceny w terminie późniejszym

Zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, nie stanowiących części powiązania zabezpieczającego, ujmuje się w następujący sposób:

- zyski lub straty wynikające ze składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, zakwalifikowanego jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, ujmuje się w rachunku zysków i strat.
- zyski lub straty wynikające z wyceny do wartości godziwej składnika aktywów finansowych zaliczonego do dostępnych do sprzedaży, ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym, poprzez zestawienie zmian w kapitale własnym.

Odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej ujmuje się w rachunku zysków i strat. Dywidendy wynikające z instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w rachunku zysków i strat w momencie, kiedy powstaje prawo jednostki do ich otrzymania.

Różnice kursowe wynikające ze zmian wartości składnika aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wyrażonego w walucie obcej ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym tylko w odniesieniu do aktywów niepieniężnych, natomiast różnice kursowe generowane przez aktywa pieniężne (np. papiery dłużne) zaliczane są do rachunku zysków i strat.

W momencie usunięcia składnika aktywów finansowych z bilansu skumulowane zyski

lub straty poprzednio ujęte w kapitale własnym ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, iż nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych zaliczonego do dostępnych do sprzedaży to Bank rozpoznaje odpis aktualizujący w sposób opisany w punkcie dotyczącym utraty wartości składników aktywów finansowych.

Wartość godziwa papierów wartościowych, dla których istnieje aktywny rynek wynika z bieżących cen kupna (bid price). Wartość godziwa pozostałych aktywów/zobowiązań finansowych kwotowanych na aktywnym rynku ustalana jest w oparciu o cenę kupna (bid price) dla pozycji długiej i sprzedaży (offer price) dla pozycji krótkiej. W przypadku braku aktywnego rynku dla danego instrumentu lub w przypadku papierów wartościowych, które nie są notowane na aktywnym rynku Bank ustala wartość godziwą przy zastosowaniu technik wyceny, do których zalicza się wykorzystanie ostatnich transakcji rynkowych, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych, modele wyceny opcji oraz inne techniki wyceny powszechnie używane przez uczestników rynku.

W oparciu o stosowane metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów/zobowiązań finansowych klasyfikuje się do następujących kategorii:

Poziom I (Level I): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny kwotowane na aktywnym rynku lub techniki wyceny bazujące tylko i wyłącznie o informacje rynkowe.

Poziom II (Level II): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny bazujące na założeniach wykorzystujących informacje pochodzące z aktywnego rynku lub obserwacje rynkowe.

Poziom III (Level III): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o powszechnie stosowane przez uczestników rynku techniki wyceny, których założenia nie bazują na informacji pochodzącej z aktywnego rynku.

(j) Kompensowanie instrumentów finansowych

Składnik aktywów finansowych i zobowiązanie finansowe Bank kompensuje i wykazuje w bilansie w kwocie netto wtedy i tylko wtedy, gdy istnieje ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz, gdy rozliczenie ma zostać dokonane w kwocie netto albo realizacja składnika aktywów i wykonanie zobowiązania następują jednocześnie.

W celu ograniczenia ryzyka strat kredytowych Bank zawiera specjalne porozumienia ramowe z kontrahentami, z którymi zawiera transakcje o znacznym wolumenie. Specjalne porozumienia ramowe nie umożliwiają kompensowania aktywów i zobowiązań finansowych, ponieważ zazwyczaj rozliczane są w kwotach brutto.

(k) Transakcje repo, reverse repo i pożyczek papierów wartościowych

Bank prezentuje w bilansie aktywa finansowe odsprzedane z klauzulą przyrzeczenia odkupu (transakcje typu repo, sell-buy-back) jednocześnie ujmuje po stronie pasywów zobowiązania wynikające z udzielonego przyrzeczenia odkupu. Warunkiem stosowania takiego rozwiązania jest zachowanie przez Bank ryzyka i korzyści wynikających z danego aktywa pomimo jego transferu. W przypadku transakcji zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem sprzedaży (reverse repo, buy-sell-back) posiadane aktywa finansowe prezentowane są jako należność wynikająca z klauzuli odkupu.

Transakcje repo i reverse repo są wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, natomiast papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu nie są usuwane z bilansu i podlegają wycenie wg zasad określonych dla poszczególnych portfeli papierów wartościowych.

Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszty/przychody odsetkowe i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Bank desygnuje transakcje sell-buy-back oraz buy-sell-back do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Zmiany wartości godziwej rozpoznanych aktywów i zobowiązań finansowych rozpoznawane są w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat”.

Pożyczone papiery wartościowe od innych jednostek nie są wykazywane w sprawozdaniu finansowym Banku. W przypadku ich sprzedaży przez Bank powstają aktywa finansowe w postaci środków pieniężnych uzyskanych ze sprzedaży oraz wyceniane do wartości godziwej zobowiązanie odzwierciedlające obowiązek zwrotu pożyczonych papierów wartościowych. Wartość godziwa zobowiązania równa jest wartości godziwej pożyczonych papierów wartościowych.

(I) Pochodne instrumenty finansowe

Pochodne instrumenty finansowe wyceniane są w wartości godziwej bez uwzględniania kosztów transakcji, które będą poniesione przy ich sprzedaży. Podstawą do wyznaczenia wartości godziwej pochodnego instrumentu finansowego przy początkowym ujęciu jest cena transakcyjna, tj. wartość godziwa uiszczonej lub otrzymanej zapłaty.

Bank oddziela i ujmuje w bilansie instrumenty pochodne będące składnikiem instrumentów hybrydowych. Instrument hybrydowy zawiera umowę zasadniczą niebędącą instrumentem pochodnym oraz instrument pochodny powodujący, że część lub całość przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej jest modyfikowana w oparciu o określoną stopę procentową, cenę instrumentu finansowego, cenę towaru, kurs waluty, indeks cen lub stóp lub inną zmienną.

Bank oddziela wbudowane instrumenty pochodne od umowy zasadniczej i ujmuje je analogicznie jak pozostałe instrumenty pochodne, jeżeli cechy ekonomiczne i ryzyka związane z wbudowanymi instrumentami pochodnymi nie są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykami właściwymi dla umowy zasadniczej oraz umowa zasadnicza nie jest wyceniana w wartości godziwej przez wynik finansowy. Wbudowane instrumenty pochodne wyceniane są w wartości godziwej, a jej zmiany są ujmowane w rachunku zysków i strat.

Bank wykorzystuje pochodne instrumenty finansowe w celu zabezpieczenia przed ryzykiem walutowym oraz ryzykiem stóp procentowych wynikającymi z działalności Banku. Instrumenty pochodne, które nie podlegają zasadom wyceny zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, klasyfikowane są jako instrumenty przeznaczone do obrotu i wyceniane w wartości godziwej.

(i) Instrumenty pochodne nie spełniające kryteriów rachunkowości zabezpieczeń

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych nie spełniających kryteriów rachunkowości zabezpieczeń wykazywane są w rachunku zysków i strat bieżącego okresu. Zmiana wartości godziwej instrumentów pochodnych wyrażona w walutach obcych jest źródłem różnic kursowych, które ujmowane są w rachunku zysków i strat bieżącego okresu oraz prezentowane w wyniku z rewaluacji pozycji bilansowych.

(ii) Rachunkowość zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń ujmuje wpływające na rachunek zysków i strat skutki kompensowania zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego oraz pozycji zabezpieczanej.

Bank wyznacza pewne instrumenty pochodne jako zabezpieczenie wartości godziwej lub zabezpieczenie przepływów pieniężnych. Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń, jeśli spełnione są następujące warunki:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia sporządzono sformalizowaną dokumentację powiązania zabezpieczającego, w której określono przyjęty przez Bank cel zarządzania ryzykiem oraz strategię zabezpieczania. W dokumentacji Bank wyznacza instrument zabezpieczający, który zabezpiecza daną pozycję lub transakcję oraz określa rodzaj ryzyka, przed którym się zabezpiecza. Bank określa sposób, w jaki będzie oceniana skuteczność instrumentu zabezpieczającego w równoważeniu zmian przepływów środków pieniężnych z tytułu zabezpieczanej transakcji, w zakresie ograniczenia ryzyka, przed którym Bank się zabezpiecza,
- zabezpieczający instrument finansowy będący przedmiotem kontraktu i zabezpieczane za jego pomocą aktywa lub pasywa charakteryzują się podobnymi cechami, a w szczególności wartością nominalną, datą zapadalności, wrażliwością na zmiany stopy procentowej lub na zmiany kursu waluty,
- Bank przewiduje, że zabezpieczenie będzie odznaczało się wysoką skutecznością w równoważeniu przepływów środków pieniężnych, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych dotyczy wysoce prawdopodobnej prognozowanej transakcji, która jest narażona na ryzyko zmian przepływów środków pieniężnych wpływających na poziom wyniku finansowego,
- skuteczność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, czyli można wiarygodnie wycenić wartość godziwą zabezpieczanej pozycji lub przepływy środków pieniężnych z niej pochodzące oraz wartość godziwą instrumentu zabezpieczającego,
- zabezpieczenie jest na bieżąco weryfikowane i stwierdza się jego wysoką skuteczność w całym okresie jego wykorzystania.

- *zabezpieczenie wartości godziwej*

Jest to zabezpieczenie przed ryzykiem zmiany wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które może wpływać na rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie wartości godziwej ujmowane jest w następujący sposób: zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (dla pochodnego instrumentu zabezpieczającego) wykazuje się w rachunku zysków i strat; zyski lub straty związane z pozycją zabezpieczaną, wynikające z zabezpieczanego ryzyka, korygują wartość bilansową zabezpieczanej pozycji i są ujmowane w rachunku zysków i strat.

W przypadku pozycji zabezpieczanej będącej składnikiem aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, zyski lub straty wynikające z zabezpieczanego ryzyka ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej w celu zabezpieczenia zmian wartości godziwej instrumentów dłużnych o stałej stopie procentowej zakwalifikowanych do portfela aktywów dostępnych do sprzedaży wynikających ze zmiany stóp procentowych.

- *zabezpieczenie przepływów pieniężnych*

Jest to zabezpieczenie przed ryzykiem zmienności przepływów pieniężnych, które (i) można przypisać konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takimi, jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją i które (ii) może wpływać na rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane jest w następujący sposób: część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, który stanowi efektywne zabezpieczenie, ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym poprzez zestawienie zmian w kapitale własnym, zaś nieefektywną część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Zyski i straty ujęte w kapitale własnym (efektywne zabezpieczenie), w momencie ujęcia składnika aktywów lub zobowiązań finansowych będącego skutkiem zabezpieczanej planowanej transakcji, przenoszone są do rachunku zysków i strat w tym okresie lub w okresach, w których zabezpieczany składnik aktywów lub zobowiązań ma wpływ na rachunek zysków i strat.

W przypadku zabezpieczenia aktywów lub zobowiązań niefinansowych odniesione na kapitał, jako efektywne zabezpieczenie, zyski i straty odnoszone są do wyniku sukcesywnie, w okresach w których aktywo lub zobowiązanie niefinansowe ma wpływ na rachunek zysków i strat (np. w formie amortyzacji) lub jednorazowo w formie korekty początkowego kosztu nabycia lub wartości bilansowej zabezpieczanej pozycji.

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych w celu zabezpieczenia wielkości przyszłych przepływów pieniężnych określonego portfela aktywów/pasywów Banku lub portfela wysoce prawdopodobnych planowanych transakcji przed ryzykiem wynikającym ze zmiany stóp procentowych.

(m) Utrata wartości

Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Składnik aktywa finansowego lub grupa aktywów finansowych utraciły wartość, a strata z tytułu utraty wartości została poniesiona wyłącznie, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów ('zdarzenie powodujące stratę'), a zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe. Nie ujmuje się strat oczekiwanych w wyniku przyszłych zdarzeń bez względu na stopień prawdopodobieństwa ich zajścia. Do obiektywnych dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów zalicza się uzyskane przez posiadacza składnika aktywów informacje dotyczące następujących zdarzeń powodujących stratę:

- (a) znaczące trudności finansowe emitenta lub dłużnika;
- (b) niedotrzymanie warunków umowy, w tym niespłacenie albo zaleganie ze spłaceniem odsetek lub należności głównej powyżej 90 dni;
- (c) przyznanie pożyczkobiorcy przez pożyczkodawcę, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych pożyczkobiorcy, udogodnienia, którego w innym wypadku pożyczkodawca by nie udzielił;
- (d) wysoce prawdopodobna upadłość pożyczkobiorcy lub inna reorganizacja finansowa pożyczkobiorcy;
- (e) zanik aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych ze względu na trudności finansowe; lub
- (f) pozyskane informacje wskazują na możliwy do zmierzenia spadek oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych związanych z grupą aktywów finansowych od momentu początkowego ich ujęcia, mimo że nie można jeszcze ustalić spadku dotyczącego pojedynczego składnika grupy aktywów finansowych.

W pierwszej kolejności Bank ocenia, czy występują obiektywne przesłanki utraty wartości dla istotnych składników aktywów finansowych, oraz czy dowody takie występują dla aktywów, które są indywidualnie nieistotne. Podstawą tego procesu jest podział portfela kredytowego Banku na istotne ekspozycje kredytowe (kryterium wysokości zaangażowania) oraz pozostałe homogeniczne grupy kredytów. Jeżeli w wyniku oceny stwierdza się, że dla danego składnika aktywów finansowych ocenianego indywidualnie nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości lub istnieją przesłanki utraty wartości, ale oszacowane odpisy aktualizacyjne są równe zero, składnik ten włączany jest do grup aktywów finansowych o podobnych cechach ryzyka kredytowego, które wskazują na zdolność dłużnika do spłaty całości zobowiązania zgodnie z warunkami umowy. Grupy te następnie podlegają kolektywnej ocenie pod kątem utraty wartości. Składniki aktywów finansowych, dla których wykazana została strata z tytułu utraty wartości w oparciu o analizę indywidualną, nie są uwzględniane w kolektywnej ocenie utraty wartości. Dla celów kolektywnej oceny utraty wartości, aktywa finansowe są grupowane według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego w ramach danego portfela.

Jeśli istnieją obiektywne dowody, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek i należności lub inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej danego składnika instrumentu finansowego.

Jeżeli istniejące obiektywne dowody utraty wartości składnika aktywów lub grupy aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu wskazują, że oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające z w/w aktywów finansowych nie wystąpią, wtedy kwota odpisu aktualizującego wartość aktywów równa jest ich wartości bilansowej.

Przyszłe przepływy pieniężne w grupie aktywów finansowych, dla których utrata wartości oceniana jest kolektywnie, są szacowane na podstawie historii strat dla aktywów o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego. Dane historyczne dotyczące strat są korygowane na podstawie dostępnych bieżących danych (w celu odzwierciedlenia oddziaływania bieżących warunków, które nie miały wpływu w ocenianym okresie) jak też, korygowane poprzez wyeliminowanie czynników mających wpływ na dane historyczne, a nie występujących obecnie. Bank regularnie sprawdza metodologię i założenia przyjęte od oszacowania przyszłych przepływów pieniężnych w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy stratami szacowanymi a rzeczywistymi.

W celu wyliczenia kwoty rezerwy na ekspozycje bilansowe analizowane grupowo wykorzystuje się, między innymi, prawdopodobieństwo wystąpienia straty (zmodyfikowany parametr PD). Modyfikacje parametru PD pozwalają na uwzględnienie specyfiki poszczególnych produktów oraz okresów ujawniania się strat na tych produktach. Podejście to w szczególności pozwala: 1) na wykrycie już zaistniałych strat jak również 2) strat, które wystąpiły na dzień oceny utraty wartości, lecz jeszcze nie zostały udokumentowane (tzw. rezerwa na straty kredytowe, dla których nastąpiła utrata wartości, ale nie zostały zaraportowane – IBNR).

Utrata wartości wykazywana jest jako zmniejszenie wartości bilansowej składnika aktywów poprzez dokonanie odpisów aktualizujących, zaś kwota straty (utworzonego w okresie odpisu aktualizującego) obciąża rachunek zysków i strat okresu.

Jeżeli w kolejnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany przez rachunek zysków i strat poprzez dokonanie odpowiedniej korekty odpisów aktualizujących.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Dla aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, jeśli zmniejszenie wartości godziwej tych aktywów ujmowane było bezpośrednio w kapitale własnym i występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości tego składnika, to skumulowane straty ujęte dotychczas bezpośrednio w kapitale własnym wyksięgowuje się z kapitału własnego i ujmuje w rachunku zysków i strat, nawet jeśli składnik aktywów finansowych nie został wyłączony z bilansu.

Kwota skumulowanych strat, która zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i ujęta w rachunku zysków i strat, stanowi różnicę pomiędzy kosztem nabycia (pomniejszonym o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie straty z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat.

Strat z tytułu utraty wartości inwestycji w instrument kapitałowy kwalifikowany jako dostępny do sprzedaży nie poddaje się odwróceniu przez rachunek zysków i strat.

Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Aktywa finansowe wyceniane według kosztu

Jeśli występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wyceniany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony przez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę straty z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych. Tak ustalonych strat z tytułu utraty wartości nie poddaje się odwróceniu.

(n) Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomość inwestycyjna to nieruchomość (grunt, budynek, lub część budynku lub też oba te elementy), którą Bank (działając jako właściciel lub leasingobiorca w leasingu finansowym) traktuje jako źródło przychodów z czynszów lub utrzymuje w posiadaniu ze względu na przyrost jej wartości, względnie obie te korzyści. Jednocześnie nieruchomość taka jest a) zajmowana przez Bank tylko w nieznacznym stopniu oraz nie jest, b) przeznaczona na sprzedaż w ramach zwykłej działalności Banku. W związku z tym przepływy środków pieniężnych uzyskiwane dzięki nieruchomości inwestycyjnej są w dużej mierze niezależne od pozostałych aktywów będących w posiadaniu Banku.

Nieruchomość inwestycyjna początkowo ujmowana jest wg ceny nabycia lub kosztu wytworzenia. Po początkowym ujęciu wartość nieruchomości inwestycyjnej wyceniana jest w oparciu o model wartości godziwej. Zysk lub strata wynikająca ze zmiany wartości odnoszona jest do zysku lub straty netto okresu, w którym wystąpiła zmiana. Szacunek wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnej odzwierciedla warunki rynkowe na dzień bilansowy.

(o) Rzeczowe aktywa trwałe

(i) Własne składniki rzeczowych aktywów trwałych

Rzeczowe aktywa trwałe stanowią kontrolowane środki trwałe oraz nakłady na ich budowę. Do środków trwałych zaliczane są składniki rzeczowych aktywów trwałych o przewidywanym okresie wykorzystywania dłuższym niż rok, które są utrzymywane z uwagi na ich wykorzystanie na własne potrzeby lub w celu oddania ich do użytkowania innym podmiotom na podstawie umowy najmu lub w celach administracyjnych.

Rzeczowe aktywa trwałe, za wyjątkiem budynków i gruntów wykazuje się według modelu opartego na cenie nabycia lub koszcie wytworzenia tzn. po początkowym ujęciu wykazuje się według kosztu historycznego pomniejszonego o odpisy amortyzacyjne / umorzeniowe oraz z tytułu trwałej utraty wartości. Na koszt historyczny składają się cena nabycia / koszt wytworzenia i koszty bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów.

Każda część składowa pozycji rzeczowych aktywów trwałych, której cena nabycia lub koszt wytworzenia jest istotny w porównaniu z ceną nabycia lub kosztem wytworzenia całej pozycji jest amortyzowana osobno. Bank alokuje początkową wartość pozycji rzeczowych aktywów trwałych na jej istotne części.

Budynki i grunty wykazuje się według modelu opartego na wartości przeszacowanej tzn. po początkowym ujęciu wykazuje się w wartości przeszacowanej, stanowiącej jej wartość godziwą na dzień przeszacowania, pomniejszonej o kwotę późniejszej zakumulowanej amortyzacji i późniejszych zakumulowanych odpisów aktualizacyjnych z tytułu utraty wartości. Przeszacowania przeprowadza się na tyle regularnie, aby wartość bilansowa nie różniła w sposób istotny od wartości, która zostałaby ustalona przy zastosowaniu wartości godziwej na dzień bilansowy.

Efekt przeszacowania jest odzwierciedlony w rezerwie rewaluacyjnej/kapitale z aktualizacji w przypadku wzrostu wartości lub w rachunku zysków i strat w przypadku spadku wartości bilansowej składnika. Jednakże zwiększenie wartości ujmowane jest jako przychód w rachunku zysków i strat w takim zakresie, w jakim odwraca ono zmniejszenie wartości z tytułu przeszacowania tego samego składnika aktywów, które poprzednio ujęto jako koszt danego okresu w rachunku zysków i strat. Analogicznie zmniejszenie wartości aktywa wynikające z przeszacowania rozlicza się z odnośną nadwyżką powstałą w wyniku poprzednio dokonanego przeszacowania tego aktywa.

Całość nadwyżki z przeszacowania realizuje się w momencie wycofania z użycia lub zbycia składnika aktywów.

(ii) Nakłady ponoszone w terminie późniejszym

Bank ujmuje w wartości bilansowej pozycji rzeczowych aktywów trwałych koszty wymiany części tych pozycji w momencie ich poniesienia, jeśli istnieje prawdopodobieństwo, że Bank uzyska przyszłe korzyści ekonomiczne związane ze składnikiem aktywów, a cenę nabycia lub koszt wytworzenia można wycenić w wiarygodny sposób. Pozostałe koszty są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia.

(p) Wartości niematerialne

Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów, który nie posiada postaci fizycznej.

Do wartości niematerialnych klasyfikowane są aktywa spełniające następujące wymagania:

- można je wyodrębnić lub wydzielić z jednostki gospodarczej i sprzedać, przekazać, licencjonować lub oddać do odpłatnego użytkowania osobom trzecim, zarówno indywidualnie, jak też łącznie z powiązanymi z nimi umowami, składnikami aktywów lub zobowiązań,
- wynikają z tytułów umownych lub innych tytułów prawnych, bez względu na to, czy podlegają one przeniesieniu lub wyodrębnieniu z jednostki gospodarczej lub innych praw i obowiązków.

(i) Wartość firmy

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki gospodarczej jest początkowo ujmowana według ceny nabycia stanowiącej nadwyżkę kosztów połączenia jednostek gospodarczych nad udziałem jednostki przejmującej w wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych. Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Test na utratę wartości przeprowadza się na dzień bilansowy. Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości.

(ii) Oprogramowanie komputerowe

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są aktywowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i jego zaimplementowania.

Nakłady związane z utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia.

(iii) Pozostałe wartości niematerialne

Pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Bank, wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

(iv) Późniejsze nakłady

Nakłady poniesione po początkowym ujęciu nabytego składnika wartości niematerialnych są aktywowane tylko w przypadku, gdy te nakłady zwiększają przyszłe korzyści ekonomiczne danego składnika. W pozostałych przypadkach nakłady te są ujmowane w rachunku zysków i strat jako koszty w momencie ich poniesienia.

(q) Odpisy amortyzacyjne

Odpisy amortyzacyjne od wartości podlegającej amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych dokonywane są metodą liniową zgodnie z ustalonymi stawkami amortyzacji przez przewidywany okres ich użyteczności ekonomicznej. Przez wartość podlegającą amortyzacji rozumie się cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów po pomniejszeniu o wartość końcową (rezydualną) tego składnika. Okres ekonomicznej użyteczności, stawki amortyzacji a także wartość końcowa rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych podlegających amortyzacji są corocznie weryfikowane. Wnioski z tej weryfikacji stanowią podstawę dla ewentualnej zmiany okresów amortyzacji rozpoznawanej prospektywnie od daty dostosowania (efekt takiej zmiany jest zgodnie z MSR 8 odnoszony do rachunku zysków i strat).

W przypadku budynków podlegających wycenie do wartości godziwej saldo zakumulowanego umorzenia w dniu przeszacowania jest eliminowane z wartości bilansowej brutto, a wartość bilansowa netto korygowana do wartości przeszacowanej.

Odpisy amortyzacyjne rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych są ujmowane w rachunku zysków i strat. Wartość firmy oraz inne wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania są systematycznie testowane pod kątem trwałej utraty wartości na każdy dzień bilansowy. Szacowane okresy użytkowania są następujące:

• budynki i budowle	50 lat
• inwestycje w obce środki trwałe	okres najmu, dzierżawy, leasingu
• maszyny i urządzenia	3 - 5 lat
• wyposażenie	5 lat
• koszty wytworzenia oprogramowania	3 lata
• oprogramowanie komputerowe	3 lata

(r) Leasing

(i) Bank jako leasingodawca

Bank jest stroną umów leasingowych, na mocy których oddaje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków środki trwałe lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres.

W przypadku umów leasingu na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy (leasing finansowy), przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w bilansie Banku. Ujmowana jest natomiast należność w kwocie równej bieżącej wartości minimalnych opłat leasingowych. Rozliczenie opłat leasingowych (podział między przychody finansowe i zmniejszenie salda należności) następuje w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy zwrotu z pozostałej do spłaty należności.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako przychody w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

(ii) Bank jako leasingobiorca

Bank jest również stroną umów leasingowych na podstawie, których przyjmuje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków obce środki trwałe przez uzgodniony okres.

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały i jednocześnie ujmowane jest zobowiązanie w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Opłaty leasingowe są dzielone między koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Środki trwałe będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są amortyzowane w sposób określony dla własnych środków trwałych. Jednakże, gdy brak jest pewności co do przejścia prawa własności przedmiotu umowy, wówczas środki trwałe używane na podstawie umów leasingu

finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: przewidywany okres użytkowania lub okres trwania leasingu.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

(s) Pozostałe składniki bilansu

(i) Pozostałe należności handlowe i inne należności

Należności handlowe i inne należności są ujmowane w kwocie wymaganej zapłaty pomniejszonej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

(ii) Zobowiązania

Zobowiązania, inne niż zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, są ujmowane w kwocie wymaganej zapłaty.

(iii) Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikowane są aktywa trwałe, w przypadku, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie. Sytuacja taka ma miejsce, gdy pojedynczy składnik aktywów (lub grupa) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w jego bieżącym stanie z uwzględnieniem jedynie normalnych i zwyczajowo przyjętych warunków dla sprzedaży tego typu aktywów oraz jego sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

W przypadku, gdy kryteria klasyfikacji do grupy aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży nie są dłużej spełniane, Bank zaprzestaje klasyfikacji tego składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczonego do sprzedaży oraz dokonuje reklasyfikacji do odpowiedniej kategorii aktywów. W takim przypadku Bank wycenia składnik aktywów, który nie jest dłużej klasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży (lub nie wchodzi już w skład grupy przeznaczonej do sprzedaży) w kwocie niższej z:

1. jego wartości bilansowej z dnia poprzedzającego klasyfikację składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczony do sprzedaży, skorygowanej o amortyzację lub aktualizację wyceny, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży;
2. jego wartości odzyskiwalnej z dnia podjęcia decyzji o braku jego sprzedaży.

Działalność zaniechana to element przedsięwzięcia Banku, który został zbyty lub jest zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży, jak również stanowi odrębną, ważną dziedzinę działalności lub jej geograficzny obszar działalności, albo jest jednostką zależną nabytą wyłącznie

z zamiarem jej odsprzedaży. Klasyfikacja do działalności zaniechanej następuje w momencie zbycia lub w momencie, gdy działalność spełnia kryteria działalności przeznaczonej do sprzedaży, jeśli ten moment nastąpił wcześniej. Grupa do zbycia, która ma zostać wycofana z użytkowania, również może się kwalifikować jako działalność zaniechana.

(iv) Środki pieniężne i ekwiwalent środków pieniężnych

Środki pieniężne i ekwiwalent środków pieniężnych – z punktu widzenia rachunku przepływów pieniężnych na stan środków pieniężnych składa się wartość gotówki (gotówka w kasach i Banku Centralnym) oraz jej ekwiwalentów, na które składają się salda na rachunkach bieżących i rachunkach lokat jednodniowych w innych bankach.

(t) Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości niefinansowych aktywów

Na każdy dzień bilansowy Bank dokonuje oceny aktywów pod względem istnienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości. W przypadku istnienia takiej przesłanki, Bank dokonuje formalnego oszacowania wartości odzyskiwalnej. W przypadku, gdy wartość bilansowa danego składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwaną, uznaje się utratę jego wartości i dokonuje odpisu aktualizującego jego wartość do poziomu wartości odzyskiwalnej.

W przypadku, gdy istnieją przesłanki, że nastąpiła utrata wartości majątku wspólnego, czyli aktywów, które nie wypracowują wpływów pieniężnych niezależne od innych aktywów lub zespołów aktywów oraz nie można ustalić wartości odzyskiwanej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do majątku wspólnego, Bank ustala wartość odzyskiwaną na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik należy.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgowa aktywa lub jego ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości w przypadku ośrodków wypracowujących środki pieniężne w pierwszej kolejności redukują wartość firmy przypadającą na te ośrodki wypracowujące środki pieniężne (grupę ośrodków), a następnie redukują proporcjonalnie wartość księgową innych aktywów w ośrodku (grupie ośrodków).

Kalkulacja wartości odzyskiwalnej

Wartość odzyskiwalną stanowi wartość użytkowa lub wartość sprzedaży netto w zależności od tego, która z wyżej wymienionych wartości na moment przeprowadzania przeglądu jest wyższa. W celu wyznaczenia wartości użytkowej, oszacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy użyciu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżące oczekiwania rynku co do wartości pieniądza oraz specyficznego ryzyka w odniesieniu do danego aktywa.

Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy nie podlega odwracaniu. W przypadku innych aktywów, odpis ten podlega odwracaniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej, która pomniejszona o kwotę

amortyzacji, zostałaby wyznaczona, jeżeli nie zostałby ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

(u) Kapitały

Na kapitały własne składają się: kapitał zakładowy, kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej, kapitał z aktualizacji wyceny oraz zyski zatrzymane. Wszystkie kwoty kapitałów i funduszy wykazywane są w wartości nominalnej.

Kapitał zakładowy

Kapitał zakładowy wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru handlowego

(i) Nabyte akcje własne

Jeśli Bank nabywa własne instrumenty kapitałowe, to kwotę zapłaconą, łącznie z kosztami bezpośrednio się do tego odnoszącymi, ujmuje się jako zmianę w kapitale własnym. Nabyte akcje własne ujmuje się jako akcje własne i ujawnia się je jako zmniejszenie kapitału własnego.

(ii) Dywidendy

Dywidendy za dany rok, które zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie, ale nie zostały wypłacone na dzień bilansowy, ujawnia się w pozycji zobowiązania z tytułu dywidendy w ramach „pozostałych zobowiązań”.

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji, pomniejszonej o poniesione bezpośrednie koszty z nią związane.

Kapitał z aktualizacji wyceny

Kapitał z aktualizacji wyceny tworzony jest w wyniku:

- wyceny instrumentów finansowych zakwalifikowanych do kategorii „dostępne do sprzedaży”,
- wyceny instrumentów finansowych stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych,
- wyceny aktywów trwałych wycenianych według wartości godziwej.

Na kapitał z aktualizacji wyceny odnosi się odpisy z tytułu podatku odroczonego z tytułu ujęcia powyższych wycen. Kapitał z aktualizacji wyceny nie podlega dystrybucji.

Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawach. Zyski zatrzymane obejmują:

- pozostały kapitał zapasowy,
- pozostałe kapitały rezerwowe,
- fundusz ryzyka ogólnego,
- niepodzielony wynik z lat ubiegłych,
- wynik finansowy netto.

Pozostały kapitał zapasowy, pozostały kapitał rezerwowy i fundusz ryzyka ogólnego tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa.

Fundusz ogólnego ryzyka bankowego tworzony jest zgodnie z przepisami ustawy Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. z późniejszymi zmianami, z zysku po opodatkowaniu.

Wynik finansowy netto stanowi wynik brutto z rachunku zysków i strat roku bieżącego skorygowany obciążeniem z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych.

(w) Rozliczenia międzyokresowe

Koszty rozliczane w czasie

Koszty rozliczane w czasie dotyczą poszczególnych rodzajów wydatków, których rozliczenie w ciężar rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Składnikami kosztów rozliczanych w czasie są przede wszystkim rezerwy na koszty rzeczowe wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Banku przez kontrahentów, oraz opłacone z góry koszty ubezpieczeń, które zostaną rozliczone w następnych okresach. Koszty rozliczane w czasie prezentuje się w bilansie w pozycji „Pozostałe aktywa”.

Przychody przyszłych okresów

Pozycja obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych. Przychody rozliczane w czasie prezentuje się w bilansie w pozycji „Inne zobowiązania”.

(x) Świadczenia pracownicze

(i) Programy określonych składek

Wydatki ponoszone w związku z programem określonych składek są ujmowane jako koszty w rachunku zysków i strat.

(ii) Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze Banku (inne niż świadczenia z tytułu rozwiązania umowy o pracę) zawierają wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenie społeczne.

Bank ujmuje przewidywaną nie zdyskontowaną wartość krótkoterminowych świadczeń pracowniczych jako koszty w okresie, w którym pracownicy świadczyli związaną z nimi pracę (bez względu na termin zapłaty) w korespondencji z pozostałymi zobowiązaniami bilansu.

Kwota krótkoterminowych świadczeń pracowniczych z tytułu niewykorzystanych dni urlopowych przysługujących pracownikom Banku jest wyliczana jako suma niewykorzystanych urlopów przysługujących poszczególnym pracownikom Banku.

(iii) *Długoterminowe świadczenia pracownicze*

Zobowiązania Banku z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych, inne niż plany emerytalne, są kwotą przyszłych korzyści, które pracownik otrzyma w zamian za świadczenie swoich usług w bieżącym i wcześniejszych okresach, które nie są należne w całości w ciągu 12 miesięcy od wykonania pracy. Rezerwy na odprawy emerytalne przyznane w ramach świadczeń z tytułu regulacji wynikających z Kodeksu Pracy szacowane są na podstawie wyceny aktuarialnej. Rezerwa będąca efektem wyceny aktuarialnej ujmowana i aktualizowana jest w okresach rocznych. Rezerwy z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych ujemne się w pozycji „Rezerwy” bilansu w korespondencji z kosztami wynagrodzeń w rachunku zysków i strat.

Bank przyjmuje podejście korytarzowe dla ujmowania ustalonej części skumulowanej wartości netto zysków i strat aktuarialnych. Zgodnie z tą metodą ustalając zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń, Bank ujemne ustaloną część zysków/strat aktuarialnych jako przychody lub koszty, jeśli wartość netto skumulowanych nie ujętych zysków i strat aktuarialnych na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego przekracza wyższą z następujących dwóch wielkości:

- a) 10% wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń na ten dzień (przed odliczeniem aktywów programu)
- b) 10% wartości godziwej aktywów programu na ten dzień.

Część zysków i strat aktuarialnych, przekraczająca tak określony limit jest ujmowana w rachunku zysków i strat w wysokości równej ilorazowi nadwyżki wymienionej powyżej i przewidywanego średniego, pozostałego okresu zatrudnienia pracowników Banku. W związku z dokonaną zmianą Bank prezentuje w bilansie wartość netto zobowiązania, na które składa się wartość bieżącą zobowiązania oraz nieujęte zyski /straty aktuarialne.

Bank jest uczestnikiem długoterminowego systemu motywacyjnego LEO (Long-term Equity Ownership), wprowadzonego przez Grupę ING. System ten motywuje pracowników jednostek Grupy ING poprzez powiązanie ich wyników finansowych z wynikami finansowymi Grupy. LEO kierowany jest do członków Zarządu Banku, kadry kierowniczej oraz specjalistów wysokiego szczebla. System ten funkcjonuje w dwóch wariantach:

- 1) Standard – pracownik może stać się posiadaczem akcji ING lub uzyskać świadczenie pieniężne; w ramach systemu Standard oferowane są dwa instrumenty:
 - Share options
 - Performance shares
- 2) Phantom – pracownik może uzyskać świadczenie pieniężne; w ramach systemu Phantom oferowane są dwa instrumenty:
 - Phantom options
 - Performance units

Share options / Phantom options posiadają dziesięcioletni okres zapadalności i mogą być zrealizowane po trzech latach od ich emisji pod warunkiem, że posiadacz opcji jest pracownikiem Banku (lub innej jednostki Grupy ING) lub przeszedł na emeryturę. Cena realizacji opcji jest różnicą pomiędzy ceną realizacji opcji, ustaloną przez Euronext Amsterdam w dniu realizacji w okresie tzw. open period

po Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Grupy ING a ceną początkową, zagwarantowaną w opcji (tzw. strike price) .

Performance shares / Performance units są przyznawane warunkowo. Liczba otrzymanych instrumentów zależy od wyników, jakie uzyskała Grupa ING na koniec trzyletniego okresu. W tym celu wyznaczany jest tzw. Total Shareholder Return (TSR) dla każdego trzyletniego okresu w porównaniu do wskaźnika wyliczonego dla grupy podobnych do Grupy ING instytucji finansowych. W zależności od miejsca Grupy ING w rankingu liczba możliwych do zrealizowania Performance shares / Performance units może wynieść od 200% dla rankingu 1-3 do 0% dla rankingu 18-20. Cena realizacji wyznaczana jest jak dla Share options / Phantom options.

Na dzień bilansowy Bank wykazuje w księgach wycenę opcji i performance shares będących w posiadaniu pracowników Banku.

(y) Rezerwy

Rezerwy, w tym na zobowiązania pozabilansowe, są ujmowane w bilansie, jeżeli na Banku ciąży obowiązek prawny lub wynikający z ogólnie przyjętych zwyczajów (prawo zwyczajowe) mający swe źródło w zdarzeniach przeszłych, jak również jeżeli prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków. Jeżeli skutek jest istotny, kwotę rezerwy wyznacza się za pomocą zdyskontowanych oczekiwanych przepływów pieniężnych według stopy przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżącą ocenę rynku odnośnie wartości pieniądza w czasie oraz, tam gdzie to dotyczy, ryzyka związane z danym składnikiem zobowiązań. W oparciu o powyższą zasadę rozpoznawane są rezerwy na zobowiązania pozabilansowe obciążone ryzykiem takie jak: gwarancje, akredytywy dokumentowe, nieodwołalne niewykorzystane linie kredytowe. W związku z faktem, że nieodwołalne niewykorzystane linie kredytowe dla zaangażowań korporacyjnych są traktowane jako ekwiwalent zaangażowań bilansowych, rezerwy na tego rodzaju ekspozycje są tworzone i wykazywane łącznie z odpisami z tytułu utraty wartości należności kredytowych.

Bank tworzy rezerwy na koszty restrukturyzacji tylko wtedy, gdy zostaną spełnione ogólne kryteria dotyczące ujmowania rezerw wynikające z MSR 37. Utworzone rezerwy obejmują tylko bezpośrednie i nieodzowne nakłady powstające w wyniku restrukturyzacji nie związane z bieżącą działalnością.

(z) Wynik z tytułu odsetek

Przychody i koszty z tytułu odsetek dla wszystkich instrumentów finansowych są ujmowane w rachunku zysków i strat. Przychody z tytułu odsetek od aktywów finansowych zaliczanych do kategorii dostępnych do sprzedaży, kredytów i pożyczek oraz utrzymywanych do terminu zapadalności ujmowane są w rachunku zysków i strat w wysokości zamortyzowanego kosztu przy użyciu efektywnej stopy procentowej.

Przychody/koszty odsetkowe od instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu wykazywane są w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat”. Przychody odsetkowe od dłużnych papierów wartościowych zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczonych do obrotu bądź desygnowanych do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są ujmowane w przychodach z tytułu odsetek.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów lub zobowiązania finansowego (albo grupy aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych) oraz przypisania przychodów lub kosztów odsetkowych do odpowiednich okresów. Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy lub płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach w okresie krótszym, do bilansowej wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego. Przy wyliczaniu efektywnej stopy procentowej Bank dokonuje oszacowania przepływów pieniężnych, uwzględniając wszelkie postanowienia umowy instrumentu finansowego jednakże nie uwzględnia potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością kredytów. Wyliczenie obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane (zewnętrzne) przez strony umowy prowizje i opłaty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje (otrzymane lub należne) ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej z tytułu: kredytów z harmonogramami spłat, lokat międzybankowych oraz papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności i dostępnych do sprzedaży oraz przeznaczonych do obrotu.

W przypadku aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych, dla których dokonano odpisu z tytułu utraty wartości, przychody odsetkowe są naliczane od wartości bieżącej należności (to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość) przy zastosowaniu stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania straty z tytułu utraty wartości.

(aa) Przychody i koszty z tytułu prowizji

Przychody z tytułu prowizji powstają w wyniku świadczenia usług finansowych oferowanych przez Bank i obejmują udzielenie kredytów, opłaty za zobowiązanie się Banku do udzielenia kredytu, opłaty za wydanie kart, usługi zarządzania środkami pieniężnymi, usługi maklerskie oraz usługi zarządzania aktywami. Przychody z tytułu prowizji obejmują również marże transakcyjne na pochodnych instrumentach walutowych zawieranych z klientami korporacyjnymi.

Opłaty i prowizje (zarówno przychody, jak i koszty) bezpośrednio związane z powstaniem aktywów finansowych posiadających określone harmonogramy spłat są ujmowane w rachunku zysków i strat jako element efektywnej stopy procentowej i stanowią część przychodów odsetkowych. Inne integralnie związane z powstaniem aktywów bez określonych harmonogramów (np. prowizje od kredytów w rachunku bieżącym) rozliczane są liniowo w okresie trwania kontraktu. Opłaty za zobowiązanie się do udzielenia pożyczek, które najprawdopodobniej będą zaciągnięte, są odraczane i z chwilą powstania aktywów finansowych są rozliczane jako element efektywnej stopy procentowej lub liniowo przy uwzględnieniu wyżej wymienionego kryterium.

Pozostałe opłaty i prowizje związane z usługami finansowymi oferowanymi przez Bank, takie jak usługi zarządzania środkami pieniężnymi, usługi maklerskie oraz usługi zarządzania aktywami, są rozpoznawane w rachunku zysków i strat w momencie wykonania usługi.

(bb) Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych

Na wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych składają się zrealizowane zyski i straty powstałe na skutek zbycia aktywów finansowych zaklasyfikowanych do dostępnych do sprzedaży oraz

przychody z tytułu dywidend. Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w rachunku zysków i strat w dniu ustalenia praw udziałowców/akcjonariuszy do ich otrzymania.

(cc) Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia oraz zmian wartości godziwej aktywów i zobowiązań przeznaczonych do obrotu oraz desygnowanych przy początkowym ujęciu do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja obejmuje również punkty swapowe z transakcji pochodnych, które Bank zawiera w celu zapewnienia płynności w obcych walutach.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja obejmuje również korekty wartości godziwej z tytułu ryzyka dla niezrealizowanych transakcji FX Options.

Wynik z tytułu naliczenia odsetek oraz rozliczenia dyskonta bądź premii od dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu bądź klasyfikowanych do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy rozpoznawany jest jako wynik odsetkowy.

(dd) Wynik na pozostałej działalności podstawowej

Do wyniku na pozostałej działalności podstawowej zaliczane są koszty i przychody nie związane bezpośrednio z działalnością bankową. Są to w szczególności wynik z tytułu posiadania nieruchomości inwestycyjnej, zbycia aktywów (środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych), przychody z tytułu sprzedaży pozostałych usług, przychody z tytułu odzyskanych należności nieściągalnych, otrzymane i zapłacone odszkodowania kary i grzywny.

(ee) Podatek dochodowy

Podatek dochodowy ujmowany jest jako podatek bieżący oraz podatek odroczony. Podatek dochodowy bieżący ujmowany jest w rachunku zysków i strat. Podatek dochodowy odroczony w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych ujmowany jest w rachunku zysków i strat lub w kapitale.

Bieżący podatek jest zobowiązaniem podatkowym odnoszącym się do przychodu do opodatkowania przy użyciu stopy podatkowej obowiązującej na dzień bilansowy, wraz ze wszystkimi korektami zobowiązania podatkowego dotyczącego poprzednich lat.

(ff) Odroczony podatek dochodowy

Bank tworzy rezerwę na przejściową różnicę z tytułu podatku dochodowego spowodowaną odmiennością momentu uznania przychodów za osiągnięte oraz kosztów za poniesione w myśl przepisów rachunkowych oraz przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych. Dodatnią różnicę netto wykazuje się w pasywach jako „Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego”. Ujemną różnicę netto wykazuje się w pozycji „Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego”.

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest tworzona metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do wszystkich dodatnich różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym, z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa z tytułu podatku odroczonego wynika z:

- początkowego ujęcia wartości firmy;
- wartości firmy, której amortyzacja nie stanowi kosztów uzyskania przychodu;
- początkowego ujęcia danego składnika aktywów lub zobowiązań pochodzącego z transakcji, która nie jest połączeniem jednostek gospodarczych oraz w czasie wystąpienia transakcji nie ma wpływu na wynik finansowy brutto, ani na dochód podlegający opodatkowaniu (stratę podatkową)

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym oraz niewykorzystanych strat podatkowych. Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są do wysokości, do której jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych, z wyjątkiem sytuacji, gdy składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynika z początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji, które nie jest połączeniem jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku podlega weryfikacji na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) prawnie lub faktycznie obowiązujące na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym.

Aktywa i rezerwy z tytułu podatku dochodowego Bank wykazuje w bilansie po skompensowaniu na poziomie każdej ze spółek podlegającej konsolidacji. Bank kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy, gdy posiada tytułu prawny do przeprowadzenia takiej kompensaty oraz aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczą tego samego podatnika.

(gg) Inne podatki

Przychody, koszty i aktywa ujmowane są w kwocie pomniejszonej o wartość podatku od towarów i usług, podatku od czynności cywilno-prawnych i innych podatków od sprzedaży, z wyjątkiem, gdy podatek od sprzedaży zapłacony przy zakupie towarów i usług nie jest możliwy do odzyskania od władz podatkowych; wtedy podatek od sprzedaży jest ujmowany odpowiednio jako część kosztów nabycia składnika aktywów lub jako element kosztów.

Kwota netto podatku od sprzedaży możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz władz podatkowych jest ujęta w bilansie jako część należności lub zobowiązań.

Porównywalność danych finansowych

W sporządzonym za okres od 1 stycznia 2008 r. do 31 grudnia 2008 r. sprawozdaniu finansowym Bank dokonał zmian w stosunku do sprawozdania za okres od 1 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2007 r. w sposobie prezentacji niektórych pozycji rachunku zysków i strat. Jest to następstwem szczegółowej analizy treści ekonomicznej poszczególnych operacji oraz przypisania ich do odpowiednich pozycji rachunku zysków i strat. Największą zmianę stanowi przesunięcie brakującej części marży transakcyjnej w kwocie 30,7 mln zł z „Wyniku z tytułu prowizji” do „Wyniku z pozycji wymiany”.

Szczegółowe rozbieżności wprowadzonych zmian zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Roczne sprawozdanie finansowe ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT (w tys. PLN)	Rok 2007 w sprawozdaniu finansowym za rok 2008	Rok 2007 w zatwierdzonym sprawozdaniu finansowym za rok 2007	ZMIANY	Przeniesienie prowizji od sprzedaży usług na rzecz innych jednostek Grupy	Przeniesienie konta pozaprod. dotyczącego odsetek	Przeniesienie korekty marży transakcyjnej na transakcjach wymiany walut	Przeniesienie korekty wyniku zrealizowanego - FX forward - gospodarka własna	Zaprezentowanie netto przychodów i kosztów prowizyjnych dotyczących pośrednictwa	Przeniesienie prowizji od kredytów windygowanych	Przeniesienie kosztów spisania należności pozakredytowych	Przeniesienie kosztów z tyt. niedoborów i szkód dot. majątku trwałego	Przeniesienie kosztów kar i grzywnien z tyt. podatku	Przeniesienie prowizji na rzecz innych jednostek Grupy	Razem
Przychody z tytułu odsetek	2 483 337	2 484 082	-745	-745										-745
Koszty odsetek	-1 443 364	-1 443 386	22	-92	70									-22
Przychody z tytułu prowizji	889 398	928 247	-38 849	745		-30 706	-1 861	-7 037	28				-18	-38 849
Koszty prowizji	-92 489	-99 343	6 854	92	-70			-7 037	161					-6 854
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja	28 756	-3 811	32 567			30 706	1 861							32 567
Wynik na pozostałej działalności podstawowej	7 721	7 412	309						161	582	-452		18	309
Koszty działania banku	-1 339 826	-1 339 596	-230									222	8	230
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	-8 947	-9 611	664						28	-10	-452	-222	-8	-664
Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	103 344	103 936	-592							592				592

Noty do sprawozdania finansowego

1. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności

Podstawowym wzorem sprawozdawczym Banku są segmenty branżowe. Wynika to z funkcjonującej w Banku struktury zarządzania oraz systemu wewnętrznego raportowania.

Wycena aktywów i pasywów segmentu, przychodów i kosztów segmentu jest oparta na zasadach rachunkowości stosowanych przez Bank, zawartych w notach opisujących stosowane zasady rachunkowości. W szczególności ustalenia dochodów i kosztów odsetkowych wewnętrznych i zewnętrznych dla poszczególnych segmentów dokonuje się przy wykorzystaniu systemu cen transferowych. Ceny transferowe wyznaczane są w oparciu o jedną krzywą rentowności dla danej waluty wspólną dla produktów aktywnych i pasywnych. Cena transferowa wyznaczona dla produktów aktywnych i pasywnych o tym samym położeniu na krzywej rentowności jest jednakowa. Możliwe są modyfikacje wyjściowej ceny transferowej otrzymane z wyceny produktu na krzywej rentowności, a czynnikami korygującymi cenę transferową mogą być: premia za pozyskanie długoterminowej płynności, dopasowanie pozycji Banku, koszt zabezpieczenia w przypadku produktów skomplikowanych oraz polityka cenowa. Wykorzystując równania matematyczne – na podstawie stawek kwotowań dostępnych w serwisach informacyjnych – budowane są następnie krzywe dochodowości.

Przychody i koszty, wyniki, aktywa i pasywa segmentu zawierają te elementy, które bezpośrednio można przyporządkować do danego segmentu, jak również te, które można przypisać do danego segmentu w oparciu o racjonalne przesłanki.

Segmenty działalności (linie biznesowe)

Zarządzanie ING Bankiem Śląskim odbywa się poprzez podział działalności na następujące segmenty branżowe:

- detaliczny,
- korporacyjny,
- operacje własne.

Podstawą wydzielenia segmentu korporacyjnego i detalicznego jest kryterium finansowe (w szczególności wysokość obrotów, poziom zgromadzonych aktywów) i podmiotowe, określone wewnętrznymi regulacjami Banku.

W ramach działalności detalicznej Bank obsługuje osoby prywatne (segment klientów masowych i klientów zamożnych) oraz małe firmy. Działalność ta jest analizowana w ujęciu następujących produktów: produkty kredytowe (overdraft w ROR, kredyty związane z kartami, kredyty ratalne, kredyty mieszkaniowe, kredyty hipoteczne), kredyty kontraktowe udzielane przez Kasę Mieszkaniową, kredyty hipoteczne udzielane przez ING Bank Hipoteczny, produkty depozytowe (rachunki bieżące, lokaty terminowe, rachunki oszczędnościowe), jednostki uczestnictwa funduszy ING, usługi maklerskie realizowane przez ING Securities. SA, karty bankowe.

Działalność korporacyjna obejmuje obsługę klientów instytucjonalnych, w ramach której obsługiwani są klienci strategiczni, duże firmy oraz średnie firmy. Bank prowadzi dla działalności korporacyjnej sprawozdawczość w podziale na produkty kredytowe (kredyty obrotowe, inwestycyjne), produkty

depozytowe (rachunki bieżące lokaty terminowe i negocjowane, rachunki oszczędnościowe), usługi w zakresie powiernictwa, operacje na rynku kapitałowym realizowane przez podmiot dominujący i ING Securities oraz pośrednictwo w usługach leasingowych.

Operacje własne realizowane są przez rynki finansowe i przez ALCO.

Rynki finansowe obejmują operacje dokonywane na rynkach pieniężnych i kapitałowych prowadzone zarówno na rachunek własny jak i na rzecz klientów. W ramach tej działalności wyróżnia się produkty rynków walutowych, pieniężnych i instrumentów pochodnych, operacje papierami wartościowymi (papiery skarbowe, akcje i obligacje). Pozycja *Rynki finansowe - przychody segmentu ogółem* przedstawia przychody z działalności handlowej na własny rachunek. Przychody ze sprzedaży produktów rynków finansowych dla segmentu korporacyjnego i segmentu detalicznego uwzględnione są w przychodach tych segmentów.

ALCO (Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami) zajmuje się przede wszystkim inwestowaniem środków pochodzących z funduszy własnych oraz finansowaniem niektórych aktywów podmiotu dominującego. Głównym elementem przychodów z działalności podstawowej ALCO są przychody z inwestowania funduszy własnych (kapitału księgowego). Przychody te korygowane są następnie o odsetki naliczone od kapitału ekonomicznego wymaganego przez poszczególne linie biznesowe (segment detaliczny, korporacyjny, rynki finansowe). Odsetki od kapitału ekonomicznego są alokowane z linii ALCO na poszczególne linie biznesowe według ich zapotrzebowania na kapitał ekonomiczny.

Segmenty geograficzne

ING Bank Śląski S.A. prowadzi działalność na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności – ciąg dalszy

w tysiącach zł	Rok zakończony dnia 31.12.2008					Rok zakończony dnia 31.12.2007						
	Segment klientów detali- cznych	Segment klientów korpora- cyjnych	Operacje własne		Wielkości niealoko- wane	RAZEM	Segment klientów detali- cznych	Segment klientów korpora- cyjnych	Operacje własne		Wielkości niealoko- wane	RAZEM
			Rynki finansowe	ALCO					Rynki finansowe	ALCO		
Przychody segmentu ogółem	1 194 602	768 139	59 181	60 275		2 082 197	1 116 766	678 718	42 281	152 850		1 990 615
Działalność podstawowa	1 169 814	722 675	44 061	145 647		2 082 197	1 099 772	649 463	34 023	207 357		1 990 615
Dochody od kredytów i kart kredytowych	283 151	228 659				511 810	222 502	203 496				425 997
Dochody odsetkowe zewnętrzne	540 749	995 438					337 892	633 970				
Koszty odsetkowe wewnętrzne	-334 816	-840 003					-173 522	-512 229				
Dochody prowizyjne/pozostałe dochody	77 218	73 224					58 131	81 754				
Dochody od depozytów	640 919	309 728				950 647	616 007	276 522				892 529
Koszty odsetkowe zewnętrzne	-1 248 955	-369 972					-719 888	-368 122				
Dochody odsetkowe wewnętrzne	1 601 967	571 880					1 091 432	534 934				
Dochody prowizyjne/pozostałe dochody	287 907	107 820					244 462	109 710				
Dochody od funduszy powierniczych	108 728					108 728	203 096					203 096
Dochody z działalności maklerskiej i powierniczej	0	19 595				19 595	36	20 697				20 734
Pozostałe dochody z działalności podstawowej	-22 241	-7 599	375 610	145 647		491 417	-10 950	-2 077	253 929	207 357		448 259
Sprzedaż produktów FM	159 257	172 293	-331 549			0	69 081	150 825	-219 906			0
Wynik na kapitale ekonomicznym	24 788	45 464	15 120	-85 373		0	16 994	29 255	8 259	-54 507		0
Koszty segmentu ogółem	939 387	460 901	57 146	244	-5 944	1 451 734	869 059	421 132	53 640	5 160	-219	1 348 773
Koszty operacyjne	939 387	460 901	57 146	244	-5 944	1 451 734	869 059	421 132	53 640	5 160	-219	1 348 773
w tym amortyzacja	97 997	26 854	6 505	408		131 764	112 128	30 727	7 443	467		150 765
Wynik segmentu	255 215	307 239	2 034	60 030	5 944	630 463	247 707	257 585	-11 359	147 691	219	641 842
Koszty ryzyka	10 335	56 257	0	0		66 592	-40 077	-63 267	0	0		-103 344
Wynik segmentu z uwzględnieniem kosztów ryzyka	244 881	250 981	2 034	60 030	5 944	563 871	310 974	297 662	-11 359	147 691	219	745 186
Podatek						108 308						135 033
Wynik finansowy netto						455 563						610 153

*Roczne sprawozdanie finansowe ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku*

	31.12.2008						31.12.2007					
	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korpora- cyjnych	Rynki finansowe	ALCO	Wielkości niealokowane	RAZEM	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korpora- cyjnych	Rynki finansowe	ALCO	Wielkości niealokowane	RAZEM
Aktywa i pasywa												
Aktywa segmentu	7 159 738	21 741 527	38 970 391	245 438		68 117 094	4 519 063	13 994 252	31 253 223	655 661		50 422 199
Inwestycje segmentu w jednostkach podporządkowanych	210 569					210 569	210 569					210 569
Pozostałe aktywa (nieprzypisane segmentom)					1 208 222	1 208 222					1 193 658	1 193 658
Aktywa ogółem						69 535 885						51 826 426
Zobowiązania segmentu	32 047 707	19 663 611	13 016 940			67 728 258	27 453 096	17 224 624	2 851 733			47 529 453
Pozostałe zobowiązania (nieprzypisane segmentom)					740 678	740 678					627 519	627 519
Kapitały własne				4 066 949		4 066 949				3 669 454		3 669 454
Pasywa ogółem						69 535 885						51 826 426
Nakłady inwestycyjne	165 430	81 166	9 060	0		255 656	373 640	181 060	25 187	0		579 887
Amortyzacja	97 997	26 854	6 505	408		131 764	112 128	30 727	7 443	467		150 765
Przepływy pieniężne – działalność operacyjna	1 382 529	-5 259 196	-14 467 529	17 686 787	128 448	-528 961	3 179 933	396 895	370 320	-5 927 900	-510 626	-2 491 378
Przepływy pieniężne - działalność inwestycyjna	-95 083	-46 652	-5 207	109 589		-37 353	-371 810	-180 173	-25 063	94 238		-482 809
Przepływy pieniężne – działalność finansowa	0	0	0	-152 217		-152 217	0	-20 903	0	-362 979		-383 882

2. Wynik z tytułu odsetek

Przychody odsetkowe i przychody o podobnym charakterze

	rok 2008	rok 2007
Odsetki od lokat, kredytów i pożyczek dla banków	664 249	869 602
Odsetki od kredytów i pożyczek dla klientów, w tym:	1 469 911	926 208
- odsetki od podmiotów sektora finansowego innych niż banki	167 608	101 752
- odsetki od podmiotów sektora niefinansowego	1 254 834	787 220
- odsetki od podmiotów sektora instytucji rządowych i samorządowych	47 469	37 236
Odsetki od dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	230 906	176 769
Odsetki od dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	672 194	493 688
Odsetki od dłużnych papierów wartościowych utrzymywanych do terminu wymagalności	320 864	13 922
Instrumenty reverse repo	27 754	3 148
Razem przychody odsetkowe	3 385 878	2 483 337

Z ww. przychodów odsetkowych za rok 2008 kwotę 19.967 tys. zł stanowią przychody od aktywów finansowych, dla których rozpoznano utratę wartości. Za rok 2007 kwota ta wynosiła 21.925 tys. zł. Przychody odsetkowe dla aktywów finansowych obliczane są w oparciu o kwoty zaangażowania netto, tzn. kwoty uwzględniające dokonane odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości.

Koszty odsetek i podobne koszty

	rok 2008	rok 2007
Odsetki od depozytów bankowych	192 023	109 445
Odsetki od depozytów klientów, w tym:	1 986 148	1 243 929
- odsetki od podmiotów sektora finansowego innych niż banki	107 221	113 722
- odsetki od podmiotów sektora niefinansowego	1 764 732	1 065 075
- odsetki od podmiotów sektora instytucji rządowych i samorządowych	114 195	65 132
Odsetki od kredytów i pożyczek otrzymanych	258	233
Instrumenty repo	80 942	89 757
Razem koszty odsetkowe	2 259 371	1 443 364

Wynik z tytułu odsetek	1 126 507	1 039 973
-------------------------------	------------------	------------------

3. Wynik z tytułu prowizji

Przychody z tytułu prowizji

	rok 2008	rok 2007
Prowizje związane z działalnością maklerską	35	132
Prowizje związane z prowadzeniem rachunków klientów	287 793	266 495
Prowizje związane z udzielaniem kredytów	122 406	109 411
Prowizje związane z ubezpieczeniem kredytów	17 625	0
Prowizje związane z kartami płatniczymi i kredytowymi	184 979	142 871
Prowizje związane z dystrybucją jednostek uczestnictwa	95 782	208 174
Prowizje za usługi powiernictwa i za przechowywanie papierów wartościowych	28 233	26 317
Prowizje za zagraniczne operacje handlowe	15 800	21 603
Prowizje związane z subskrypcją produktów strukturyzowanych	23 506	0
Marża transakcyjna na transakcjach wymiany walut	139 467	98 795
Prowizje z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów finansowych	19 362	4 209
Pozostałe prowizje	19 865	11 391
Razem przychody z tytułu prowizji	954 853	889 398

Koszty opłat i prowizji

	rok 2008	rok 2007
Prowizje maklerskie	5 780	2 872
Zapłacone prowizje od kart	51 203	38 347
Zapłacone prowizje z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów depozytowych	15 336	8 727
Zapłacone prowizje związane z ubezpieczeniem kredytów	8 861	0
Zapłacone prowizje związane z obrotem papierami wartościowymi	10 159	7 438
Zapłacone prowizje z tytułu udostępniania informacji kredytowych	6 428	5 008
Zapłacone prowizje związane z usługami bankowości elektronicznej	4 929	0
Koszty BFG	4 639	4 037
Koszty KIR	4 450	4 599
Pozostałe prowizje	12 205	21 461
Razem koszty opłat i prowizji	123 990	92 489

Wynik z tytułu prowizji	830 863	796 909
--------------------------------	----------------	----------------

4. Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych

	rok 2008	rok 2007
Instrumenty kapitałowe	27 974	14 640
Instrumenty dłużne	-4 388	7 600
Przychody z tytułu dywidend	109 589	94 237
Wycena transakcji zabezpieczanej w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych, w tym:	326 958	-5 317
- dotycząca dłużnych papierów wartościowych przekwalifikowanych z portfela dostępnych do sprzedaży do portfela kredytów i innych należności	113 253	0
Wycena transakcji zabezpieczającej w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych	-313 056	6 096
Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych	147 077	117 256

5. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja

	rok 2008	rok 2007
Wynik na wycenie do wartości godziwej instrumentów przeznaczonych do obrotu, w tym:	16 435	376 563
- Wynik na instrumentach kapitałowych	-10	0
- Wynik na instrumentach dłużnych	-82 583	-49 096
- Wynik na instrumentach pochodnych:	99 028	425 659
- transakcje pochodne walutowe	426 999	446 351
- transakcje pochodne na stopę procentową	-337 420	-31 775
- transakcje pochodne związane z papierami wartościowymi	9 449	11 083
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych wg wartości godziwej przy początkowym ujęciu, w tym:	2 838	6 345
- Wynik na instrumentach dłużnych	528	6 345
- Wynik na wycenie lokat desygnowanych do wyceny według wartości godziwej	2 310	0
Część nieefektywna w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	5	0
Wynik z rewaluacji pozycji bilansowych	-49 126	-354 152
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja	-29 848	28 756

Wynik odsetkowy dla dłużnych papierów wartościowych zaprezentowany jest w wyniku z tytułu odsetek.

Wynik na instrumentach kapitałowych zawiera wynik netto na obrocie kapitałowymi papierami wartościowymi.

Wynik na instrumentach dłużnych zawiera wynik netto na obrocie rządowymi papierami wartościowymi, dłużnymi instrumentami komercyjnymi oraz instrumentami rynku pieniężnego (bony skarbowe). Wynik na instrumentach pochodnych zawiera wynik netto na obrocie instrumentami na stopę procentową (FRA, IRS/CIRS), instrumentami walutowymi (swap, opcje) oraz opcjami na indeks giełdowy.

Znaczący wpływ na wyniki zaprezentowane w nocie powyżej miało kilka czynników. Na wynik na wycenie do wartości godziwej instrumentów przeznaczonych do obrotu w roku 2008 wpłynęły:

- wycena portfela euroobligacji Skarbu Państwa klasyfikowanych do portfela aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przy początkowym ujęciu (FVO):

Instrumenty te zostały nabyte przez Bank w latach 2007 – 2008 w kwocie 417 mln EUR i równocześnie zabezpieczone przed ryzykiem stopy procentowej poprzez nabyte jednocześnie kontrakty Interest Rate Swap (IRS) o zbliżonej charakterystyce. W 2008 na wycenę tychże instrumentów zasadniczo wpłynął spadek płynności rynku, co skutkowało obniżeniem wartości godziwej obligacji w stosunku do wartości nominalnej tj. ujemną wyceną w kwocie 223 mln zł.

- wycena obligacji Skarbu Państwa i innych instrumentów finansowych:

Negatywny wpływ na wynik z tytułu wyceny do wartości godziwej instrumentów przeznaczonych do obrotu miały wyceny obligacji Skarbu Państwa oraz innych instrumentów finansowych będących w posiadaniu Banku. W związku z niekorzystnymi zmianami w parametrach wykorzystywanych do wyceny oraz istotnym obniżeniem płynności rynku, ceny tych instrumentów znacznie spadły. Dało to dodatkowy efekt w postaci negatywnej wyceny w kwocie 70 mln zł.

- wycena instrumentów pochodnych (m.in. FX Options) zawartych z klientami Banku:

Wycena niezapadłych transakcji pochodnych zawartych z klientami Banku została skorygowana o odpis z tytułu ryzyka kontrahenta. Zostało ono wyznaczone poprzez ocenę standingu finansowego poszczególnych klientów Banku oraz dokonane na tej podstawie oceny ratingów klientów będące odzwierciedleniem ryzyka związanego z ekspozycjami. Proporcjonalnie do oceny ryzyka wycena instrumentów pochodnych zawartych przez klienta została odpowiednio skorygowana. Całkowita kwota korekty wycen instrumentów pochodnych, odniesionych do wyniku na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat wyniosła 163 mln zł.

Podejście Banku do szacowania wyceny wymienionych wyżej transakcji zostało opisane w znaczących zasadach rachunkowości w punkcie ”zastosowanie szacunków”.

Istnieje niepewność co do wysokości przyszłych rozliczeń z tytułu powyższych transakcji pochodnych a poziom rzeczywistych strat zależy od dalszych zmian kursów walut oraz sytuacji finansowej kontrahentów.

6. Wynik na pozostałej działalności podstawowej

	rok 2008	rok 2007
Odszkodowania i straty związane z działalnością bankową	-630	-370
Sprzedaż pozostałych usług	1 179	1 762
Wynik z tytułu aktywów do zbycia i aktywów przeznaczonych do sprzedaży	321	-107
Wynik z tytułu zbycia aktywów (środków trwałych, wartości niematerialnych i nieruchomości własnych)	293	101
Odpis na utratę wartości innych aktywów niefinansowych	-8 413	-4 028
Wynik z tytułu nieruchomości inwestycyjnych, w tym:	13 704	-2 672
- czynsze z tytułu najmu nieruchomości inwestycyjnej	12 966	1 852
- koszty bezpośredniego utrzymania nieruchomości inwestycyjnej	-4 896	-577
- wycena nieruchomości inwestycyjnej do wartości godziwej	5 634	-3 947
Inne, w tym:	1 144	13 035
- składki na ubezpieczenie kredytów hipotecznych	-2 359	1 924
- zwroty, koszty rzeczowe i osobowe	884	826
- otrzymane odsetki naliczone pozabilansowo	377	1 841
- pozostałe	2 242	8 444
Razem	7 598	7 721

7. Koszty działania banku

	rok 2008	rok 2007
Koszty pracownicze, w tym:	751 229	664 149
- wynagrodzenia, w tym:	611 473	550 244
- odprawy emerytalne	995	2 867
- świadczenia na rzecz pracowników, w tym:	139 756	113 905
- koszty szkoleń	30 227	21 018
Koszty ogólnoadministracyjne, w tym:	576 698	524 912
- koszty rzeczowe	111 563	101 915
- podatki i opłaty (bez PFRON)	2 957	2 477
- koszty utrzymania i wynajmu budynków	141 947	149 383
- usługi łączności	68 522	62 335
- usługi leasingowe	14 087	11 688
- usługi remontowe	32 078	27 583
- licencje i patenty	17 461	17 190
- koszty doradztwa i konsultingu	72 586	82 965
- najem zasobów komputerowych	23 341	19 314
- pozostałe usługi obce	92 156	50 062
Amortyzacja, w tym:	131 764	150 765
- amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	78 167	92 681
- amortyzacja wartości niematerialnych	53 597	58 084
Razem	1 459 691	1 339 826

8. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych

	rok 2008	rok 2007
Darowizny	2 972	2 437
Roszczenia sporne	-14 509	1 348
Wycena do wartości godziwej rzeczowych aktywów trwałych	-565	4 357
Inne	4 145	805
Razem	-7 957	8 947

Koszty operacyjne z tytułu roszczeń spornych obejmują koszty dotyczące spraw spornych związanych z nienależytym wykonaniem umów, spraw o charakterze przestępczym oraz spraw dotyczących roszczeń byłych pracowników.

9. Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe

	rok 2008	rok 2007
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności	508 216	192 878
Rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności	-346 176	-216 108
Netto odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności, w tym:	162 040	-23 230
- dotyczące kredytów i pożyczek zagrożonych utratą wartości	172 805	-30 090
- IBNR	-10 765	6 860
 Odpisanie należności nieściągalnych	 48 221	 79 118
Rozwiązanie odpisów z tytułu odzyskanych należności uprzednio spisanych	-129 017	-161 012
Netto odpisy z tytułu należności nieściągalnych	-80 796	-81 894
 Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	 0	 0
Rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	0	-6
Netto odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	0	-6
 Odpisy na rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	 7 506	 14 651
Rozwiązanie rezerw na zobowiązania pozabilansowe	-22 158	-12 865
Netto odpisy na rezerwy na zobowiązania pozabilansowe, w tym:	-14 652	1 786
- dotyczące portfela zagrożonego utratą wartości	-436	1 786
- IBNR	-14 216	0
 Razem odpisy	563 943	286 647
Razem rozwiązanie odpisów	-497 351	-389 991
Netto odpisy na utratę wartości i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	66 592	-103 344

Na wysokość salda odpisów w 2008 r. wpłynęły większe niż w poprzednim roku odpisy na należności kredytowe oraz rezerwy na ryzyko związane z transakcjami pochodnymi (głównie FX Options) – z tego tytułu utworzono 71,6 mln zł odpisów. Wyższe odpisy zostały częściowo skompensowane przez rozwiązanie odpisów na kwotę 43,0 mln zł w związku ze sprzedażą w I półroczu 2008 r. wierzytelności w sytuacji nieregularnej (umowa z Bison Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty oraz z firmą Bison II Sp. z o.o.).

Kwoty dotyczące utworzeń oraz rozwiązań odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności w podziale na klasy należności zaprezentowane są w poniższej tabeli.

	rok 2008	rok 2007
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności, w tym:	508 216	192 878
- banki	2 514	68
- inne niż banki podmioty sektora finansowego	237	2 737
- podmioty sektora niefinansowego, w tym:	504 358	186 498
- podmioty gospodarcze	417 195	149 826
- gospodarstwa domowe	87 163	36 672
- podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych	1 107	3 575
Rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności, w tym:	-346 176	-216 108
- banki	-243	-113
- inne niż banki podmioty sektora finansowego	-3 208	-6 241
- podmioty sektora niefinansowego, w tym:	-330 081	-208 948
- podmioty gospodarcze	-197 295	-135 600
- gospodarstwa domowe	-132 786	-73 348
- podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych	-12 644	-806
Netto odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności, w tym:	162 040	-23 230
- banki	2 271	-45
- inne niż banki podmioty sektora finansowego	-2 971	-3 504
- podmioty sektora niefinansowego, w tym:	174 277	-22 450
- podmioty gospodarcze	219 900	14 226
- gospodarstwa domowe	-45 623	-36 676
- podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych	-11 537	2 769

10. Podatek dochodowy

Ujęty w rachunku zysków i strat

	rok 2008	rok 2007
Podatek bieżący	130 847	106 010
- Bieżący rok	122 537	100 825
- Korekta rozliczenia podatkowego dotycząca roku ubiegłego	8 310	5 185
Podatek odroczony	-23 146	27 753
- Powstanie i odwrócenie się różnic przejściowych	-23 146	27 753
Zwiększenia/zmniejszenia należności z tytułu 8% ulgi dotyczącej rezerw celowych	607	1 270
Razem podatek księgowy ujęty w rachunku zysków i strat	108 308	135 033

Wyliczenie efektywnej stawki podatkowej

	rok 2008	rok 2007
Zysk brutto	563 871	745 186
Podatek dochodowy 19%	107 135	141 585
Zwiększenia - koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodu	25 417	11 183
- utworzenie rezerw na roszczenia sporne	1 353	544
- PFRON	937	885
- rezerwy / impairment na należności w części nie pokrytej podatkiem odroczonym	311	96
- koszty reprezentacji	1 683	1 414
- koszty z tytułu płatności zagranicznych	202	264
- koszty spisania należności kredytowych i pozakredytowych	1 868	6 384
- strata podatkowa ze sprzedaży należności	7 875	0
- umorzenie należności dotyczących instrumentów pochodnych	2 216	0
- cienka kapitalizacja	7 964	0
- inne	1 008	1 596
Zmniejszenia - przychody niepodlegające opodatkowaniu	24 851	19 005
- dochód zwolniony podmiotowo	777	592
- przychody z tytułu otrzymanych dywidend	19 991	17 905
- rozwiązanie rezerw na roszczenia sporne	3 929	424
- inne	154	84
Podatek dochodowy 19% +/- zwiększenia +/- zmniejszenia	107 701	133 763
zwiększenia/zmniejszenia należności z tytułu 8% ulgi dotyczącej rezerw celowych	607	1 270
Podatek księgowy ujęty w rachunku zysków i strat	108 308	135 033
Efektywna stawka podatkowa	19,21%	18,12%

11. Zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję

Wyliczenie podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję Banku za rok 2008 oparte było na zysku netto w kwocie 455.563 tys. zł (rok 2007: 610.153 tys. zł.) oraz średniej ważonej ilości akcji zwykłych występujących w analogicznym okresie w liczbie 13.010.000 (rok 2007: 13.010.000).

	rok 2008	rok 2007
Zysk netto	455 563	610 153
Średnia ważona ilość akcji zwykłych	13 010 000	13 010 000
Zysk przypadający na jedną akcję (w zł)	35,02	46,90

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję

W ciągu roku 2008 jak również w ciągu roku 2007 ilość akcji składających się na kapitał akcyjny ING Banku Śląskiego S.A. nie uległa zmianie. W opisywanym okresie Bank nie emitował obligacji zamiennych na akcje oraz opcji na akcje. Kapitał zakładowy dzieli się w całości na akcje zwykłe (nie ma akcji uprzywilejowanych). Ze względu na powyższe wartość rozwodnionego zysku przypadającego na jedną akcję pokrywa się z wartością podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję.

12. Dywidendy wypłacone / zaproponowane do wypłaty

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Banku w dniu 24 kwietnia 2008 r. zatwierdziło wypłatę dywidendy za rok 2007 w wysokości 11,70 zł brutto za 1 akcję, co stanowi 152.217 tys. zł. Wypłata dywidendy miała miejsce w dniu 2 czerwca 2008 r.

Zarząd ING Banku Śląskiego S.A. postanowił zaproponować Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy przeznaczenie całości zysku netto ING Banku Śląskiego S.A. za rok 2008 na zasilenie funduszy własnych.

13. Kasa, środki w Banku Centralnym

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Gotówka i pozostałe środki pieniężne	946 194	678 067
Środki na rachunkach w NBP	423 583	1 163 653
Razem	1 369 777	1 841 720

Bank utrzymuje na rachunku bieżącym w Narodowym Banku Polskim rezerwę obowiązkową w wysokości 3,5% wartości depozytów otrzymanych przez Bank. Kwota naliczonej rezerwy pomniejszana jest o równowartość 500 tys. EUR co stanowiło w przeliczeniu kwotę:

- 1.879 tys. zł według stanu na 28.11.2008 r.,
- 1.813 tys. zł według stanu na 30.11.2007 r.,

Średnia arytmetyczna stanu środków rezerwy obowiązkowej, którą Bank zobligowany jest utrzymywać w danym okresie na rachunku bieżącym w NBP wynosi:

- 1.831.271 tys. zł dla okresu od 31.12.2008 do 01.02.2009 r.,
- 1.497.935 tys. zł dla okresu od 31.12.2007 do 30.01.2008 r.,

Bank ma możliwość wykorzystania limitu zadłużenia w Narodowym Banku Polskim w wysokości 0,85 wartości nominalnej rządowych papierów wartościowych obciążonych zastawem, co stanowiło na dzień 31.12.2008 r. kwotę 11.076.025 tys. zł w porównaniu z 9.388.779 tys. zł według stanu na 31.12.2007 r.

14. Kredyty i inne należności udzielone innym bankom

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
rachunki bieżące	276 550	359 874
lokaty międzybankowe, w tym:	5 699 110	14 452 714
- lokaty jednodniowe	2 447 474	2 605 695
pozostałe należności, w tym:	2 121 188	426 881
- kredyty i pożyczki	781 481	417 349
- transakcje z przyrzeczeniem odkupu	796 138	0
- dłużne papiery wartościowe przekwalifikowane z portfela dostępnych do sprzedaży	539 096	0
- inne należności	4 473	9 532
Razem (brutto)	8 096 848	15 239 469
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-2 667	-691
Razem (netto)	8 094 181	15 238 778

W pozycji 'transakcje z przyrzeczeniem odkupu' prezentowane są transakcje reverse repo. Bank dokonuje zakupu instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odsprzedaży w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek.

Transakcje reverse repo są używane jako narzędzie zarządzania płynnością i służą do krótkoterminowego lokowania nadwyżki środków.

Przedmiotem transakcji reverse repo zawartych z bankami były następujące aktywa:

koniec roku 2008

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa	odsetki
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-01-12	792 210	793 247	2 891
Razem		792 210	793 247	2 891

W roku 2008 Bank dokonał reklasyfikacji części dłużnych papierów wartościowych z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredytów i innych należności. Wśród wspomnianych papierów wartościowych znalazły się m.in. obligacje NBP oraz listy zastawne emitowane przez inny bank, które po reklasyfikacji prezentowane są w niniejszej notcie. Szczegółowe ujawnienia na temat dokonanej reklasyfikacji znajdują się w notcie nr 16.

Kredyty i inne należności udzielone innym bankom według terminów zapadalności

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
do 1 miesiąca	5 940 615	11 877 120
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	535 270	847 086
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	150 000	2 513 558
powyżej 1 roku do 5 lat	1 470 963	1 705
Razem	8 096 848	15 239 469

15. Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	10 695 715	6 024 256
Aktywa finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu	4 431 901	1 844 778
Razem	15 127 616	7 869 034

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Instrumenty dłużne, w tym:	6 115 950	4 373 230
- Obligacje i bony wyemitowane przez:	6 115 950	4 373 230
- Skarb Państwa	6 114 950	4 373 230
- NBP	1 000	0
Instrumenty dłużne razem, w tym:	6 115 950	4 373 230
- notowane na giełdzie	4 990 831	4 292 647
- nienotowane na giełdzie	1 125 119	80 583
Pochodne instrumenty finansowe	4 579 765	1 651 026
Razem	10 695 715	6 024 256

Aktywa finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Lokaty	2 246 725	0
Instrumenty dłużne, w tym:	1 822 654	1 513 211
- Obligacje i bony wyemitowane przez:	1 822 654	1 513 211
- Skarb Państwa	1 630 504	1 381 685
- Podmioty niefinansowe	192 150	131 526
Instrumenty dłużne razem, w tym:	1 822 654	1 513 211
- notowane na giełdzie	1 695 294	1 381 685
- nienotowane na giełdzie	127 360	131 526
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	362 522	331 567
Razem	4 431 901	1 844 778

Bank wyznaczył następujące składniki aktywów i zobowiązań finansowych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat: dłużne papiery wartościowe w formie obligacji emitowanych przez jeden podmiot niefinansowy i przez Skarb Państwa, wszystkie transakcje typu buy-sell-back i sell-buy-back oraz wybrane depozyty/ lokaty międzybankowe.

Desygnowanie ww. obligacji do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat prowadzi do uzyskania bardziej przydatnych informacji z uwagi na eliminację niedopasowania księgowego. Niedopasowanie polegałoby na niespójności w zakresie ujmowania efektów wyceny pozycji inwestycyjnej w formie ww. obligacji i transakcji IRS, wycenianej w wartości godziwej przez wynik finansowy, zabezpieczającej ryzyko stopy procentowej płynące z inwestycji.

Grupa transakcji sell-buy-back oraz buy-sell-back wskazana została do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat z uwagi na ich zaliczanie do portfela zarządzanego przez Departament Operacji Rynków Finansowych i Klientów Strategicznych. Pozycje aktywów i zobowiązań finansowych w ramach tego portfela zgodnie z zasadami zarządzania ryzykiem oraz strategią inwestycyjną obowiązującymi w Banku wyceniane są i zarządzane na bazie wartości godziwej.

W przypadku transakcji z przyrzeczeniem odkupu, wszelkie korzyści oraz ryzyka związane z posiadaniem aktywów oraz możliwość ich sprzedaży pozostają po stronie Banku.

Bank, poprzez desygnację depozytów / lokat międzybankowych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, zamierza wyeliminować lub znacząco zmniejszyć niedopasowanie księgowe wynikające z odmiennego sposobu wyceny depozytów / lokat międzybankowych oraz instrumentów finansowych, z którymi identyfikuje relację tj. transakcji pochodnych typu FX SWAP, FX Forward, IRS i OIS.

W kwocie wyceny na dzień bilansowy depozytów / lokat międzybankowych wyznaczonych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat nie rozpoznano kwoty zmian wartości godziwej, którą można przypisać do zmian ryzyka kredytowego. W ocenie Banku cała kwota zmiany wartości godziwej wynika ze zmian warunków rynkowych powodujących ryzyko rynkowe.

Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat według terminów zapadalności

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
do 1 miesiąca	2 944 296	834 310
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	691 349	192 738
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	3 944 112	743 798
powyżej 1 roku do 5 lat	5 563 257	4 382 511
powyżej 5 lat	1 984 602	1 715 677
Razem	15 127 616	7 869 034

Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	rok 2008	rok 2007
Saldo na początek okresu	7 869 034	7 066 031
Zwiększenia	366 421 752	418 650 710
- zakup dłużnych papierów wartościowych	360 675 061	417 766 495
- zwiększenie wartości papierów wartościowych	571 228	197 761
- wycena pozabilansowych instrumentów pochodnych	2 928 738	686 454
- desygnacja lokat międzybankowych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2 246 725	0
Zmniejszenia	359 163 170	417 847 707
- sprzedaż dłużnych papierów wartościowych	331 494 315	362 666 224
- wykup dłużnych papierów wartościowych	27 207 064	50 695 328
- zmniejszenie wartości papierów wartościowych	461 791	4 486 155
Saldo na koniec okresu	15 127 616	7 869 034

Przychody o charakterze odsetkowym z instrumentów dłużnych ujmowane są w wyniku odsetkowym. Przychody z instrumentów kapitałowych są ujmowane w pozycji przychodów z tytułu dywidend. Zyski i straty powstające z tytułu transakcji na pochodnych instrumentach finansowych oraz z tytułu zmian wartości godziwej innych instrumentów przeznaczonych do obrotu są ujmowane w pozycji "wynik na instrumentach wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja".

Szczegółowe informacje odnośnie wartości nominalnej poszczególnych rodzajów pozabilansowych instrumentów finansowych, których wycena prezentowana jest w niniejszej notce w pozycji "pochodne instrumenty finansowe" oraz informacje o terminach pozostających do realizacji zaprezentowane zostały w notce nr 41.

16. Inwestycje

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, w tym:	10 738 904	8 577 617
- pozycje zabezpieczone w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	3 235 793	435 531
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	7 311 832	840 776
Razem	18 050 736	9 418 393

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Instrumenty dłużne, w tym:	10 730 526	8 554 444
- Instrumenty dłużne o stałym oprocentowaniu, w tym:	10 057 395	7 365 276
- Obligacje Skarbu Państwa	9 811 957	7 224 265
- Bony Skarbu Państwa	245 438	141 011
- Instrumenty dłużne o zmiennym oprocentowaniu, w tym:	673 131	1 189 168
- Obligacje Skarbu Państwa	673 131	389 829
- Obligacje NBP	0	514 650
- Pozostałe	0	284 689
Instrumenty dłużne razem, w tym:	10 730 526	8 554 444
- notowane na giełdzie	10 485 088	7 614 094
- nienotowane na giełdzie	245 438	940 350
Instrumenty kapitałowe	8 378	23 173
- Instrumenty kapitałowe w cenie nabycia	8 779	15 025
- Wycena do wartości rynkowej	1 902	21 142
- Utrata wartości	-2 303	-12 994
Instrumenty kapitałowe - wartość bilansowa, w tym:	8 378	23 173
- notowane na giełdzie	1 607	78
- nienotowane na giełdzie	6 771	23 095
Razem	10 738 904	8 577 617

W pozycji "Instrumenty kapitałowe" prezentowane są akcje i udziały kilkunastu podmiotów nienotowanych na giełdzie. Bank nie wycenia ich do wartości godziwej. Wyjątek stanowią akcje dwóch spółek, w których Bank posiada akcje serii nie notowanej na giełdzie, natomiast wycena dokonywana jest w oparciu o kurs akcji serii znajdującej się w obrocie regulowanym.

Posiadanie części akcji i udziałów związane jest z funkcjonowaniem Banku. Są to akcje i udziały m.in. w GPW, KIR, SWIFT, BIK. Pozostałe udziały Bank kwalifikuje do zbycia w drodze sprzedaży lub likwidacji.

Pozycje zabezpieczane w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Instrumenty dłużne o stałym oprocentowaniu, w tym:	3 235 793	435 531
- Obligacje wyemitowane przez:	3 235 793	435 531
- Skarb Państwa	3 235 793	435 531
Razem	3 235 793	435 531

Szczegółowe informacje na temat stosowanej w Banku rachunkowości zabezpieczeń zamieszczone są w dalszej części sprawozdania w nocie nr 43 "Rachunkowość zabezpieczeń".

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Instrumenty dłużne o stałym oprocentowaniu, w tym:	7 311 832	840 776
- Obligacje wyemitowane przez:	7 311 832	840 776
- Skarb Państwa	7 311 832	840 776
Razem	7 311 832	840 776

Inwestycje według terminów zapadalności

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
do 1 miesiąca	0	7 976
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	19 810	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	892 454	1 907 482
powyżej 1 roku do 5 lat	13 725 453	4 928 319
powyżej 5 lat	3 413 019	2 574 616
Razem	18 050 736	9 418 393

Zmiana stanu inwestycji

	rok 2008	rok 2007
Saldo na początek okresu	9 418 393	12 644 728
Zwiększenia	21 159 581	4 099 980
- zakup dłużnych papierów wartościowych	19 798 964	3 586 929
- zwiększenie wartości papierów wartościowych	1 360 155	513 035
- zakup akcji i udziałów	462	10
- rozwiązanie rezerwy na akcje i udziały	0	6
Zmniejszenia	12 527 238	7 326 315
- sprzedaż dłużnych papierów wartościowych	8 657 366	5 975 318
- wykup dłużnych papierów wartościowych	521 869	465 479
- zmniejszenie wartości papierów wartościowych	822 494	873 536
- sprzedaż akcji i udziałów	3 883	11 982
- reklasyfikacja do portfela kredytów i innych należności	2 521 626	0
Saldo na koniec okresu	18 050 736	9 418 393

W roku 2008 Bank sprzedał akcje, których wartość według ceny nabycia wynosiła 3.882 tys. zł. Na kwotę tę składała się wartość zaangażowania w następujących podmiotach:

- Master Card Inc.
- Mostostal Zabrze S.A.
- Centrozap S.A. (sprzedaż części posiadanych akcji)

Bank osiągnął wynik na sprzedaży powyższych akcji w kwocie 27.974 tys. zł.

W roku 2007 Bank sprzedał akcje 2 spółek, których wartość według ceny nabycia wynosiła 11.982 tys. zł, natomiast uzyskany przychód wyniósł 15.036 tys. zł.

Reklasyfikacja dłużnych papierów wartościowych

W roku 2008 Bank dokonał reklasyfikacji części dłużnych papierów wartościowych z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredytów i innych należności.

Przesłanką reklasyfikacji był brak lub zanik aktywności rynku, co w opinii Banku powoduje, że powyższe papiery wartościowe spełniają definicję pożyczek i należności zgodną z MSR tj. „są aktywami finansowymi nie będącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku” oraz nie zmieniła się intencja Banku w ich zakresie tzn. zamiar i możliwości ich utrzymywania w dającej się przewidzieć przyszłości.

Poprzez reklasyfikację zmianie uległy zasady wyceny dłużnych papierów wartościowych, tj. z wycenianych do wartości godziwej na wyceniane według zamortyzowanego kosztu. Wartość godziwa dłużnych papierów wartościowych na dzień reklasyfikacji stanowiła ich nowy zamortyzowany koszt.

Dłużne papiery wartościowe reklasyfikowane z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredytów i innych należności

Rodzaj papieru wartościowego	Dzień reklasyfikacji	Wartość godziwa na dzień reklasyfikacji	Wartość bilansowa na dzień 31.12.2008	Wartość godziwa na dzień 31.12.2008	Pozycja w sprawozdaniu po reklasyfikacji
Obligacje Skarbu Państwa (euroobligacje)	01.10.2008	1 242 866	1 654 003	1 620 049	Kredyty i inne należności udzielone klientom
Obligacje NBP	19.12.2008	518 870	518 910	518 910	Kredyty i inne należności udzielone bankom
Obligacje komercyjne	19.12.2008	294 163	294 184	294 184	Kredyty i inne należności udzielone klientom
Obligacje komunalne	19.12.2008	34 402	34 404	34 404	Kredyty i inne należności udzielone klientom
Listy zastawne	19.12.2008	20 188	20 186	20 186	Kredyty i inne należności udzielone innym bankom
Razem		2 110 489	2 521 687	2 487 733	

Obligacje Skarbu Państwa denominowane w EUR (euroobligacje) zaklasyfikowane na moment zakupu do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży były wyznaczone jako instrumenty zabezpieczone w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej. Z chwilą reklasyfikacji pierwotna strategia zabezpieczenia papierów wartościowych z portfela dostępnych do sprzedaży została zakończona. Z uwagi na to, że intencją Banku było utrzymanie powiązania zabezpieczającego, rozpoczęto z dniem reklasyfikacji nową strategię zabezpieczającą polegającą na zabezpieczeniu wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej papierów wartościowych klasyfikowanych do kategorii kredytów i innych należności.

Poniższa tabelka prezentuje wartość godziwą zysku lub straty związaną z reklasyfikowanymi papierami wartościowymi, jaka została ujęta w kapitale własnym oraz w rachunku zysków i strat Banku za rok kończący się dnia 31.12.2008 r.

Wycena do wartości godziwej ujęta w kapitale własnym oraz w rachunku zysków i strat za rok kończący się 31.12.2008 r.

Rodzaj papieru wartościowego	Wycena do wartości godziwej ujęta w kapitale własnym	Wycena do wartości godziwej ujęta w rachunku zysków i strat	w tym kwoty wynikające z rachunkowości zabezpieczeń
Obligacje Skarbu Państwa (euroobligacje)	2 196	13 652	13 652
Obligacje NBP	-3 875	0	0
Obligacje komercyjne	2 659	0	0
Obligacje komunalne	-443	0	0
Listy zastawne	175	0	0
Razem	712	13 652	13 652

W przypadku nie dokonania reklasyfikacji wyżej wymienionych papierów wartościowych do kategorii kredytów i innych należności i pozostawienia ich w kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży kwota wyceny do wartości godziwej według stanu na dzień 31.12.2008 r. wyniosłaby -33.954 tys. zł i zostałaby w całości ujęta w kapitale z aktualizacji wyceny. Powyższa wartość została

oszacowana bez uwzględnienia wpływu na rachunek zysków i strat oraz na kapitał dalszego stosowania rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej, gdyż w opinii Banku wyliczenie takie obarczone byłoby błędem i opierało się na hipotetycznych i trudnych do zweryfikowania założeniach.

Koszty i przychody ujęte w rachunku zysków i strat za rok kończący się 31.12.2008 r.

Rodzaj papieru wartościowego	naliczone odsetki (kupon odsetkowy)	zamortyzowane dyskonto	zamortyzowana premia
Obligacje Skarbu Państwa (euroobligacje)	39 807	1 326	-555
Obligacje NBP	24 182	0	0
Obligacje komercyjne	2 547	166	0
Obligacje komunalne	147	0	0
Listy zastawne	11	0	0
Razem	66 694	1 492	-555

Efektywna stopa procentowa oraz szacunkowe kwoty przepływów pieniężnych, które Bank spodziewał się odzyskać na dzień reklasyfikacji aktywów finansowych

Rodzaj papieru wartościowego	do 1 m-ca	od 1 m-ca do 3 m-cy	od 3 m-cy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	efektywna stopa procentowa
Obligacje Skarbu Państwa (euroobligacje)*)	0	11 871	74 136	464 551	0	5,12%
Obligacje komercyjne	207	2 432	140 257	176 359	12 804	7,34%
Obligacje komunalne	4	0	2 149	18 052	29 647	6,68%
Listy zastawne	37	227	1 018	21 917	0	6,57%
Obligacje NBP**)	0	5 685	0	585 139	0	5,89%

*) dla euroobligacji kwoty przepływów wyrażone są w EUR

**) w związku z działaniami mającymi na celu zwiększenie płynności banków, Narodowy Bank Polski podjął decyzję o przedterminowym wykupie obligacji NBP. Wykup nastąpił w dniu 22 stycznia 2009 r.

17. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

W portfelu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu znajdują się obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu. Wartość nominalną obligacji prezentuje tabela poniżej. Korekta z tytułu wyceny transakcji do wartości godziwej wynosiła:

- według stanu na 31.12.2008 r.: 8.802 tys. zł,
- według stanu na 31.12.2007 r.: -298 tys. zł,

Wielkość zobowiązań podlegających zabezpieczeniu ww. aktywami wynosiła:

- według stanu na 31.12.2008 r.: 644.102 tys. zł,
- według stanu na 31.12.2007 r.: 103.014 tys. zł,

Wartość nominalna aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Z portfela aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu:		
- obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	661 534	102 939
- obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie kredytu lombardowego	1 750 000	0
Z portfela aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży:		
- bony skarbowe stanowiące zabezpieczenie na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	133 200	117 900

Blokowanie papierów wartościowych odbywa się z uwzględnieniem warunków wynikających z:

- Ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz. U. 183 z 2005 roku, poz. 1538),
- Umowy z Narodowym Bankiem Polskim o udzielenie kredytu lombardowego i o zastaw zabezpieczający ten kredyt z 30 grudnia 2003 roku,
- Regulaminu refinansowania banków kredytem lombardowym przez Narodowy Bank Polski, stanowiącego załącznik do uchwały nr 42/2003 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 3 października 2003 roku,
- z istoty transakcji.

18. Pochodne instrumenty zabezpieczające

Instrumenty zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń

Wycena dodatnia

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Wycena bilansowa instrumentów zabezpieczających wartość godziwą papierów wartościowych	0	4 572
- transakcja Interest Rate Swap	0	4 572
Wycena bilansowa instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	197 003	0
- transakcja Interest Rate Swap	197 003	0
Razem	197 003	4 572

Wycena ujemna

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Wycena bilansowa instrumentów zabezpieczających wartość godziwą papierów wartościowych	420 047	0
- transakcja Interest Rate Swap	420 047	0
Razem	420 047	0

Wycena dodatnia prezentowana jest w pozycji "Pochodne instrumenty zabezpieczające" w aktywach bilansu natomiast wycena ujemna prezentowana jest w pozycji "Pochodne instrumenty zabezpieczające" w pasywach bilansu.

19. Kredyty i inne należności udzielone klientom

Kredyty i inne należności udzielone innym niż banki podmiotom sektora finansowego

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Kredyty i pożyczki, w tym:	2 925 110	2 232 622
- w rachunku bieżącym	382 674	378 980
- terminowe	2 542 436	1 853 642
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	158 159	0
Pozostałe należności	69 978	30 687
Razem (brutto)	3 153 247	2 263 309
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-2 045	-5 840
Razem (netto)	3 151 202	2 257 469

Kredyty i inne należności udzielone podmiotom sektora niefinansowego

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Kredyty i pożyczki udzielone podmiotom gospodarczym, w tym:	11 908 066	8 735 728
- w rachunku bieżącym	3 931 464	3 104 227
- terminowe	7 976 602	5 631 501
Kredyty i pożyczki udzielone gospodarstwom domowym, w tym:	7 383 062	4 871 618
- w rachunku bieżącym	1 091 580	968 528
- terminowe	6 291 482	3 903 090
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	559 378	0
- przekwalifikowane z portfela dostępnych do sprzedaży	294 184	0
Pozostałe należności	65 876	41 060
Razem (brutto)	19 916 382	13 648 406
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-480 857	-523 896
Razem (netto)	19 435 525	13 124 510

Kredyty i inne należności udzielone podmiotom sektora instytucji rządowych i samorządowych

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Kredyty i pożyczki, w tym:	973 899	697 219
- w rachunku bieżącym	11 854	9 872
- terminowe	962 045	687 347
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	1 735 062	0
- przekwalifikowane z portfela dostępnych do sprzedaży, w tym:	1 688 407	0
- pozycje zabezpieczane w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	1 654 003	0
Pozostałe należności	32	0
Razem (brutto)	2 708 993	697 219
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-17 939	-29 496
Razem (netto)	2 691 054	667 723

Kredyty i inne należności udzielone klientom - razem

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Kredyty i pożyczki	23 190 137	16 537 187
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	158 159	0
Dłużne papiery wartościowe	2 294 440	0
Pozostałe należności	135 886	71 747
Razem (brutto)	25 778 622	16 608 934
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-500 841	-559 232
Razem (netto)	25 277 781	16 049 702

W pozycji 'transakcje z przyrzeczeniem odkupu' prezentowane są transakcje reverse repo. Bank dokonuje zakupu instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odsprzedaży w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek.

Transakcje reverse repo są używane jako narzędzie zarządzania płynnością i służą do krótkoterminowego lokowania nadwyżki środków.

Przedmiotem transakcji reverse repo zawartych z klientami były następujące aktywa:

koniec roku 2008

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa	odsetki
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-01-06	160 316	158 011	148
Razem		160 316	158 011	148

W roku 2008 Bank dokonał reklasyfikacji części dłużnych papierów wartościowych z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredytów i innych należności. Wśród wspomnianych papierów wartościowych znalazły się m.in. obligacje Skarbu Państwa (euroobligacje) oraz obligacje komercyjne i obligacje komunalne, które po reklasyfikacji prezentowane są w niniejszej nocie. Obligacje Skarbu Państwa stanowią pozycje zabezpieczone w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej. Szczegółowe ujawnienia na temat dokonanej reklasyfikacji znajdują się w nodzie nr 16.

Pozycje zabezpieczone w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Instrumenty dłużne o stałym oprocentowaniu, w tym:	1 654 003	0
- Obligacje wyemitowane przez:	1 654 003	0
- Skarb Państwa	1 654 003	0
Razem	1 654 003	0

Szczegółowe informacje na temat stosowanej w Banku rachunkowości zabezpieczeń zamieszczone są w dalszej części sprawozdania w nodzie nr 43 "Rachunkowość zabezpieczeń".

Kredyty i inne należności udzielone klientom według terminów zapadalności

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
do 1 miesiąca	8 833 817	5 370 015
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	1 721 148	1 302 019
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	2 757 183	2 414 431
powyżej 1 roku do 5 lat	5 568 387	3 997 306
powyżej 5 lat	6 038 760	2 782 951
dla których termin zapadalności upłynął	859 327	742 212
Razem	25 778 622	16 608 934

W kwocie odsetek naliczonych na dzień 31.12.2008 r. znajduje się kwota 6.055 tys. zł (7.436 tys. zł według stanu na 31.12.2007 r.) dotycząca odsetek naliczonych niezapłaconych w sytuacji zagrożonej utratą wartości a pochodzących sprzed 01.01.2005 r., na które został dokonany odpis w pełnej wysokości.

Średnia efektywna stopa procentowa dla kredytów i pożyczek (w %)

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Średnia efektywna stopa procentowa dla kredytów i pożyczek w złotych	7,81%	6,47%
Średnia efektywna stopa procentowa dla kredytów i pożyczek w walutach obcych	5,27%	5,26%

Zgodnie z polityką kredytową ING Bank Śląski S.A. przyjmuje zabezpieczenia spłaty udzielonych kredytów, ustanowione na rachunkach kredytobiorców oraz zabezpieczenia na majątku kredytobiorców. Więcej informacji na temat zabezpieczeń zaprezentowano w rozdziale "Zarządzanie ryzykiem w ING Banku Śląskim S.A." w punkcie "Zabezpieczenia i inne formy ograniczania ryzyka kredytowego".

Należności z tytułu leasingu finansowego

Bank nie posiada takich należności.

20. Jakość portfela kredytów i innych należności

Portfel kredytów i innych należności

koniec roku 2008

	wartość brutto	odpis aktualizujący	wartość netto
Kredyty i inne należności udzielone bankom	8 096 848	-2 667	8 094 181
Kredyty i inne należności udzielone klientom, w tym:	25 778 622	-500 841	25 277 781
- udzielone innym niż banki podmiotom sektora finansowego	3 153 247	-2 045	3 151 202
- udzielone podmiotom sektora niefinansowego	19 916 382	-480 857	19 435 525
- udzielone podmiotom sektora instytucji rządowych i samorządowych	2 708 993	-17 939	2 691 054
Razem	33 875 470	-503 508	33 371 962

koniec roku 2007

	wartość brutto	odpis aktualizujący	wartość netto
Kredyty i inne należności udzielone bankom	15 239 469	-691	15 238 778
Kredyty i inne należności udzielone klientom, w tym:	16 608 934	-559 232	16 049 702
- udzielone innym niż banki podmiotom sektora finansowego	2 263 309	-5 840	2 257 469
- udzielone podmiotom sektora niefinansowego	13 648 406	-523 896	13 124 510
- udzielone podmiotom sektora instytucji rządowych i samorządowych	697 219	-29 496	667 723
Razem	31 848 403	-559 923	31 288 480

Podział portfela kredytów i innych należności według przesłanki utraty wartości

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Kredyty i inne należności (brutto), w tym:	33 875 470	31 848 403
- z przesłanką utraty wartości	481 562	507 990
- bez przesłanki utraty wartości	33 393 908	31 340 413
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	-503 508	-559 923
- dotyczący portfela należności z przesłanką utraty wartości	-385 865	-464 461
- dotyczący portfela należności bez przesłanki utraty wartości	-117 643	-95 462
Kredyty i inne należności (netto)	33 371 962	31 288 480

Podział portfela kredytów i innych należności według metody szacunku impairmentu

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Kredyty i inne należności (brutto), w tym:	33 875 470	31 848 403
- wyceniane indywidualnie	276 476	283 342
- wyceniane portfelowo	33 598 994	31 565 061
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	-503 508	-559 923
- odpis aktualizujący dotyczący należności wycenianych indywidualnie	-225 214	-276 387
- odpis aktualizujący dotyczący należności wycenianych portfelowo	-278 294	-283 536
Kredyty i inne należności (netto)	33 371 962	31 288 480

Zmiana stanu odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości należności kredytowych

	rok 2008	rok 2007
Saldo na początek okresu	559 923	699 059
Zmiany w wartości odpisu:	-56 415	-139 136
- Utworzenie w okresie	556 437	286 647
- Rozwiązanie w okresie	-476 506	-389 217
- Odpisy wykorzystane	-233 339	-114 264
- Kwoty odzyskane z kredytów uprzednio spisanych	84 869	85 840
- Zmiany z tytułu różnic kursowych	382	-1 460
- Korekta odsetek od kredytów z rozpoznaną utratą wartości (unwinding interest)	12 545	-3 176
- Pozostałe	-803	-3 506
Saldo na koniec okresu	503 508	559 923

Odpisy wykorzystane to umorzenie / spisanie należności w ciężar utworzonego odpisu.

Na kwotę utworzonych rezerw wpłynęły większe niż w poprzednim roku rezerwy na należności kredytowe oraz rezerwy na ryzyko związane z transakcjami pochodnymi (głównie typu FX Options) – z tego tytułu utworzono 71,6 mln zł rezerw.

Wyższe odpisy zostały częściowo skompensowane przez rozwiązanie rezerw w kwocie 43,0 mln zł w związku ze sprzedażą w I półroczu 2008 r. wierzytelności w sytuacji nieregularnej (umowa z Bison Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty oraz z firmą Bison II Sp. z o.o.).

21. Inwestycje w jednostki podporządkowane

Bank posiada udziały w następujących podmiotach zależnych i stowarzyszonych:

Nazwa podmiotu	Charakter powiązania kapitałowego	Procentowy udział banku w kapitale zakładowym podmiotu	Wartość bilansowa (według ceny nabycia)	
			koniec roku 2008	koniec roku 2007
ING Securities S.A.	zależny	100,00%	30 228	30 228
ING Bank Hipoteczny S.A.	zależny	100,00%	113 450	113 450
ING BSK Development Sp. z o.o.	zależny	100,00%	50	50
Solver Sp. z o.o.	zależny	82,30%	7 870	7 870
Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. w likwidacji	zależny	100,00%	18 971	18 971
ING Powszechnie Towarzystwo Emerytalne S.A.	stowarzyszony	20,00%	40 000	40 000
Razem			210 569	210 569

ING Bank Śląski S.A. kontroluje 100% kapitału zakładowego spółki Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. w likwidacji posiadając udział bezpośredni w kapitale zakładowym spółki w wysokości 40% oraz udział pośredni poprzez spółkę ING BSK Development Sp. z o.o. w wysokości 60% (wartość bilansowa udziałów spółki ING BSK Development Sp. z o.o. w kapitale zakładowym spółki Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. w likwidacji wynosi 2.645 tys. zł).

W dniu 23 grudnia 2008 r. na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników spółki Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. w likwidacji podjęta została uchwała w sprawie dalszego istnienia Spółki, mocą której Zgromadzenie Wspólników postanowiło uchylić z dniem 01.01.2009 r. uchwałę z dnia 23.11.2007 r. w sprawie rozwiązania tej Spółki.

Także w dniu 23 grudnia 2008 r. na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników spółki ING BSK Development Sp. z o.o. podjęta została uchwała w sprawie rozwiązania tej spółki i postawienia jej w stan likwidacji począwszy od 01.01.2009 r..

Powyższe działania są efektem optymalizacji Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. oraz zmiany podejścia Banku do zarządzania nieruchomościami.

W dniu 23 stycznia 2009 r. ING Bank Śląski S.A. objął w drodze subskrypcji zamkniętej 500 sztuk akcji serii D ING Banku Hipotecznego S.A. o wartości nominalnej 50 tysięcy zł każda za łączną kwotę 25 mln zł. W wyniku tej operacji udział ING Banku Śląskiego w kapitale zakładowym ING Banku Hipotecznego zwiększył się z 113,5 mln zł do 138,5 mln zł.

Ogólne informacje dotyczące jednostki stowarzyszonej

Nazwa podmiotu	ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A.
Kraj siedziby	Polska
Rodzaj działalności	tworzenie i zarządzanie OFE

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Udział w kapitałach jednostki	20%	20%
Aktywa	598 195	523 185
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	59 000	37 155
Aktywa netto	539 195	486 030
Przychody ze sprzedaży	471 978	404 334
Zysk (strata)	237 733	208 139

22. Nieruchomości inwestycyjne

	rok 2008	rok 2007
Wartość na początek okresu	144 713	0
Zwiększenia, w tym:	1 111	186 053
- zakup	0	186 053
- inne	1 111	0
Zmniejszenia, w tym:	5 634	-41 340
Wycena	5 634	-41 340
Wartość na koniec okresu	151 458	144 713

Bank jest właścicielem jednej nieruchomości o charakterze inwestycyjnym zlokalizowanej w Katowicach. Z tytułu jej posiadania Bank uzyskuje przychody w postaci rat czynszowych. Zgodnie z zasadami rachunkowości przyjętymi przez Bank nieruchomość jest wyceniana do wartości godziwej. Wartość godziwa została ustalona na podstawie wyceny niezależnego rzeczoznawcy. Do wyceny zastosowano metodę dochodową zdyskontowanych przepływów w okresie 10 lat. Przy wycenie zastosowano ogólnie przyjęte parametry rynkowe dla podobnych inwestycji przy uwzględnieniu stopnia wykorzystania powierzchni budynku.

Wycena nieruchomości inwestycyjnej jest dokonywana w EUR. (wartość nieruchomości na dzień 31.12.2008 r. wynosiła 36.300 tys. EUR wobec 40.400 tys. EUR według stanu na 31.12.2007 r.).

	rok 2008	rok 2007
Przychód z tytułu najmu nieruchomości inwestycyjnej uzyskany przez Bank	12 966	1 852
Koszt operacyjny związany z nieruchomością inwestycyjną	-4 896	-577

Nie występują ograniczenia prawne dotyczące nieruchomości inwestycyjnej ani też zobowiązania umowne związane z nabyciem ww. nieruchomości.

23. Rzeczowe aktywa trwałe

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych	377 695	396 039
Sprzęt informatyczny	39 324	41 048
Środki transportu	30	101
Pozostałe wyposażenie	89 083	69 879
Środki trwałe w budowie	23 124	14 176
Razem	529 256	521 243

rok 2008

	Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych	Sprzęt informatyczny	Środki transportu	Pozostałe wyposażenie	Środki trwałe w budowie	RAZEM
Wartość brutto na początek okresu	691 090	217 867	1 210	347 039	14 176	1 271 382
Zwiększenia, w tym:	25 718	20 774	9	41 503	66 248	154 252
- zakup	2 498	17 998	9	9 732	66 248	96 485
- przyjęcie z inwestycji	23 220	2 756	0	31 771	0	57 747
- inne	0	20	0	0	0	20
Zmniejszenia, w tym:	-3 245	-49 226	-771	-18 080	-58 039	-129 361
- sprzedaż i likwidacja	-2 324	-49 069	-743	-18 080	0	-70 216
- przyjęcie z inwestycji	0	0	0	0	-57 936	-57 936
- inne, w tym:	-921	-157	-28	0	-103	-1 209
- darowizny	0	-157	0	0	0	-157
- przekwalifikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-854	0	0	0	0	-854
Wycena	-9 056	0	0	0	0	-9 056
Transfery	0	-117	0	-454	739	168
Wartość brutto na koniec okresu	704 507	189 298	448	370 008	23 124	1 287 385
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	-295 051	-176 819	-1 109	-277 160	0	-750 139
Amortyzacja za okres, w tym:	-31 761	26 845	691	-3 765	0	-7 990
- odpisy amortyzacyjne	-33 813	-22 459	-13	-21 882	0	-78 167
- sprzedaż i likwidacja	1 954	49 147	675	17 856	0	69 632
- transfery	0	0	0	-18	0	-18
- inne, w tym:	98	157	29	279	0	563
- darowizny	0	157	0	0	0	157
- przekwalifikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	71	0	0	0	0	71
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	-326 812	-149 974	-418	-280 925	0	-758 129
Wartość netto na koniec okresu	377 695	39 324	30	89 083	23 124	529 256

*Roczne sprawozdanie finansowe ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku*

rok 2007

	Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych	Sprzęt informatyczny	Środki transportu	Pozostałe wyposażenie	Środki trwałe w budowie	RAZEM
Wartość brutto na początek okresu	500 828	260 986	3 052	336 277	3 180	1 104 323
Zwiększenia, w tym:	204 710	14 878	102	24 063	46 280	290 033
- zakup	187 698	13 554	102	7 216	46 224	254 794
- przyjęcie z inwestycji	16 997	1 284	0	16 790	0	35 071
- inne	15	40	0	57	56	168
Zmniejszenia, w tym:	-4 609	-57 997	-1 944	-13 301	-35 478	-113 329
- sprzedaż i likwidacja	-1 002	-55 848	-1 601	-7 694	0	-66 145
- przyjęcie z inwestycji	0	0	0	0	-35 112	-35 112
- inne, w tym:	-3 607	-2 149	-343	-5 607	-366	-12 072
- aport	-1 455	0	0	0	0	-1 455
- darowizny	0	-43	-5	-19	0	-67
- przekwalifikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-2 152	-2 106	-32	-5 588	0	-9 878
Wycena	-7 380	0	0	0	0	-7 380
Transfery	-2 459	0	0	0	194	-2 265
Wartość brutto na koniec okresu	691 090	217 867	1 210	347 039	14 176	1 271 382
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	-234 857	-201 046	-2 858	-257 109	0	-695 870
Amortyzacja za okres, w tym:	-60 194	24 227	1 749	-20 051	0	-54 269
- odpisy amortyzacyjne	-30 467	-28 881	-112	-33 221	0	-92 681
- sprzedaż i likwidacja	414	55 400	1 596	8 107	0	65 517
- transfery	2 459	1 307	21	5 139	0	8 926
- inne, w tym:	-32 600	-3 599	244	-76	0	-36 031
- aport	436	0	0	0	0	436
- darowizny	0	42	5	19	0	66
- przekwalifikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	216	0	0	0	0	216
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	-295 051	-176 819	-1 109	-277 160	0	-750 139
Wartość netto na koniec okresu	396 039	41 048	101	69 879	14 176	521 243

Pozycja "Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych" obejmuje m.in. grunty, których wartość z uwzględnieniem wyceny do wartości godziwej według stanu na 31.12.2008 r. wynosiła 4.041 tys. zł (4.745 tys. zł według stanu na 31.12.2007 r.)

Na dzień 31.12.2008 r. wartość rzeczowych aktywów trwałych w pełni umorzonych wynosiła 266.239 tys. zł wobec 307.091 tys. zł według stanu na 31.12.2007 r..

Na dzień 31.12.2008 r. w kapitale z aktualizacji wyceny była zaewidencjonowana kwota 36.018 tys. zł (uwzględniająca podatek odroczone) dotycząca nieruchomości wycenionych do wartości godziwej. Według stanu na dzień 31.12.2007 r. kwota ta wynosiła 37.154 tys. zł.

Wycena nieruchomości została przeprowadzona w grudniu 2006 przez niezależnego rzeczoznawcę. Wycena została przeprowadzona zgodnie z obowiązującymi zasadami wyceny nieruchomości zależnie od charakteru budynku (dla budynków administracyjnych - metodą odtworzeniową, dla budynków operacyjnych - metodą dochodową). Wartość wycenianych nieruchomości oszacowana według kosztu historycznego z uwzględnieniem utraty wartości i odpisów amortyzacyjnych wyniosłaby 315.694 tys. zł. W roku 2007 przeprowadzona była wycena jednego z ośrodków wypoczynkowych Banku. W roku 2008 została dokonana kolejna wycena budynku Centrali ING Banku Śląskiego S.A. w Katowicach. Na dzień 31.12.2008 r. wartość tej nieruchomości wynosiła 177.744 tys. zł. Zmiana wartości tej nieruchomości w za rok 2008 obciążyła wynik finansowy kwotą 8.238 tys. zł (6.673 tys. zł z uwzględnieniem podatku odroczonego).

Nie występują ograniczenia prawne dotyczące rzeczowych aktywów trwałych.

W roku 2008 r. Bank zawarł umowy z kontrahentami na nabycie w przyszłości aktywów trwałych w kwocie 5.237 tys. zł. Umowy te dotyczą zakupu i modernizacji środków trwałych w placówkach Banku m.in. modernizacji klimatyzacji, instalacji systemów kolejkowych i oświetlenia wewnętrznego. Bank zawarł także umowy ramowe na roboty budowlano-instalacyjne i remonty placówek Banku. Płatności z tytułu tych umów nie są z góry określone - ich wysokość będzie wynikała z kosztorysów skalkulowanych w ciągu roku odrębnie dla każdej z placówek.

Wartość netto rzeczowych aktywów trwałych obejmuje m.in. wartość netto majątku przyjętego na podstawie umów leasingu finansowego.

Wartość netto majątku przyjętego na podstawie umów leasingu finansowego

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Nieruchomości	3	3 288
Środki transportu	0	0
Pozostałe wyposażenie	3	47
Razem	6	3 335

24. Wartości niematerialne

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Wartość firmy	223 343	223 343
Oprogramowanie	82 329	73 601
Inne wartości niematerialne	356	136
Nakłady na wartości niematerialne	8 762	20 721
Razem	314 790	317 801

*Roczne sprawozdanie finansowe ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku*

rok 2008

	Wartość firmy	Oprogramowanie	Inne wartości niematerialne	Nakłady na wartości niematerialne	RAZEM
Wartość brutto na początek okresu	223 343	238 917	7 586	20 721	490 567
Zwiększenia, w tym:	0	62 188	0	39 868	102 056
- zakup	0	12 289	0	39 807	52 096
- przyjęcie z inwestycji	0	49 328	0	0	49 328
- inne	0	571	0	61	632
Zmniejszenia, w tym:	0	-23 106	297	-51 088	-73 897
- sprzedaż i likwidacja	0	-23 107	0	0	-23 107
- przyjęcie z inwestycji	0	0	297	-49 625	-49 328
- inne	0	1	0	-1 463	-1 462
Transfery	0	0	0	-739	-739
Wartość brutto na koniec okresu	223 343	277 999	7 883	8 762	517 987
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	-165 316	-7 450	0	-172 766
Amortyzacja za okres, w tym:	0	-30 354	-77	0	-30 431
- odpisy amortyzacyjne	0	-53 460	-137	0	-53 597
- sprzedaż i likwidacja	0	23 106	0	0	23 106
- inne	0	0	60	0	60
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0	-195 670	-7 527	0	-203 197
Wartość netto na koniec okresu	223 343	82 329	356	8 762	314 790

rok 2007

	Wartość firmy	Oprogramowanie	Inne wartości niematerialne	Nakłady na wartości niematerialne	RAZEM
Wartość brutto na początek okresu	223 343	188 116	7 586	14 453	433 498
Zwiększenia, w tym:	0	53 329	0	51 037	104 366
- zakup	0	9 441	0	50 640	60 081
- przyjęcie z inwestycji	0	43 888	0	0	43 888
- inne	0	0	0	397	397
Zmniejszenia, w tym:	0	-2 528	0	-44 769	-47 297
- sprzedaż i likwidacja	0	-2 528	0	0	-2 528
- przyjęcie z inwestycji	0	0	0	-43 888	-43 888
- inne	0	0	0	-881	-881
Wartość brutto na koniec okresu	223 343	238 917	7 586	20 721	490 567
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	-109 458	-7 287	0	-116 745
Amortyzacja za okres, w tym:	0	-55 858	-163	0	-56 021
- odpisy amortyzacyjne	0	-57 979	-105	0	-58 084
- sprzedaż i likwidacja	0	2 063	0	0	2 063
- transfery	0	58	-58	0	0
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0	-165 316	-7 450	0	-172 766
Wartość netto na koniec okresu	223 343	73 601	136	20 721	317 801

Na dzień 31.12.2008 r. stan wartości niematerialnych w pełni umorzonych wynosił 76.644 tys. zł wobec 75.582 tys. zł według stanu na 31.12.2007 r..

W roku 2008 r. Bank zawarł umowy z kontrahentami na nabycie w przyszłości wartości niematerialnych w kwotach:

- 5.682 tys. PLN
- 212 tys. EUR
- 1.862 tys. USD

Umowy te dotyczą zakupu licencji oraz wdrożenia oprogramowania komputerowego.

Test na utratę wartości ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które posiadają wartość firmy

W odniesieniu do wartości firmy test na utratę wartości jest przeprowadzany przynajmniej dwa razy w roku bez względu na stwierdzenie jakichkolwiek przesłanek wskazujących na to, że możliwość utraty wartości mogła nastąpić.

W Banku testem na utratę wartości objęto wartość firmy uzyskaną w wyniku wniesionego aportem oddziału ING Bank NV. Ustalono najmniejszy możliwy do zidentyfikowania ośrodek wypracowujący środki pieniężne, do którego przypisano wartość firmy w kwocie 223.343 tys. zł. Nie stwierdzono żadnych innych dodatkowych składników wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania, które mogłyby zostać przypisane do zidentyfikowanego ośrodka generującego środki pieniężne.

Dane wejściowe dla potrzeb testu obejmują wysokość kapitału ekonomicznego, aktywów ważonych ryzykiem oraz zysku przed opodatkowaniem w podziale na segmenty. Test wykonywany jest na podstawie modelu kalkulującego i porównującego wartość bieżącą wolnych przepływów pieniężnych ośrodka z wielkością szacowanej wartości księgowej kapitałów ośrodka. Wolne przepływy pieniężne ośrodka zdefiniowane są jako zyski netto pomniejszone o kapitał wymagany do utrzymania współczynnika wypłacalności na wymaganym poziomie. Do dyskontowania przepływów używa się stopę dyskonta reprezentującą koszt kapitału kalkulowaną przez ING Bank. Do pozostałych założeń należą: prognozy stawki podatku dochodowego, nominalna stopa wzrostu po okresie prognozy oraz prognozowana stawka 3 M WIBOR.

Ustalenie wartości odzyskiwalnej przeprowadzono w oparciu o oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów przy uwzględnieniu szacunkowej prognozy oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych generowanych w trakcie kontynuowania użytkowania. Prognozy dotyczące przepływów pieniężnych opierają się na racjonalnych założeniach odzwierciedlających jak najwłaściwszą ocenę kierownictwa odnośnie całokształtu warunków, które wystąpią podczas pozostającego okresu użytkowania aktywów. Prognozy dotyczące przepływów oparte są na przyjętym w Banku średnioterminowym planie finansowym oraz strategii działania obejmującym maksymalnie okres najbliższych 3 lat. Dane dotyczące kolejnych dwóch lat są wynikiem ekstrapolacji. Ekstrapolacja zakłada, że ośrodek wypracowujący przepływy pieniężne utrzyma wskaźnik Zysk brutto / Aktywa ważne ryzykiem na poziomie z ostatniego roku prognozy Banku podnosząc swoje zyski o uprzednio wskazaną stopę wzrostu. Zasadność przyjętych założeń jest okresowo weryfikowana - a rozbieżności pomiędzy szacowanymi w oparciu o przyszłe przepływy a rzeczywistymi przepływami analizowane.

Przeprowadzony na dzień 31.12.2008 test wykazał nadwyżkę bieżącej wartości przepływów pieniężnych nad wartością księgową netto ośrodka wypracowującego przepływy pieniężne w wysokości 1.018 mln zł i w związku z tym nie stwierdzono dla tego ośrodka utraty wartości. Dla stopy dyskontowej niższej o 1% nadwyżka bieżącej wartości przepływów pieniężnych nad wartością księgową netto ośrodka wypracowującego przepływy pieniężne wynosiłaby 1.434 mln zł, dla stopy wyższej o 1% nadwyżka bieżącej wartości przepływów pieniężnych nad wartością księgową netto ośrodka wypracowującego przepływy pieniężne wynosiłaby zaś 736 mln zł.

25. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

	rok 2008	rok 2007
Wartość na początek okresu	241	224
Zwiększenia, w tym:	833	10 015
- przekwalifikowanie z rzeczowych aktywów trwałych do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	783	9 980
- inne	50	35
Zmniejszenia, w tym:	-826	-9 998
- sprzedaż i likwidacja	-826	-9 998
Wartość na koniec okresu	248	241

Na kwotę "Aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży" według stanu na 31.12.2008 r. składała się głównie wartość nieruchomości i środków transportu przejętych z windykacji. Bank zamierza zbyć te aktywa w drodze ogłoszenia przetargu.

26. Aktywa i rezerwa z tytułu podatku odroczonego

Zmiany różnic przejściowych w ciągu roku

rok 2008

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	Saldo na 31.12.2007	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Zmiany odnoszone na wynik lat ubiegłych	Saldo na 31.12.2008
Odsetki naliczone (koszt)	-17 160	-366	0	0	-17 526
Aktualizacja wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-39 931	0	13 757	0	-26 174
Pozostałe rezerwy	-64 698	6 864	0	0	-57 834
Świadczenia pracownicze	-5 581	-3 668	0	0	-9 249
Świadczenia emerytalne i urlopowe	-16 971	-3 933	0	0	-20 904
Straty podatkowe	-3 351	-301	0	0	-3 652
Korekta z tytułu efektywnej stopy procentowej	-12 337	0	0	0	-12 337
Inne	-13 110	-544	0	0	-13 654
Razem	-173 139	-1 948	13 757	0	-161 330

Rezerwy z tytułu podatku odroczonego

	Saldo na 31.12.2007	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Zmiany odnoszone na wynik lat ubiegłych	Saldo na 31.12.2008
Odsetki naliczone (przychód)	89 885	-20 255	0	0	69 630
Rozliczenie różnicy między amortyzacją podatkową a bilansową	9 964	-1 544	0	0	8 420
Rozliczenie międzyokresowe dotyczące amortyzacji z tytułu zastosowanej ulgi inwestycyjnej	10 678	-317	0	0	10 361
Aktualizacja wyceny aktywów trwałych	8 714	0	-267	0	8 447
Aktualizacja wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	4 016	0	-2 131	0	1 885
Aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	0	0	10 692	0	10 692
Sprzedaż aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	0	0	0	102	102
Inne	4 881	918	0	0	5 799
Razem	128 138	-21 198	8 294	102	115 336

Podatek odroczony – stan bilansowy	-45 001	-23 146	22 051	102	-45 994
---	----------------	----------------	---------------	------------	----------------

rok 2007

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	Saldo na 31.12.2006	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Zmiany odnoszone na wynik lat ubiegłych	Saldo na 31.12.2007
Odsetki naliczone (koszt)	-15 803	-1 357	0	0	-17 160
Aktualizacja wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-1 146	0	-38 785	0	-39 931
Rezerwy na utratę wartości należności kredytowych	-96 564	31 866	0	0	-64 698
Pozostałe rezerwy	-5 973	392	0	0	-5 581
Świadczenia pracownicze	-9 608	-7 363	0	0	-16 971
Świadczenia emerytalne i urlopowe	-4 129	778	0	0	-3 351
Korekta z tytułu efektywnej stopy procentowej	-12 337	0	0	0	-12 337
Inne	-12 236	-874	0	0	-13 110
Razem	-157 796	23 442	-38 785	0	-173 139

Rezerwy z tytułu podatku odroczonego

	Saldo na 31.12.2006	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Zmiany odnoszone na wynik lat ubiegłych	Saldo na 31.12.2007
Odsetki naliczone (przychód)	80 960	8 925	0	0	89 885
Rozliczenie różnicy między amortyzacją podatkową a bilansową	15 007	-5 043	0	0	9 964
Rozliczenie międzyokresowe dotyczące amortyzacji z tytułu zastosowanej ulgi inwestycyjnej	11 126	-448	0	0	10 678
Aktualizacja wyceny aktywów trwałych	9 490	0	-776	0	8 714
Aktualizacja wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	7 000	0	-2 984	0	4 016
Inne	4 004	877	0	0	4 881
Razem	127 587	4 311	-3 760	0	128 138
Podatek odroczonego – stan bilansowy	-30 209	27 753	-42 545	0	-45 001

Uznawanie aktywów i tworzenie rezerw przypadających na dany okres sprawozdawczy

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
Odsetki naliczone (koszt)	-366	-1 357
Rezerwy na utratę wartości należności kredytowych	6 864	31 866
Pozostałe rezerwy	-3 668	392
Świadczenia pracownicze	-3 933	-7 363
Świadczenia emerytalne i urlopowe	-301	778
Inne	-544	-874
Razem	-1 948	23 442
Rezerwy z tytułu podatku odroczonego		
Odsetki naliczone (przychód)	-20 255	8 925
Rozliczenie różnicy między amortyzacją podatkową a bilansową	-1 544	-5 043
Rozliczenia międzyokresowe z tytułu amortyzacji związanej z zastosowaną ulgą inwestycyjną	-317	-448
Inne	918	877
Razem	-21 198	4 311
Podatek odroczony za okres sprawozdawczy	-23 146	27 753

Nierozpoznane aktywa z tytułu podatku odroczonego

Aktywa z tytułu podatku odroczonego, związane z następującymi pozycjami, nie zostały rozpoznane:

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Rezerwy celowe, których ściągальność nie zostanie uprawdopodobniona	721	1 232
Razem	721	1 232

Rok wygaśnięcia nieuznanych różnic przejściowych z tytułu podatku odroczonego:

	kwota różnic na koniec roku 2008	kwota różnic na koniec roku 2008
rok 2008	0	616
rok 2009	360	616
rok 2010	361	0
Razem	721	1 232

Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Aktualizacja wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-24 289	-35 915
Aktualizacja wyceny aktywów trwałych	8 448	8 715
Aktualizacja wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	10 692	0
Razem	-5 149	-27 200

Różnice przejściowe dotyczące wyceny udziałów w jednostce stowarzyszonej

Bank nie utworzył podatku odroczonego od wyceny udziału w podmiocie stowarzyszonym ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. Łączna kwota różnic przejściowych związanych z inwestycjami w jednostce stowarzyszonej, na które nie utworzono rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynosiła na dzień 31.12.2008 r. 9.164 tys. zł w porównaniu z 8.284 tys. zł według stanu na 31.12.2007 r.

27. Inne aktywa

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Rozliczenia międzyokresowe	51 174	43 636
- koszty działania banku opłacone z góry	4 480	4 478
- koszty zapłacone z góry z tytułu ubezpieczeń w NN	15	1 535
- materiały i towary na składzie	2 415	4 275
- koszty do rozliczenia	99	647
- przychody do otrzymania	26 224	30 586
- rozliczenia z tytułu prowizji	10 939	0
- pozostałe	7 002	2 115
Inne aktywa	154 012	97 478
- rozliczenia międzybankowe	14 439	3 623
- rozliczenia międzyoddziałowe	31 947	2 147
- rozliczenia publiczno-prawne	23 097	15 852
- pożyczki z ZFŚS	17 451	15 961
- rozrachunki z odbiorcami	5 444	20 744
- rozrachunki z tytułu zakupu materiałów	1 068	17 618
- należności z tytułu nierozliczonych transakcji wymiany walut	41 559	0
- pozostałe	19 007	21 533
Razem (brutto)	205 186	141 114
Odpis z tytułu utraty wartości	-38 710	-1 711
Razem (netto)	166 476	139 403

W pozycji "rozliczenia publiczno-prawne" została zaprezentowana kwota należności wynikająca z Funduszu Poręczeń Unijnych. Kwota ta w poszczególnych okresach wynosiła:

- 8.122 tys. zł według stanu na 31.12.2008 r.,
- 11.506 tys. zł według stanu na 31.12.2007 r..

W pozycji "należności z tytułu nierozliczonych transakcji wymiany walut" prezentowane są należności od banku Lehman Brothers Inc. oraz podmiotów z nim powiązanych. Na należności te utworzono odpis w wysokości 33.346 tys. zł ujęty w pozycji "odpis z tytułu utraty wartości".

28. Świadczenia dla pracowników

Bank jest uczestnikiem długoterminowego systemu motywacyjnego LEO (Long-term Equity Ownership), wprowadzonego przez Grupę ING.

Dla realizacji w/w systemu motywacyjnego Bank ponosi koszty finansowania opcji i administracji systemu, które w roku 2008 wyniosły 0,7 mln zł w porównaniu z 4,8 mln zł w roku 2007.

Bank dokonuje wyceny przyznanych opcji do wartości godziwej. Za rok 2008 wartość tej wyceny wynosiła -3,3 mln zł (w porównaniu z -3,6 mln zł za rok 2007) i obciążyła wynik finansowy Banku.

29. Zobowiązania wobec Banku Centralnego

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Kredyt lombardowy	1 400 249	0
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	4 531 867	0
Razem	5 932 116	0

W pozycji "Transakcje z przyrzeczeniem odkupu" prezentowane są transakcje repo. Bank pozyskuje fundusze poprzez sprzedaż instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek.

Transakcje repo są używane powszechnie jako narzędzie krótkoterminowego finansowania aktywów odsetkowych, w zależności od poziomu stóp procentowych.

Przedmiotem transakcji repo zawartych z Bankiem Centralnym były następujące aktywa:

koniec roku 2008

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa	odsetki
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-02-12	1 772 000	1 677 623	14 271
Aktywa z portfela utrzymywanych do terminu wymagalności	2009-02-12	1 400 000	1 323 000	11 255
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-03-12	814 000	727 445	2 546
Aktywa z portfela utrzymywanych do terminu wymagalności	2009-03-12	865 000	773 021	2 706
Razem		4 851 000	4 501 089	30 778

30. Zobowiązania wobec innych banków

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Rachunki bieżące	182 295	87 017
Depozyty międzybankowe	3 116 831	1 721 367
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	2 760 763	0
Pozostałe zobowiązania	3 896	3 899
Razem	6 063 785	1 812 283

W pozycji 'Transakcje z przyrzeczeniem odkupu' prezentowane są transakcje repo. Bank pozyskuje fundusze poprzez sprzedaż instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek.

Transakcje repo są używane powszechnie jako narzędzie krótkoterminowego finansowania aktywów odsetkowych, w zależności od poziomu stóp procentowych.

Przedmiotem transakcji repo zawartych z bankami były następujące aktywa:

koniec roku 2008

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa	odsetki
Dłużne papiery wartościowe z portfela kredytów i innych należności	2009-02-12	1 489 547	1 267 681	5 694
Dłużne papiery wartościowe z portfela aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2009-02-12	1 739 891	1 480 737	6 651
Razem		3 229 438	2 748 418	12 345

Zobowiązania wobec innych banków według terminów zapadalności

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
do 1 miesiąca	2 970 509	1 644 233
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	2 852 728	123 050
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	208 727	45 000
powyżej 1 roku do 5 lat	31 821	0
Razem	6 063 785	1 812 283

31. Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	4 321 638	1 057 294
- <i>Pochodne instrumenty finansowe</i>	4 321 638	1 057 294
Zobowiązania finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu, w tym:	652 904	102 716
- <i>Transakcje z przyrzeczeniem odkupu</i>	652 904	102 716
Zobowiązania z tytułu krótkiej pozycji papierów wartościowych	172 156	54 971
Razem	5 146 698	1 214 981

Bank wyznaczył następujące składniki aktywów i zobowiązań finansowych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat: dłużne papiery wartościowe w formie obligacji emitowanych przez jeden podmiot niefinansowy i przez Skarb Państwa, wszystkie transakcje typu buy-sell-back i sell-buy-back oraz wybrane depozyty/ lokaty międzybankowe.

Grupa transakcji sell-buy-back oraz buy-sell-back wskazana została do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat z uwagi na ich zaliczanie do portfela zarządzanego przez Departament Operacji Rynków Finansowych i Klientów Strategicznych. Pozycje aktywów i zobowiązań finansowych w ramach tego portfela zgodnie z zasadami zarządzania ryzykiem oraz strategią inwestycyjną obowiązującymi w Banku wyceniane są i zarządzane na bazie wartości godziwej.

W kwocie wyceny na dzień bilansowy aktywów i zobowiązań finansowych wyznaczonych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat nie rozpoznano kwoty zmian wartości zobowiązania, którą można przypisać do zmian ryzyka kredytowego, którego źródłem jest Bank jako pożyczkobiorca. W ocenie Banku cała kwota zmiany wartości zobowiązania finansowego wynika ze zmian warunków rynkowych powodujących ryzyko rynkowe.

Szczegółowe informacje odnośnie wartości nominalnej poszczególnych rodzajów pozabilansowych instrumentów finansowych, których wycena prezentowana jest w niniejszej notce w pozycji "pochodne instrumenty finansowe" oraz informacje o terminach pozostających do realizacji zaprezentowane zostały w notce nr 41.

Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat według terminów zapadalności

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
do 1 miesiąca	2 341 011	248 935
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	309 626	155 453
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	1 086 157	431 412
powyżej 1 roku do 5 lat	952 665	340 199
powyżej 5 lat	457 239	38 982
Razem	5 146 698	1 214 981

32. Zobowiązania wobec klientów

Zobowiązania wobec innych niż banki podmiotów sektora finansowego

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Depozyty, w tym:	4 434 970	2 423 735
- rachunki bieżące	1 375 505	1 426 848
- rachunki terminowe	3 059 465	996 887
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	163 543	727 036
Pozostałe zobowiązania	75 471	44 647
Razem	4 673 984	3 195 418

Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Depozyty podmiotów gospodarczych, w tym:	11 230 506	12 816 086
- rachunki bieżące	7 349 292	8 025 714
- rachunki terminowe	3 881 214	4 790 372
Depozyty gospodarstw domowych, w tym:	27 828 786	25 392 616
- rachunki bieżące	3 679 214	2 603 797
- rachunki oszczędnościowe	18 835 053	19 069 974
- rachunki terminowe	5 314 519	3 718 845
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	18 272	128 320
Pozostałe zobowiązania	491 648	390 677
Razem	39 569 212	38 727 699

Zobowiązania wobec podmiotów sektora instytucji rządowych i samorządowych

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Depozyty, w tym:	2 886 223	2 572 389
- rachunki bieżące	2 400 751	2 028 882
- rachunki terminowe	485 472	543 507
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	20 209	0
Pozostałe zobowiązania	15 984	6 683
Razem	2 922 416	2 579 072

Zobowiązania wobec klientów - razem

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Depozyty	46 380 485	43 204 826
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	202 024	855 356
Pozostałe zobowiązania	583 103	442 007
Razem	47 165 612	44 502 189

W pozycji "Transakcje z przyrzeczeniem odkupu" prezentowane są transakcje repo. Bank pozyskuje fundusze poprzez sprzedaż instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek.

Transakcje repo są używane powszechnie jako narzędzie krótkoterminowego finansowania aktywów odsetkowych, w zależności od poziomu stóp procentowych.

Przedmiotem transakcji repo zawartych z klientami były następujące aktywa:

koniec roku 2008

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa	odsetki
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-01-06	158 886	168 046	58
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-01-07	7 000	6 413	2
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-01-22	8 000	7 284	11
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-01-30	22 440	20 001	208
Razem		196 326	201 744	279

koniec roku 2007

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa	odsetki
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2008-01-02	474 668	461 618	270
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2008-01-03	21 000	20 248	24
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2008-01-04	16 000	15 418	14
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2008-01-07	7 000	6 740	11
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2008-01-08	267 827	273 999	810
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2008-03-05	37 568	36 165	134
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2008-03-19	41 294	39 786	119
Razem		865 357	853 974	1 382

Zobowiązania wobec klientów według terminów zapadalności

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
do 1 miesiąca	38 902 127	40 362 287
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	3 944 774	1 699 354
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	3 318 544	1 594 030
powyżej 1 roku do 5 lat	995 736	789 143
powyżej 5 lat	4 431	57 375
Razem	47 165 612	44 502 189

Średnia efektywna stopa procentowa dla depozytów (w %)

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Średnia efektywna stopa procentowa dla depozytów w złotych	4,01%	2,92%
Średnia efektywna stopa procentowa dla depozytów w walutach obcych	1,88%	2,00%

33. Rezerwy

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Rezerwa na sprawy sporne	16 722	29 294
Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe	9 281	23 933
Rezerwa na odpawy emerytalne	12 170	11 522
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	7 092	6 155
Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia	4 039	0
Razem	49 304	70 904

rok 2008

	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe	Rezerwa na odpawy emerytalne	Rezerwa na niewykorzystane urlopy	Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia	RAZEM
Saldo na początek okresu	29 294	23 933	11 522	6 155	0	70 904
- utworzenie	10 212	7 506	648	2 437	4 039	24 842
- wykorzystane	-2 398	0	0	0	0	-2 398
- rozwiązanie	-20 386	-22 158	0	-1 500	0	-44 044
Saldo na koniec okresu	16 722	9 281	12 170	7 092	4 039	49 304
<i>Przewidywany okres rozliczenia rezerwy:</i>						
- do 1 roku	3 240	0	0	7 092	4 039	14 371
- powyżej 1 roku	13 482	9 281	12 170	0	0	34 933

rok 2007

	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe	Rezerwa na odpisy emerytalne	Rezerwa na niewykorzystane urlopy	Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia	RAZEM
Saldo na początek okresu	42 082	25 015	10 602	11 134	0	88 833
- utworzenie	3 493	0	891	0	0	4 384
- wykorzystane	-2 148	-1 082	0	0	0	-3 230
- rozwiązanie	-14 133	0	0	-4 979	0	-19 112
- przejęcie zobowiązania z tytułu nabycia przedsiębiorstwa	0	0	29	0	0	29
Saldo na koniec okresu	29 294	23 933	11 522	6 155	0	70 904
<i>Przewidywany okres rozliczenia rezerwy:</i>						
- do 1 roku	5 551	0	0	6 155	0	11 706
- powyżej 1 roku	23 743	23 933	11 522	0	0	59 198

Rezerwa na sprawy sporne

Bank prowadzi szczegółową ewidencję spraw sądowych oraz innych należności o charakterze roszczeń prawnych. W sprawach, w których na Banku ciąży obowiązek prawny lub wynikający z ogólnie przyjętych zwyczajów, mający swe źródło w zdarzeniach przeszłych, jak również jeżeli prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków Bank tworzy rezerwy. Ewentualne przyszłe rozliczenia dokonywane są w ciężar utworzonych rezerw.

Na wykazaną kwotę rezerw składają się rezerwy na:

- 1) sprawy sporne związane z nienależytym wykonaniem umów: 11.449 tys. zł (27.340 tys. zł wg stanu na 31.12.2007),
- 2) sprawy o charakterze przestępczym: 5.220 tys. zł (1.916 tys. zł wg stanu na 31.12.2007),
- 3) sprawy dotyczące roszczeń byłych pracowników: 53 tys. zł (38 tys. zł wg stanu na 31.12.2007).

Bank rozpoznał rezerwy na wszystkie szacowane straty. W niektórych przypadkach Bank ma prawo do zwrotów środków z tytułu utworzonych rezerw. Jednakże z uwagi na niepewność dotyczącą wpływu spodziewanych korzyści ekonomicznych, Bank nie rozpoznał aktywów z tego tytułu w sprawozdaniu finansowym.

W roku 2008 Bank rozwiązał rezerwę na przewidywane straty w wysokości 14.088 tys. zł, która była utworzona w 2006 roku w związku z nałożeniem na 20 banków przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) kary za porozumienie w sprawie prowizji pobieranych przy transakcjach dokonywanych kartami płatniczymi. Wyrokiem z dnia 12 listopada 2008 r. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie stwierdził stosowania praktyki ograniczającej konkurencję w zakresie prowizji pobieranych przy transakcjach dokonywanych kartami płatniczymi. W związku z tym utworzona w 2006 r. rezerwa została rozwiązana. Po zakończeniu okresu sprawozdawczego Bank otrzymał informację o złożeniu przez prezesa UOKiK oraz firmę MasterCard apelacji od powyższego wyroku. Prawdopodobieństwo realizacji zobowiązania Zarząd Banku ocenia na mniej niż 50 procent.

Rezerwa na odprawy emerytalne

Bank tworzy rezerwy na odprawy emerytalne zgodnie z MSR 19. Rezerwy na odprawy emerytalne przyznane w ramach świadczeń z tytułu regulacji wynikających z Kodeksu Pracy szacowane są na podstawie wyceny aktuarialnej. Rezerwa będąca efektem wyceny aktuarialnej ujmowana i aktualizowana jest w okresach rocznych.

Bank przyjmuje podejście korytarzowe dla ujmowania ustalonej części skumulowanej wartości netto zysków i strat aktuarialnych. Zgodnie z tą metodą ustalając zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń, Bank ujmuje część zysków i strat aktuarialnych jako przychody lub koszty, jeśli wartość netto skumulowanych nie ujętych zysków i strat aktuarialnych na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego przekracza wyższą z następujących dwóch wielkości:

- a) 10% wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń na ten dzień (przed odliczeniem aktywów programu)
- b) 10% wartości godziwej aktywów programu na ten dzień.

Część zysków i strat aktuarialnych, przekraczająca tak określony limit jest ujmowana w rachunku zysków i strat w wysokości równej ilorazowi nadwyżki wymienionej powyżej i przewidywanego średniego, pozostałego okresu zatrudnienia pracowników Grupy.

W związku z dokonaną zmianą Bank prezentuje w bilansie wartość netto zobowiązania, na które składa się wartość bieżąca zobowiązania oraz nieujęte zyski / straty aktuarialne.

Rezerwa na odprawy emerytalne - zmiana zobowiązania ujętego w bilansie

	rok 2008	rok 2007
Saldo na początek okresu	11 522	10 602
Przejęcie zobowiązania przy nabyciu przedsiębiorstwa spółki zależnej	0	29
Koszty ujęte w rachunku zysków i strat, z tego:	1 282	1 467
- koszt bieżącego zatrudnienia	685	927
- koszty odsetek	597	540
Wypłacone świadczenia	-634	-576
Saldo na koniec okresu, w tym:	12 170	11 522
- wartość bieżąca zobowiązania	15 376	10 838
- nieujęte zyski/straty aktuarialne	-3 206	684

Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia

Rezerwa na restrukturyzację jest tworzona wówczas, gdy Bank posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji określający co najmniej działalność lub część działalności, której dotyczy, podstawowe lokalizacje, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników objętych odszkodowaniem, kwotę nakładów do poniesienia oraz termin przeprowadzenia. Warunkiem niezbędnym do utworzenia rezerwy jest również rozpoczęcie restrukturyzacji albo jej publiczne ogłoszenie. Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje przyszłych kosztów operacyjnych.

W związku z rozpoczętą pod koniec roku 2008 procedurą zwolnień grupowych utworzona została rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia w wysokości 4.039 tys. zł.

Restrukturyzacja zatrudnienia była efektem prowadzonych w Banku projektów mających na celu optymalizację działania obszaru operacyjnego (centralizacja wybranych czynności, konsolidacja jednostek operacyjnych oraz ograniczenie współpracy z pośrednikami).

34. Inne zobowiązania

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
wobec pracowników	22 090	25 466
z tytułu leasingu	9	3 142
rozliczenia międzyokresowe	198 742	158 272
- z tytułu kosztów działania	971	904
- z tytułu świadczeń pracowniczych	124 664	98 640
- z tytułu udzielonych kredytów	227	1 019
- z tytułu prowizji	57 837	50 727
- z tytułu dystrybucji funduszy powiązanych z lokatą	613	1 061
- pozostałe	14 430	5 921
pozostałe zobowiązania	431 682	369 735
- rozrachunki międzybankowe	204 984	212 533
- rozrachunki publiczno-prawne	70 379	34 432
- rozliczenia z tytułu obrotu papierami wartościowymi	263	1 701
- rozrachunki z dostawcami	136 960	63 663
- pozostałe	19 096	57 406
Razem	652 523	556 615

Zobowiązania brutto z tytułu leasingu finansowego według terminów zapadalności

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
poniżej 1 roku	3	3 083
od 1 roku do 5 lat	6	59
powyżej 5 lat	0	0
Razem	9	3 142

Wartość bieżąca należnych rat leasingowych według terminów zapadalności

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
poniżej 1 roku	5	3 170
od 1 roku do 5 lat	5	72
powyżej 5 lat	0	0
Razem	10	3 242

Uzgodnienie różnic między zobowiązaniami brutto z tytułu leasingu finansowego a wartością bieżącą minimalnych rat leasingowych

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Zobowiązania brutto z tytułu leasingu finansowego	9	3 142
Niezrealizowane koszty finansowe	1	100
Wartość bieżąca minimalnych rat leasingowych	10	3 242

Bank jest leasingobiorcą w umowach leasingu finansowego dotyczących części sprzętu informatycznego oraz obiektów stanowiących nieruchomości użytkowane przez Bank. Umowy te nie przewidują ponoszenia przez leasingobiorcę opłat warunkowych, z postanowień umów leasingowych nie wynikają też ograniczenia. W niektórych przypadkach umowy zawierają możliwość przedłużenia umowy, wykorzystania możliwości zakupu lub zmiany ceny.

35. Kapitał akcyjny

Kapitał akcyjny Banku wynosi 130.100.000,00 zł i dzieli się na:

- 9.260.000 akcji zwykłych na okaziciela serii A o wartości nominalnej 10,00 zł każda,
- 3.750.000 akcji zwykłych na okaziciela serii B o wartości nominalnej 10,00 zł każda.

Każda akcja zwykła daje swojemu posiadaczowi prawo do dywidendy i jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Banku.

W ciągu roku 2008 oraz 2007 wysokość kapitału akcyjnego jak również ilość akcji nie uległa zmianie.

36. Kapitał z aktualizacji wyceny

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-100 981	-149 591
- w tym podatek odroczony	24 289	35 914
Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów trwałych	36 018	37 154
- w tym podatek odroczony	-8 448	-8 715
Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	45 581	0
- w tym podatek odroczony	-10 692	0
Razem	-19 382	-112 437

rok 2008

	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	w tym podatek odroczony	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów trwałych	w tym podatek odroczony	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	w tym podatek odroczony	RAZEM
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	-149 591	35 914	37 154	-8 715	0	0	-112 437
- zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	240 225	-56 571	0	0	0	0	240 225
- przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	-192 191	45 082	0	0	0	0	-192 191
- korekta wyceny papierów reklamowanych z portfela dostępnych do sprzedaży do portfela kredytów i należności	576	-136	0	0	0	0	576
- zbycie środków trwałych	0	0	-569	134	0	0	-569
- aktualizacja wyceny środków trwałych	0	0	-567	133	0	0	-567
- efektywna część powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	0	0	0	0	45 581	-10 692	45 581
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	-100 981	24 289	36 018	-8 448	45 581	-10 692	-19 382

rok 2007

	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	w tym podatek odroczony	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów trwałych	w tym podatek odroczony	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	w tym podatek odroczony	RAZEM
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	42 830	-5 855	40 458	-9 490	0	0	83 288
- zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	-174 090	37 469	0	0	0	0	-174 090
- przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	-18 331	4 300	0	0	0	0	-18 331
- zbycie środków trwałych	0	0	-258	61	0	0	-258
- aktualizacja wyceny środków trwałych	0	0	-3 046	714	0	0	-3 046
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	-149 591	35 914	37 154	-8 715	0	0	-112 437

37. Zyski zatrzymane

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Pozostały kapitał zapasowy	62 834	61 796
Kapitał rezerwowy	1 745 015	1 487 079
Fundusz ogólnego ryzyka	730 152	530 152
Niepodzielony wynik lat ubiegłych	6 417	6 361
Wynik roku bieżącego	455 563	610 153
Razem	2 999 981	2 695 541

rok 2008

	Pozostały kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Fundusz ogólnego ryzyka	Niepodzie- lony wynik lat ubiegłych	Wynik roku bieżącego	RAZEM
Zyski zatrzymane na początek okresu	61 796	1 487 079	530 152	616 514	0	2 695 541
- zbycie środków trwałych	1 038	0	0	56	0	1 094
- podział zysku, w tym:	0	257 936	200 000	-610 153	0	-152 217
- odpis z zysku na kapitał rezerwowy	0	257 936	0	-257 936	0	0
- odpis z zysku na fundusz ogólnego ryzyka	0		200 000	-200 000	0	0
- wypłata dywidendy	0			-152 217	0	-152 217
- wynik netto bieżącego okresu	0	0	0	0	455 563	455 563
Zyski zatrzymane na koniec okresu	62 834	1 745 015	730 152	6 417	455 563	2 999 981

rok 2007

	Pozostały kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Fundusz ogólnego ryzyka	Niepodzie- lony wynik lat ubiegłych	Wynik roku bieżącego	RAZEM
Zyski zatrzymane na początek okresu	61 082	1 359 501	480 152	545 601	0	2 446 336
- zbycie środków trwałych	714	0	0	1 317	0	2 031
- podział zysku, w tym:	0	127 578	50 000	-540 557	0	-362 979
- odpis z zysku na kapitał rezerwowy	0	127 578	0	-127 578	0	0
- odpis z zysku na fundusz ogólnego ryzyka	0	0	50 000	-50 000	0	0
- wypłata dywidendy	0	0	0	-362 979	0	-362 979
- wynik netto bieżącego okresu	0	0	0	0	610 153	610 153
Zyski zatrzymane na koniec okresu	61 796	1 487 079	530 152	6 361	610 153	2 695 541

Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy tworzy się z odpisów z zysku po opodatkowaniu, z nadwyżek osiągniętych przy wydawaniu akcji powyżej ich wartości nominalnej oraz z uiszczanych przez akcjonariuszy dopłat, z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych. Decyzję o wykorzystaniu kapitału zapasowego podejmuje Walne Zgromadzenie.

Kapitał rezerwowy

Kapitał rezerwowy tworzony jest niezależnie od kapitału zapasowego z odpisów z zysku po opodatkowaniu, w wysokości uchwalonej przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. Kapitał rezerwowy przeznaczony jest na pokrycie szczególnych strat i wydatków. Decyzję o wykorzystaniu kapitału rezerwowego podejmuje Walne Zgromadzenie.

Fundusz Ogólnego Ryzyka

Fundusz Ogólnego Ryzyka tworzony jest na podstawie ustawy Prawo Bankowe z zysku po opodatkowaniu i jest przeznaczony na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej. Decyzje o użyciu funduszu podejmuje Zarząd.

38. Struktura bilansu według walut

Poniżej zaprezentowano bilans Banku w podziale na podstawowe waluty. Do wyliczeń wartości w oryginalnej walucie zastosowano następujące kursy walut:

	31.12.2008	31.12.2007
EUR	4,1724	3,5820
USD	2,9618	2,4350
CHF	2,8014	2,1614

Roczne sprawozdanie finansowe ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku

koniec roku 2008

BILANS (w tysiącach)	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty (w przeliczeniu na PLN)	RAZEM
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie		
A K T Y W A									
- Kasa, środki w Banku Centralnym	1 028 422	292 883	70 195	36 104	12 190	516	184	11 852	1 369 777
- Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	2 506 267	4 737 904	1 135 534	543 420	183 476	43 026	15 359	263 564	8 094 181
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	7 605 474	4 580 090	1 097 711	2 853 931	963 580	10 995	3 925	77 126	15 127 616
- Inwestycje	18 046 189	301	72	4 246	1 434	0	0	0	18 050 736
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	197 003	0	0	0	0	0	0	0	197 003
- Kredyty i inne należności udzielone klientom	19 624 597	4 058 179	972 625	323 129	109 099	1 233 632	440 363	38 244	25 277 781
- Inwestycje w jednostki podporządkowane	210 569	0	0	0	0	0	0	0	210 569
- Nieruchomości inwestycyjne	151 458	0	0	0	0	0	0	0	151 458
- Rzeczowe aktywa trwałe	529 256	0	0	0	0	0	0	0	529 256
- Wartości niematerialne	314 790	0	0	0	0	0	0	0	314 790
- Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	248	0	0	0	0	0	0	0	248
- Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	45 994	0	0	0	0	0	0	0	45 994
- Inne aktywa	153 969	12 367	2 964	79	27	22	8	39	166 476
A k t y w a r a z e m	50 414 236	13 681 724	3 279 101	3 760 909	1 269 806	1 288 191	459 839	390 825	69 535 885
P A S Y W A									
ZOBOWIĄZANIA									
- Zobowiązania wobec Banku Centralnego	5 932 116	0	0	0	0	0	0	0	5 932 116
- Zobowiązania wobec innych banków	893 446	3 123 557	748 624	1 641 227	554 132	384 149	137 128	21 406	6 063 785
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	4 015 457	863 201	206 884	218 766	73 863	2 773	990	46 501	5 146 698
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	261 483	158 564	38 003	0	0	0	0	0	420 047
- Zobowiązania wobec klientów	41 958 577	3 663 345	877 995	1 397 455	471 826	26 056	9 301	120 179	47 165 612
- Rezerwy	46 166	2 728	654	399	135	0	0	11	49 304
- Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	38 851	0	0	0	0	0	0	0	38 851
- Inne zobowiązania	621 392	30 500	7 310	601	203	12	4	18	652 523
Z o b o w i ą z a n i a o g ół e m	53 767 488	7 841 895	1 879 470	3 258 448	1 100 159	412 990	147 423	188 115	65 468 936
KAPITAŁY									
- Kapitał akcyjny	130 100	0	0	0	0	0	0	0	130 100
- Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	956 250	0	0	0	0	0	0	0	956 250
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-107 423	2 196	526	4 246	1 434	0	0	0	-100 981
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów trwałych	36 018	0	0	0	0	0	0	0	36 018
- Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	45 581	0	0	0	0	0	0	0	45 581
- Zyski zatrzymane	2 999 981	0	0	0	0	0	0	0	2 999 981
K a p i t a ł y w ł a s n e o g ół e m	4 060 507	2 196	526	4 246	1 434	0	0	0	4 066 949
P a s y w a r a z e m	57 827 995	7 844 091	1 879 996	3 262 694	1 101 593	412 990	147 423	188 115	69 535 885

Roczne sprawozdanie finansowe ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku

koniec roku 2007

BILANS (w tysiącach)	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty (w przeliczeniu na PLN)	RAZEM
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie		
A K T Y W A									
- Kasa, środki w Banku Centralnym	1 719 092	94 542	26 394	18 412	7 561	154	71	9 520	1 841 720
- Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	5 015 160	4 919 044	1 373 267	5 090 087	2 090 385	24 470	11 321	190 017	15 238 778
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	6 240 438	1 483 043	414 027	134 972	55 430	83	38	10 498	7 869 034
- Inwestycje	9 397 061	258	72	21 074	8 655	0	0	0	9 418 393
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	4 572	0	0	0	0	0	0	0	4 572
- Kredyty i inne należności udzielone klientom	14 291 130	1 509 365	421 375	165 857	68 114	63 957	29 591	19 393	16 049 702
- Inwestycje w jednostki podporządkowane	210 569	0	0	0	0	0	0	0	210 569
- Nieruchomości inwestycyjne	144 713	0	0	0	0	0	0	0	144 713
- Rzeczowe aktywa trwałe	521 243	0	0	0	0	0	0	0	521 243
- Wartości niematerialne	317 801	0	0	0	0	0	0	0	317 801
- Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	241	0	0	0	0	0	0	0	241
- Aktywa z tytułu bieżącego podatku dochodowego	25 256	0	0	0	0	0	0	0	25 256
- Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	45 001	0	0	0	0	0	0	0	45 001
- Inne aktywa	139 041	296	83	41	17	1	0	24	139 403
A k t y w a r a z e m	38 071 318	8 006 548	2 235 218	5 430 443	2 230 162	88 665	41 021	229 452	51 826 426
P A S Y W A									
ZOBOWIĄZANIA									
- Zobowiązania wobec innych banków	1 000 099	214 761	59 956	373 447	153 366	116 772	54 026	107 204	1 812 283
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	577 818	352 293	98 351	265 860	109 183	319	148	18 691	1 214 981
- Zobowiązania wobec klientów	38 945 596	3 898 538	1 088 369	1 534 537	630 200	1 313	607	122 205	44 502 189
- Rezerwy	67 127	3 278	915	491	202	7	3	1	70 904
- Inne zobowiązania	541 794	14 134	3 946	609	250	0	0	78	556 615
Z o b o w i ą z a n i a o g ół e m	41 132 434	4 483 004	1 251 537	2 174 944	893 201	118 411	54 784	248 179	48 156 972
KAPITAŁY									
- Kapitał akcyjny	130 100	0	0	0	0	0	0	0	130 100
- Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	956 250	0	0	0	0	0	0	0	956 250
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-170 664	0	0	21 073	8 654	0	0	0	-149 591
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów trwałych	37 154	0	0	0	0	0	0	0	37 154
- Zyski zatrzymane	2 695 541	0	0	0	0	0	0	0	2 695 541
K a p i t a ł y w ł a s n e o g ół e m	3 648 381	0	0	21 073	8 654	0	0	0	3 669 454
P a s y w a r a z e m	44 780 815	4 483 004	1 251 537	2 196 017	901 855	118 411	54 784	248 179	51 826 426

39. Pozycje pozabilansowe

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Zobowiązania warunkowe udzielone	14 181 808	12 976 028
Zobowiązania warunkowe otrzymane	15 310 545	14 092 965
Pozabilansowe instrumenty finansowe	262 720 990	207 320 201
Razem	292 213 343	234 389 194

40. Zobowiązania warunkowe

Zobowiązania warunkowe udzielone

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Limity na kartach kredytowych	685 445	590 568
Niewykorzystane linie kredytowe	9 301 544	6 758 210
Niewykorzystane kredyty w rachunku bieżącym	1 280 767	2 334 841
Gwarancje i akredytywy	2 877 959	2 079 181
Depozyty do wydania	36 093	1 213 228
Razem	14 181 808	12 976 028

Bank posiada zobowiązania do udzielenia kredytów. Na zobowiązania te składają się zatwierdzone kredyty, limity na kartach kredytowych oraz limity zadłużenia w rachunku bieżącym.

Bank wystawia gwarancje i akredytywy, które stanowią zabezpieczenie wywiązania się klientów Banku ze swoich zobowiązań wobec podmiotów trzecich. Wartości gwarancji i akredytów pokazane w powyższej tabeli odzwierciedlają maksymalną możliwą do poniesienia stratę, jaka byłaby ujawniona na dzień bilansowy, gdyby klienci w całości nie wywiązali się ze swoich zobowiązań.

Z tytułu udzielonych zobowiązań warunkowych Bank pobiera prowizje, które są rozliczane zgodnie z charakterystyką danego instrumentu.

Zobowiązania warunkowe udzielone według terminów zapadalności

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
do 1 miesiąca	3 159 885	10 238 992
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	495 316	168 129
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	4 716 146	951 221
powyżej 1 roku do 5 lat	3 892 100	1 551 902
powyżej 5 lat	1 918 361	65 784
Razem	14 181 808	12 976 028

Zobowiązania warunkowe otrzymane

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Zobowiązania warunkowe o charakterze gwarancyjnym	14 566 738	12 835 455
Zobowiązania warunkowe dotyczące finansowania	743 807	1 257 510
Razem	15 310 545	14 092 965

Informacja o gwarancjach emisji udzielonych innym emitentom

Według stanu na 31.12.2008 r. Bank był gwarantem dla emisji dłużnych papierów wartościowych pięciu podmiotów z sektora budżetowego, dwóch podmiotów z sektora energetycznego oraz jednego podmiotu z sektora instytucji finansowych. Łączna kwota gwarancji wynosiła 502,2 mln zł. Bank zakupił papiery wartościowe za całą kwotę gwarancji.

W roku 2007 Bank był gwarantem dla emisji papierów komercyjnych dwóch podmiotów budżetowych, jednego podmiotu sektora paliwowego oraz jednego podmiotu sektora energetycznego. Łączna kwota gwarancji wynosiła 228,7 mln zł. Bank zakupił papiery wartościowe za kwotę 228,2 mln zł.

41. Pozabilansowe instrumenty finansowe

koniec roku 2008

	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Razem	Wycena do wartości godziwej	
	poniżej 3 miesięcy	od 3 m-cy do 1 roku	powyżej 1 roku		Aktywa	Pasywa
Instrumenty pochodne na stopę procentową, w tym:	19 209 223	83 624 657	43 128 114	145 961 994	1 414 263	1 805 035
- Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	2 000 000	51 993 000	1 700 000	55 693 000	105 326	90 134
- Swapy na stopę procentową (IRS)	17 209 223	31 196 937	40 278 258	88 684 418	1 300 444	1 706 408
- Opcje CAP	0	434 720	1 149 856	1 584 576	8 493	8 493
Walutowe instrumenty pochodne, w tym:	59 458 719	25 922 044	4 677 433	90 058 196	3 262 197	2 876 418
- Kontrakty walutowe (swap, forward)	53 702 038	17 017 645	1 504 048	72 223 731	1 604 621	2 357 264
- CIRS	0	0	0	0	148 692	139 517
- Opcje walutowe (nabyte)	3 098 190	4 969 119	1 767 769	9 835 078	1 508 884	0
- Opcje walutowe (sprzedane)	2 658 491	3 935 280	1 405 616	7 999 387	0	379 637
Bieżące transakcje pozabilansowe, w tym:	23 886 387	0	0	23 886 387	45 655	5 583
- Operacje wymiany walutowej	13 462 008	0	0	13 462 008	34 913	10 009
- Operacje papierami wartościowymi	10 424 379	0	0	10 424 379	10 742	-4 426
Instrumenty pochodne na indeks giełdowy, w tym:	448 334	582 083	1 783 996	2 814 413	54 574	54 465
- Opcje na indeks giełdowy (nabyte)	225 405	291 267	892 078	1 408 750	54 574	0
- Opcje na indeks giełdowy (sprzedane)	222 929	290 816	891 918	1 405 663	0	54 465
Wycena pozostałych instrumentów finansowych	-	-	-	-	79	184
Razem	103 002 663	110 128 784	49 589 543	262 720 990	4 776 768	4 741 685

koniec roku 2007

	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Razem	Wycena do wartości godziwej	
	poniżej 3 miesięcy	od 3 m-cy do 1 roku	powyżej 1 roku		Aktywa	Pasywa
Instrumenty pochodne na stopę procentową, w tym:	32 286 359	80 060 776	21 582 425	133 929 560	477 704	346 604
- Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	8 250 000	43 336 550	500 000	52 086 550	29 335	26 411
- Swapy na stopę procentową (IRS)	24 036 359	36 724 226	20 540 206	81 300 791	446 405	318 229
- Opcje CAP	0	0	542 219	542 219	1 964	1 964
Walutowe instrumenty pochodne, w tym:	43 039 430	18 567 407	1 495 700	63 102 537	1 104 352	638 385
- Kontrakty walutowe (swap, forward)	39 954 013	15 174 652	1 293 146	56 421 811	938 541	542 023
- CIRS	0	0	0	0	91 843	11 163
- Opcje walutowe (nabyte)	1 412 204	1 569 845	133 870	3 115 919	73 968	0
- Opcje walutowe (sprzedane)	1 673 213	1 822 910	68 684	3 564 807	0	85 199
Bieżące transakcje pozabilansowe, w tym:	9 239 508	0	0	9 239 508	5 642	4 418
- Operacje wymiany walutowej	8 081 443	0	0	8 081 443	5 808	3 944
- Operacje papierami wartościowymi	1 158 065	0	0	1 158 065	-166	474
Instrumenty pochodne na indeks giełdowy, w tym:	0	115 258	933 338	1 048 596	67 900	67 887
- Opcje na indeks giełdowy (nabyte)	0	57 629	466 684	524 313	67 900	0
- Opcje na indeks giełdowy (sprzedane)	0	57 629	466 654	524 283	0	67 887
Razem	84 565 297	98 743 441	24 011 463	207 320 201	1 655 598	1 057 294

Kontrakty walutowe

Tabela poniżej podsumowuje, w podziale na główne waluty, umowne wartości kontraktów walutowych forward, swap oraz opcji, wraz ze szczegółami okresu pozostającego do terminu zapadalności danego kontraktu. Wartości w walucie obcej są przeliczane po kursach obowiązujących na dzień bilansowy.

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
PLN		
- poniżej 3 miesięcy	24 106 974	15 768 441
- od 3 miesięcy do 1 roku	8 242 550	7 314 538
- powyżej 1 roku	648 155	708 971
EUR		
- poniżej 3 miesięcy	24 696 360	13 713 816
- od 3 miesięcy do 1 roku	14 730 643	5 281 947
- powyżej 1 roku	3 344 485	559 217
USD		
- poniżej 3 miesięcy	9 483 737	12 292 308
- od 3 miesięcy do 1 roku	2 447 442	5 883 226
- powyżej 1 roku	615 948	200 375
GBP		
- poniżej 3 miesięcy	34 253	556 491
- od 3 miesięcy do 1 roku	12 505	55 504
- powyżej 1 roku	0	0

<i>pozostałe waluty</i>		
- poniżej 3 miesięcy	1 137 396	708 373
- od 3 miesięcy do 1 roku	488 903	32 193
- powyżej 1 roku	68 845	27 137
Razem	90 058 196	63 102 537

Wbudowane instrumenty pochodne

Bank posiada depozyty w PLN i USD, w które wbudowane są instrumenty pochodne. Instrumentami wbudowanymi są opcje walutowe oraz opcje na indeksy giełdowe, na indeksy rynku towarowego i na jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych. Wartość wyceny instrumentów wbudowanych na dzień 31.12.2008 r. wynosiła 76.237 tys. zł w porównaniu z 48.486 tys. zł według stanu na 31.12.2007 r..

42. Rachunkowość zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej

W sporządzonym na dzień 31.12.2008 r. sprawozdaniu finansowym Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych.

Zabezpieczanym ryzykiem jest zmiana wartości godziwej składnika aktywów finansowych na skutek zmian stóp procentowych. Przedmiotem zabezpieczenia jest wartość godziwa instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej tj. pozycja (część pozycji) na danym papierze wartościowym zaliczanym do portfela aktywów dostępnych do sprzedaży, który na moment ustanowienia powiązania zabezpieczającego posiada określoną wartość godziwą odniesioną na fundusz z aktualizacji wyceny oraz pozycja (część pozycji) na danym papierze wartościowym zaliczonym do portfela pożyczek i innych należności w wyniku reklasyfikacji z portfela aktywów dostępnych do sprzedaży.

Instrumentem zabezpieczającym jest Interest Rate Swap zamieniający stałą stopę procentową na zmienną. Powyższe sprawia, że wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego wykazuje tendencję odwrotną niż wartość godziwa pozycji zabezpieczanej. W związku z tym, dzięki ustanowieniu powiązania zabezpieczającego, w rachunku zysków i strat uzyskiwany jest efekt wzajemnego kompensowania się zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej z tytułu zabezpieczonego ryzyka. Ponieważ zabezpieczeniu podlega tylko jeden rodzaj ryzyka (ryzyko zmiany stóp procentowych), zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej zaliczanej do portfela aktywów dostępnych do sprzedaży wynikające z pozostałych niezabezpieczonych ryzyk są odnoszone na fundusz z aktualizacji wyceny.

Wycena transakcji zabezpieczającej oraz zabezpieczanych zaprezentowana jest w rachunku zysków i strat Banku w notce "Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych".

Wartość godziwa instrumentów objętych rachunkowością zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych

	koniec roku 2008		koniec roku 2007	
	wartość nominalna	wartość godziwa	wartość nominalna	wartość godziwa
Instrumenty zabezpieczane	3 035 000	3 235 793	437 000	435 531
- Dłużne papiery wartościowe z kategorii dostępnych do sprzedaży, w tym:	3 035 000	3 235 793	437 000	435 531
- obligacje Skarbu Państwa	3 035 000	3 235 793	437 000	435 531
- Dłużne papiery wartościowe z kategorii kredytów i innych należności, w tym:	1 489 547	1 654 003	0	0
- obligacje Skarbu Państwa	1 489 547	1 654 003	0	0
Instrumenty zabezpieczające	4 514 502	-420 047	437 000	4 572
- Interest Rate Swap	4 514 502	-420 047	437 000	4 572

Dla instrumentu zabezpieczającego jako wartość godziwą podano wartość wyceny bilansowej.

Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych

W sprawozdaniu finansowym na dzień 31.12.2008 r. Bank stosuje zasady rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych określonego portfela aktywów / pasywów / wysoce prawdopodobnych planowanych transakcji finansowych Banku (np. ekstrapolacje przepływów finansowych wynikające z depozytów odnawialnych / kredytów w rachunku bieżącym) przed ryzykiem zmiany wielkości przyszłych przepływów pieniężnych wynikającej z ryzyka stóp procentowych.

Pozycją zabezpieczaną jest określony portfel aktywów i/lub zobowiązań finansowych lub portfel planowanych transakcji, w skład którego wchodzi instrumenty finansowe charakteryzujące się zmiennym oprocentowaniem (produkty finansowe oparte o rynkową stopę procentową WIBOR) a tym samym narażone na ryzyko zmian przyszłych przepływów pieniężnych wynikających ze zmiany rynkowej stopy procentowej WIBOR.

Instrumentem zabezpieczającym pozycje aktywne są transakcje Interest Rate Swap typu „płać zmienne, otrzymuj stałe”, natomiast instrumentem zabezpieczającym pozycje pasywne są transakcje Interest Rate Swap typu „płać stałe, otrzymuj zmienne”.

Wycena transakcji zabezpieczającej zaprezentowana jest w rachunku zysków i strat w nacie "Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja".

W roku 2008 w kapitale z aktualizacji wyceny zaewidencjonowana była kwota 45.581 tys. zł (uwzględniająca podatek odroczony) dotycząca efektywnej części powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych natomiast część nieefektywna powiązania zabezpieczającego ujęta w rachunku zysków i strat wyniosła 5 tys. zł.

Wartość godziwa instrumentów zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych

	koniec roku 2008		koniec roku 2007	
	wartość nominalna	wartość godziwa	wartość nominalna	wartość godziwa
Instrumenty zabezpieczające	4 998 000	197 003	0	0
- Interest Rate Swap	4 998 000	197 003	0	0

Okresy, w których Bank oczekuje wystąpienia przepływów pieniężnych będących przedmiotem zabezpieczenia w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych a tym samym wywarca przez nie wpływu na wynik finansowy prezentuje poniższy "test wysokiego prawdopodobieństwa przyszłych przepływów pieniężnych".

Test wysokiego prawdopodobieństwa przyszłych przepływów pieniężnych

przedział czasowy	AKTYWA		Test efektywności (zabezpieczenie efektywne jeżeli (b)-(a)>0)
	Pozycja zabezpieczająca IRS (a)	Pozycja zabezpieczana kredyty i pożyczki (b)	
3 m-ce	82 527	209 013	zabezpieczenie efektywne
6 m-cy	68 357	210 898	zabezpieczenie efektywne
9 m-cy	38 369	112 652	zabezpieczenie efektywne
12 m-cy	23 815	143 118	zabezpieczenie efektywne
15 m-cy	20 120	100 445	zabezpieczenie efektywne
18 m-cy	18 691	139 318	zabezpieczenie efektywne
21 m-cy	2 739	121 499	zabezpieczenie efektywne
24 m-ce	1 469	129 668	zabezpieczenie efektywne
27 m-cy	0	119 480	zabezpieczenie efektywne
30 m-cy	1 486	117 678	zabezpieczenie efektywne
33 m-ce	0	115 855	zabezpieczenie efektywne
36 m-cy	1 451	114 084	zabezpieczenie efektywne
39 m-cy	0	109 199	zabezpieczenie efektywne
42 m-ce	1 462	108 468	zabezpieczenie efektywne
45 m-cy	0	107 743	zabezpieczenie efektywne
48 m-cy	1 474	107 077	zabezpieczenie efektywne
51 m-cy	0	106 782	zabezpieczenie efektywne
54 m-ce	1 525	107 077	zabezpieczenie efektywne
57 m-cy	0	107 376	zabezpieczenie efektywne
60 m-cy	1 588	107 729	zabezpieczenie efektywne

43. Wartość godziwa

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Wartość godziwa to kwota, za jaką składnik aktywów mógłby być wymieniony, lub zobowiązanie wykonane, pomiędzy dobrze poinformowanymi i zainteresowanymi stronami w bezpośrednio zawartej transakcji, innej niż sprzedaż pod przymusem lub likwidacja i jest najlepiej odzwierciedlona przez cenę rynkową, jeśli jest dostępna.

Poniżej znajduje się podsumowanie wartości bilansowych i godziwych dla poszczególnych grup aktywów i pasywów. W przypadku aktywów i zobowiązań finansowych o charakterze krótkoterminowym zakłada się, że wartość bilansowa tych instrumentów jest w przybliżeniu równa ich wartości godziwej.

koniec roku 2008

	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa		
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 369 777	1 369 777
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	8 094 181	8 094 181
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	15 127 616	15 127 616
Inwestycje	18 050 736	18 244 873
Pochodne instrumenty zabezpieczające	197 003	197 003
Kredyty i inne należności udzielone klientom	25 277 781	25 646 870
Inwestycje w jednostki podporządkowane	210 569	210 569
Pasywa		
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	5 932 116	5 932 116
Zobowiązania wobec innych banków	6 063 785	6 063 785
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	5 146 698	5 146 698
Pochodne instrumenty zabezpieczające	420 047	420 047
Zobowiązania wobec klientów	47 165 612	47 165 455

koniec roku 2007

	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa		
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 841 720	1 841 720
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	15 238 778	15 238 778
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	7 869 034	7 869 034
Inwestycje	9 418 393	9 403 674
Pochodne instrumenty zabezpieczające	4 572	4 572
Kredyty i inne należności udzielone klientom	16 049 702	16 078 308
Inwestycje w jednostki podporządkowane	210 569	210 569
Pasywa		
Zobowiązania wobec innych banków	1 812 283	1 812 283
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 214 981	1 214 981
Zobowiązania wobec klientów	44 502 189	44 497 439

Określenie wartości godziwej

Bank ujawnia dane nt. wartości godziwej kredytów i depozytów zaliczanych do grup aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej oraz zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.

Dla potrzeb wyliczeń wykorzystywana jest krzywa rentowności zawierająca ceny transferowe które są kalkulowane na podstawie:

- PLN: do 1 roku - jako średnia z notowań strony BID (WIBID i kwotowania BID brokerów) pobieranych z godzin 9.00, 11.00, 12.30 i 14.00; powyżej 1 roku są kalkulowane jako średnia notowań strony OFFER kontraktów IRS zamienionych na stawkę efektywną,
- USD i CHF: do 1 roku na podstawie adekwatnych notowań stawki LIBOR, od 1 roku kalkulowane na podstawie notowań strony OFFER kontraktów IRS zamienionych na stawkę efektywną,
- EUR: do 1 roku na podstawie adekwatnych notowań stawki EURIBOR; od 1 roku kalkulowane na podstawie notowań strony OFFER kontraktów IRS zamienionych na stawkę efektywną.

Szacunki w zakresie strat kredytowych są odzwierciedleniem funkcjonującego w Banku modelu tworzenia odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Przyjęty przez Bank model w niektórych aspektach jest oparty na założeniach, których nie potwierdzają ceny weryfikowalnych bieżących transakcji rynkowych dotyczących tego samego instrumentu – model nie uwzględnia przedpłat, nie uwzględnia też zmian spowodowanych restrukturyzacją.

Kredyty i inne należności udzielone innym bankom

Ze względu na krótkoterminowy charakter przeważającej części kredytów i innych należności udzielonych innym bankom przyjęto, że wartość godziwa tych instrumentów jest w przybliżeniu równa ich wartości bilansowej.

Kredyty i inne należności udzielone klientom

Portfel kredytowy jest klasyfikowany na subportfele uwzględniające system ewidencyjny, rodzaj produktu, segment klienta oraz walutę. W przypadku kredytów nieposiadających harmonogramu spłat oraz kredytów z grupy zagrożonych utratą wartości przyjmuje się, że dla tych kredytów wartość godziwa równa się ich wartości księgowej. Dla tak wyodrębnionych subportfeli stosowany jest czynnik dyskontujący dla każdego przepływu pieniężnego. W rezultacie powstaje wartość godziwa jako suma wartości bieżącej netto przepływów pieniężnych pojedynczego kredytu.

Suma wartości godziwej poszczególnych kredytów jest wartością godziwą portfela analizowanych kredytów.

Dla kredytów przyjmuje się czynnik dyskontowy jako sumę:

- stopy rynkowej opartej na krzywej rentowności z dnia bilansowego oraz
- średniej marży opartej na portfelu kredytów udzielonych w ostatnim półroczu.

W tym celu przyjmuje się następujące założenia:

- wykorzystanie do kalkulacji kredytów udzielonych w ostatnim półroczu,
- podział na wyżej opisane grupy produktowe,
- miejsce na krzywej rentowności, z którego zostaje wyznaczona właściwa stopa rynkowa odzwierciedla data przeszacowania każdego kredytu.

Inwestycje w jednostki podporządkowane

W przypadku aktywów finansowych stanowiących inwestycje w jednostki podporządkowane zastosowano wartość według cen nabycia.

Zobowiązania wobec innych banków

Ze względu na krótkoterminowy charakter przeważającej części zobowiązań wobec innych banków przyjęto, że wartość godziwa tych instrumentów jest w przybliżeniu równa ich wartości bilansowej

Zobowiązania wobec klientów

Portfel depozytowy jest dzielony według rodzaju produktu, segmentu klienta oraz waluty. Dla depozytów płatnych na żądanie przyjmuje się, że dla nich wartość godziwa równa się ich wartości księgowej.

Kolejnym etapem jest wyliczenie przyszłych przepływów pieniężnych jako sumy przepływów kapitałowych i odsetkowych. Następnie poprzez zastosowanie czynnika dyskontowego dla każdego przepływu pieniężnego w rezultacie otrzymuje się wartość godziwą poszczególnych depozytów. Suma wartości godziwej poszczególnych depozytów jest wartością godziwą portfela analizowanych depozytów.

Dla depozytów czynnik dyskontowy to suma:

- stopy rynkowej opartej na krzywej rentowności z dnia bilansowego oraz
- średniej marży opartej na portfelu depozytów przyjętych w dwóch ostatnich miesiącach.

W tym celu przyjmuje się następujące założenia:

- wykorzystanie do kalkulacji depozytów przyjętych w dwóch ostatnich miesiącach,
- podział na wyżej opisane grupy produktowe,
- miejsce na krzywej rentowności, z którego zostaje wyznaczona właściwa stopa rynkowa odzwierciedla data przeszacowania każdego depozytu.

Kategorie wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych

W oparciu o stosowane metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów/zobowiązań finansowych klasyfikuje się do następujących kategorii:

- Poziom I (Level I): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny kwotowane na aktywnym rynku lub techniki wyceny bazujące tylko i wyłącznie o informacje rynkowe.
- Poziom II (Level II): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny bazujące na założeniach wykorzystujących informacje pochodzące z aktywnego rynku lub obserwacje rynkowe.
- Poziom III (Level III): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o powszechnie stosowane przez uczestników rynku techniki wyceny, których założenia nie bazują na informacji pochodzącej z aktywnego rynku.

W tabeli poniżej zaprezentowano wartości bilansowe poszczególnych kategorii aktywów i zobowiązań finansowych w rozbiu na poszczególne poziomy wyceny.

koniec roku 2008

	Poziom I	Poziom II	Poziom III	RAZEM
Aktywa finansowe, w tym:	11 495 704	14 373 145	194 674	26 063 523
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 683 747	13 251 719	192 150	15 127 616
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	9 811 957	924 423	2 524	10 738 904
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	197 003	0	197 003
Zobowiązania finansowe, w tym:	371 873	5 194 872	0	5 566 745
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	371 873	4 774 825	0	5 146 698
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	420 047	0	420 047

koniec roku 2007

	Poziom I	Poziom II	Poziom III	RAZEM
Aktywa finansowe, w tym:	8 148 704	7 884 284	418 235	16 451 223
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	924 440	6 813 068	131 526	7 869 034
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	7 224 264	1 066 644	286 709	8 577 617
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	4 572	0	4 572
Zobowiązania finansowe, w tym:	54 971	1 160 010	0	1 214 981
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	54 971	1 160 010	0	1 214 981

44. Działalność powiernicza

Według stanu na dzień 31.12.2008 r. ING Bank Śląski S.A. prowadził 3.509 (3.196 na dzień 31.12.2007 r.) rachunków papierów wartościowych, na których były przechowywane papiery wartościowe na rzecz Klientów Banku. Na koniec roku 2008 ING Bank Śląski S.A. pełnił funkcję banku depozytariusza dla 81 funduszy inwestycyjnych oraz 1 funduszu emerytalnego pracowniczego.

Według stanu na dzień 31.12.2008 r. ING Bank Śląski S.A. współpracował z 23 polskimi domami maklerskimi (22 według stanu na 31.12.2007 r.).

45. Leasing operacyjny

Bank jako leasingobiorca

Bank współpracuje z ING Car Lease w zakresie leasingu samochodów oraz zarządzania flotą samochodową. Bank ponosi także płatności z tytułu najmu lokali, który jest traktowany jako leasing operacyjny. Umowy te nie przewidują ponoszenia przez leasingobiorcę opłat warunkowych, z postanowień umów leasingowych nie wynikają też ograniczenia. W niektórych przypadkach umowy zawierają możliwość przedłużenia umowy, wykorzystania możliwości zakupu lub zmiany ceny.

Płatności leasingowe według terminów zapadalności prezentuje poniższa tabela:

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
poniżej 1 roku	176 305	92 326
od 1 roku do 5 lat	396 842	201 555
powyżej 5 lat – kwota płatności rocznej	36 473	20 580

Bank jako leasingodawca

Bank uzyskuje przychody z tytułu najmu lokali użytkowych w nieruchomości inwestycyjnej. Umowy te są traktowane jako umowy leasingu operacyjnego. Umowy te nie przewidują ponoszenia przez leasingobiorcę opłat warunkowych, z postanowień umów leasingowych nie wynikają też ograniczenia. W niektórych przypadkach umowy zawierają możliwość przedłużenia umowy lub zmiany ceny. Umowy nie zawierają natomiast możliwości zakupu.

Płatności leasingowe według terminów zapadalności prezentuje poniższa tabela:

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
poniżej 1 roku	18 058	12 130
od 1 roku do 5 lat	41 010	26 888
powyżej 5 lat – kwota płatności rocznej	46	1 438

Płatności leasingowe obejmują wyłącznie płatności z tytułu czynszu najmu budynku Centrali ING Banku Śląskiego S.A.. Nie obejmują płatności z tytułu wynajmu miejsc parkingowych, dodatkowego czynszu za zakupione nakłady oraz opłat za usługi i energię elektryczną.

46. Gotówka i jej ekwiwalenty

Dla celów rachunku przepływów pieniężnych, gotówka i jej ekwiwalenty obejmują bilansowy stan środków pieniężnych oraz salda rachunków bieżących i lokat jednodniowych w innych bankach.

	koniec roku 2008	koniec roku 2007
Gotówka i pozostałe środki pieniężne (prezentowane w nocie 13)	946 194	678 067
Środki na rachunkach w Banku Centralnym (prezentowane w nocie 13)	423 583	1 163 653
Rachunki bieżące w innych bankach (prezentowane w nocie 14)	276 337	359 874
Lokaty jednodniowe w innych bankach (prezentowane w nocie 14)	2 447 337	2 605 329
Inne należności (prezentowane w nocie 14)	4 473	9 532
Razem	4 097 924	4 816 455

47. Objaśnienie podziału działalności Banku na działalność operacyjną, inwestycyjną i finansową w rachunku przepływów pieniężnych

Działalność operacyjna dotyczy podstawowego obszaru działalności Banku, nie zaliczanej do działalności inwestycyjnej i finansowej.

Działalność inwestycyjna polega na nabywaniu i zbywaniu udziałów lub akcji w jednostkach podporządkowanych jak również wartości niematerialnych i rzeczowych aktywów trwałych. Wpływy z działalności inwestycyjnej obejmują ponadto dywidendy otrzymane z tytułu posiadania akcji i udziałów w innych podmiotach.

Działalność finansowa dotyczy długoterminowych (powyżej 1 roku) operacji finansowych, przeprowadzanych z podmiotami finansowymi. Wpływy z działalności finansowej wskazują na źródła finansowania Banku, uzyskiwane np. poprzez zaciąganie długoterminowych kredytów i pożyczek od innych banków oraz od innych niż banki podmiotów finansowych. Wydatki z działalności finansowej dotyczą głównie spłat przez Bank długoterminowych zobowiązań (np. spłat otrzymanych kredytów) oraz płatności dywidend na rzecz właścicieli i innych wydatków z tytułu podziału zysku.

48. Przyczyny występowania różnic pomiędzy bilansowymi zmianami stanu niektórych pozycji oraz zmianami stanu tych pozycji wykazanymi w rachunku przepływów pieniężnych

koniec roku 2008

	zmiana stanu		różnica w tym:	1)	2)	3)	4)	5)
	bilansowa	w rachunku przepływów pieniężnych						
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	7 144 597	7 420 714	276 117	3 795	-246 588			518 910
- Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-7 258 582	-7 312 036	-53 454	-53 454				
- Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-2 161 287	-4 729 581	-2 568 294	-95 217		48 610		-2 521 687
- Zmiana stanu aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności	-6 471 056	-6 639 365	-168 309	-168 309				
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom	-9 228 079	-7 248 578	1 979 501	-23 276				2 002 777
- Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	4 251 502	10 199 690	5 948 188	16 072			5 932 116	
- Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	2 663 423	2 751 198	87 775	87 775				

koniec roku 2007

	zmiana stanu		różnica w tym:	1)	2)	3)	4)	6)
	bilansowa	w rachunku przepływów pieniężnych						
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	-1 678 605	-5 799 477	-4 120 872	-68 974	-4 051 898			
- Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-812 310	-850 151	-37 841	-37 841				
- Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	4 067 111	3 976 028	-91 083	101 338		-192 421		
- Zmiana stanu aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności	-840 776	-850 837	-10 061	-10 061				
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom	-3 087 297	-3 071 379	15 918	15 918				
- Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	412 044	-276 799	-688 843	7 157			-696 000	
- Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	5 875 756	5 896 716	20 960	1 661				19 299

Objaśnienia:

- 1) Zmiany stanu poszczególnych składników aktywów i pasywów zostały skorygowane o odsetki, które prezentowane są w pozycji "Odsetki otrzymane/zapłacone".
- 2) Ze "Zmiany stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom" wyłączono zmianę stanu części należności stanowiących ekwiwalent środków pieniężnych (rachunki bieżące i lokaty jednodniowe w innych bankach) i zaprezentowano ją w pozycji "Zwiększenie/zmniejszenie środków pieniężnych netto".
- 3) "Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży" nie uwzględnia tej części wyceny aktywów finansowych, która została odniesiona na kapitał własny (kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży).
- 4) W pozycji "Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków" ujęto zmianę stanu zobowiązań wobec Banku Centralnego.
- 5) W pozycji „Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży „ oraz „Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom” ujęto reklasyfikację aktywów dostępnych do sprzedaży do linii „Kredyty i inne należności udzielone klientom”
- 6) Ze "Zmiany stanu zobowiązań wobec klientów" wyłączono zmianę zobowiązań z tytułu spłaty kredytów długoterminowych (pow. 1 roku) otrzymanych od pozostałych instytucji finansowych i zaprezentowano ją w części dotyczącej działalności finansowej w pozycji "Spłata kredytów długoterminowych".

49. Jednostki powiązane

Podmioty zależne i stowarzyszone z ING Bankiem Śląskim:

- ING Securities S.A.,
- ING Bank Hipoteczny S.A.,
- ING BSK Development Sp. z o.o.,
- Centrum Banku Śląskiego (CBS) Sp. z o.o. w likwidacji,
- Solver Sp. z o.o.,
- ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A.,

w ramach wykonywanej działalności posiadają rachunki bieżące w ING Banku Śląskim, na których dokonują standardowych operacji rozliczeniowych oraz deponują swoje środki pieniężne na lokatach terminowych. Ponadto ING Bank Hipoteczny zaciągnął w ING Banku Śląskim kredyt. ING Bank Śląski prowadzi rachunki bankowe innym podmiotom z Grupy ING m.in. ING Lease (Polska), ING Car Lease, ING Real Estate. Transakcje z wszystkimi w/w podmiotami odbywają się na zasadach rynkowych.

ING Bank Śląski dokonuje na rynku międzybankowym operacji z ING Bank NV i podmiotami zależnymi od niego. Są to zarówno lokaty i kredyty krótkoterminowe jak i operacje instrumentami pochodnymi: Forex Spot i Forex Forward, opcje walutowe, transakcje SWAP. Wyżej wymienione transakcje odbywają się na zasadach rynkowych.

Pomiędzy podmiotami powiązanymi z ING Bankiem Śląskim przeprowadzane są również transakcje wynikające z zawartych umów o współpracy, podnajmu pomieszczeń, dzierżawy sprzętu, przetwarzania danych, składki na ubezpieczenie pracowników, leasingu środków trwałych i wartości niematerialnych oraz leasingu i zarządzania flotą samochodową.

W okresie 1.01.2008 – 31.12.2008 zostały zrealizowane następujące transakcje o łącznej wartości powyżej 500 tys. EUR:

- W związku z realizacją umowy o współpracy zawartej pomiędzy ING Bankiem Śląskim S.A. a ING Bank NV, wynagrodzenia za świadczone usługi w zakresie doradztwa finansowego w okresie 12 miesięcy 2008 r. wyniosły 32,8 mln zł (netto). W związku z realizacją umowy dotyczącej świadczenia usług przetwarzania danych i analizy informacji finansowej zawartej pomiędzy ING Bankiem Śląskim S.A. a ING Bank NV, opłata za korzystanie przez ING Bank Śląski z usług przetwarzania danych i analizy informacji finansowej wyniosła 10,3 mln zł (netto).
- ING Services Polska świadczy usługi na rzecz ING Banku Śląskiego w zakresie najmu zasobów komputerowych. Koszt usług wyniósł 23,4 mln zł (brutto).
- ING Bank Śląski dokonał transakcji z ING Lease z tytułu podnajmu pomieszczeń użytkowych o łącznej wartości 14,9 mln zł (brutto).
- ING Bank Śląski współpracuje z ING Car Lease w zakresie leasingu samochodów oraz zarządzania flotą samochodową. Kwota płatności z tego tytułu w okresie 12 miesięcy 2008 r. wyniosła 14,5 mln zł (brutto).

Informacje o transakcjach pomiędzy podmiotami powiązаныmi (w tys. zł)

31.12.2008

	ING Bank NV	Pozostałe podmioty Grupy ING	Spółki zależne	Spółki stowarzyszone
Należności				
Depozyty złożone	7 862 990	-	-	-
Rachunki nostro	42 117	275 267	-	-
Kredyty	-	1 500 219	322 367	-
Papiery wartościowe	-	-	20 011	-
Inne należności	5 302	23 037	2 922	-
Zobowiązania				
Depozyty otrzymane, transakcje repo	5 040 020	285 669	237 634	26 405
Rachunki loro	95 026	54 750	-	-
Inne zobowiązania	8 259	-	144	-
Operacje pozabilansowe				
Warunkowe zobowiązania pozabilansowe	-	1 189 935	158 431	-
Transakcje wymiany walutowej	40 369 528	13 904 385	-	-
Transakcje forward	673 840	1 727 057	-	-
IRS/CIRS	39 590 399	6 928 296	-	-
FRA	-	-	-	-
Opcje	1 499 774	1 096 749	-	-
Przychody i koszty				
Przychody	187 894	46 061	11 933	213
Koszty	65 668	56 184	14 051	3 094

31.12.2007

	ING Bank NV	Pozostałe podmioty Grupy ING	Spółki zależne	Spółki stowarzyszone
Należności				
Depozyty złożone	5 591 481	430 723	-	-
Rachunki nostro	56 722	328 476	-	-
Kredyty	-	1 239 202	111 420	-
Papiery wartościowe	-	-	30 306	-
Inne należności	74 836	19 267	2 891	-
Zobowiązania				
Depozyty otrzymane	463 686	125 301	260 077	25 186
Rachunki loro	11 703	21 858	-	-
Inne zobowiązania	194	3 586	218	-
Operacje pozabilansowe				
Warunkowe zobowiązania pozabilansowe	-	54 119	172 027	-
Transakcje wymiany walutowej	18 324 755	3 567 716	-	-
Transakcje forward	697 396	284 620	-	-
IRS/CIRS	28 436 925	507 509	-	-
FRA	1 551 148	300 088	-	-
Opcje	886 291	311 857	-	-
Przychody i koszty				
Przychody	208 140	49 711	17 058	202
Koszty	103 292	45 078	29 585	2 408

50. Transakcje z personelem zarządzającym i pracownikami

Pracownicy ING Banku Śląskiego S.A. korzystają z kredytów na takich samych warunkach jak pozostali klienci Banku (nie ma kredytów preferencyjnych dla pracowników). Kredyty dla pracowników ujęte są w kwocie kredytów dla klientów i według stanu na 31.12.2008 r. wynoszą 75 380 tys. zł (bez pożyczek z ZFŚS). Na dzień 31.12.2007 r. ich wartość wyniosła 58 226 tys. zł.

Udzielenie kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej i poręczenia dla osób będących w kierownictwie Banku jest określone odrębną procedurą i monitorowaniem zgodnie z Zarządzeniem Prezesa ING Banku Śląskiego S.A.

W sprawozdaniu finansowym za 2008 rok ujęto udzielone kredyty, pożyczki pieniężne, gwarancje i poręczenia bankowe dla kierownictwa Banku (w rozumieniu Art. 79 Prawa Bankowego) w wysokości 30 090 tys. zł. Na dzień 31.12.2007 r. ich wartość wyniosła 20 373 tys. zł.

Pracownicy mogą korzystać z różnorodnych form pomocy socjalnej w ramach utworzonych w podmiotach Grupy Zakładowych Funduszy Świadczeń Socjalnych. Stan pożyczek udzielonych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych według stanu na 31.12.2008 r. wynosił 17 451 tys. zł, wobec 15 961 tys. zł na dzień 31.12.2007 r.

Stan Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych na dzień 31.12.2008 r. wynosił 4 639 tys. zł wobec 9 505 tys. zł na dzień 31.12.2007 r.

Wynagrodzenia wypłacone w 2008 r. Członkom Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. oraz Członkom Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A.

Wynagrodzenie Członków Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. (dane w tys. zł)

	31.12.2008	31.12.2007
Wynagrodzenia i nagrody	10 677	10 610
Korzyści	2 159	4 052
RAZEM	12 836	14 662

Jako łączną kwotę wypłaconych lub należnych wynagrodzeń i nagród za 2008 podano wartość brutto wynagrodzeń wypłaconych lub należnych w okresie I-XII/2008 roku oraz premii za rok 2007 wypłaconej w 2008 roku w kwocie 3 205 tys. zł.

Członkowie Zarządu mają zawarte umowy o zakazie konkurencji po zaprzestaniu pełnienia funkcji w Zarządzie Banku. W przypadku nie powołania na nową kadencję lub odwołania Członkom Zarządu przysługuje odprawa. Informacja o odprawach przysługujących Członkom Zarządu jest zawarta w ich umowach o pracę i należy się tylko w przypadku rozwiązania umowy o pracę przez Bank z przyczyn innych niż uprawniające do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia.

Wynagrodzenie Członków Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A. (dane w tys. zł)

	31.12.2008	31.12.2007
Wynagrodzenia i nagrody	546	548
Korzyści	0	0
RAZEM	546	548

Członkowie Zarządu oraz inne osoby będące pracownikami ING Banku Śląskiego S.A. nie otrzymują wynagrodzenia ani nagród z tytułu pełnienia funkcji we władzach jednostek zależnych i stowarzyszonych Grupy ING Banku Śląskiego S.A.

Spośród członków Rady Nadzorczej Banku akcje ING Banku Śląskiego posiadają: Pan Mirosław Kośmider – 3 akcje, Pan Wojciech Popiołek – 9 akcji. Pozostali członkowie Rady Nadzorczej Banku oraz członkowie Zarządu Banku nie posiadają akcji ING Banku Śląskiego S.A.

51. Zatrudnienie

Zatrudnienie w ING Banku Śląskim wynosiło odpowiednio:

Liczba zatrudnionych	31.12.2008	31.12.2007
W osobach	8 339	7 844
W etatach	8 187,7	7 624,8

52. Zdarzenia po dacie bilansowej

Rezygnacja Członka Zarządu Banku

Rada Nadzorcza ING Banku Śląskiego S.A. została poinformowana przez Pana Michała Szczurka o rezygnacji z funkcji Wiceprezesa Zarządu ING Banku Śląskiego S.A., z dniem 16 marca 2009 r. Rezygnacja związana jest z przejściem do pracy w strukturach Bankowości Detalicznej Grupy ING w Azji.

Nabycie aktywów o znacznej wartości

W dniu 23 stycznia 2009 r. ING BSK objął w drodze subskrypcji zamkniętej 500 sztuk akcji serii D ING Banku Hipotecznego S.A. („ING BH”) o wartości nominalnej 50 tys. zł każda, za łączną kwotę 25 mln zł. Objęcie akcji miało miejsce w ramach podwyższenia kapitału zakładowego ING BH, które jest elementem realizacji długoterminowej strategii budowy poprzez ING BH portfela nieruchomości komercyjnych finansowanych przez Grupę ING w Polsce. Środki z nowej emisji akcji będą przeznaczone na dalsze zwiększenie akcji kredytowej.

ING BH jest jednostką zależną od ING BSK. Przed podwyższeniem kapitał zakładowy ING BH wynosił 113,5 mln zł, natomiast po rejestracji podwyższenia w dniu 9 lutego 2009 r. kapitał zakładowy ING BH wzrósł do 138,5 mln zł.

Zmiana ratingu

W dniu 28 stycznia 2009 roku uległy zmianie ratingi ING Banku Śląskiego S.A. („ING BSK”) nadane przez agencje ratingowe Fitch Ratings Ltd. („Fitch”) oraz Moody’s Investors Service Ltd. („Moody’s”).

Na dzień emisji raportu ratingi nadane przez agencję Fitch Ratings Ltd. kształtują się na następującym poziomie:

- rating podmiotu (Long-term IDR): „A+” – zmiana z poziomu „AA-”
- perspektywa ratingu podmiotu: „stabilna” – zmiana z „negatywnej”
- rating krótkoterminowy (Short-term IDR): „F1” – zmiana z poziomu „F1+”
- rating indywidualny „C” – podtrzymany
- rating wsparcia „1” – podtrzymany

Na dzień emisji raportu ratingi nadane przez agencję Moody’s Investors Service Ltd. kształtują się na następującym poziomie:

- depozyty długoterminowe w walucie krajowej: „A2” – zmiana z poziomu „A1”
- depozyty długoterminowe w walucie obcej: „A2” – rating podtrzymany
- depozyty krótkoterminowe: „Prime-1” – rating podtrzymany
- rating siły finansowej: „D+” – podtrzymany
- perspektywa ratingu siły finansowej: „stabilna” – niezmienną

Zmiana ratingów Banku dokonana 28 stycznia 2009 r. przez obie agencje wynika przede wszystkim ze zmiany ratingów dla Grupy ING oraz jej podmiotów, m. in. dla dominującego akcjonariusza ING BSK, tj. banku ING Bank N.V. („ING Bank N.V.”). Rating podmiotu nadany przez agencję Fitch dla ING Bank N.V. kształtuje się na poziomie „AA-” (zmiana z poziomu „AA”) z perspektywą stabilną (zmiana z negatywnej). Rating długoterminowy („long-term senior debt rating”) dla ING Bank N.V. nadany przez agencję Moody’s to „Aa3” (zmiana z poziomu „Aa2”), natomiast rating siły finansowej kształtuje się na poziomie „C+” (zmiana z „B-”).

Sprzedaż i kupno euroobligacji

W styczniu 2009 roku Bank dokonał sprzedaży euroobligacji zaklasyfikowanych na dzień 31 grudnia 2008 roku do portfela FVO. Wartość nominalna sprzedanych euroobligacji wyniosła 417 mln EUR. Transakcję sprzedaży przeprowadzono z niezależnym kontrahentem po cenach rynkowych.

Następnie Bank dokonał odkupu euroobligacji od niezależnego kontrahenta po cenach rynkowych. Po odkupie instrumenty te zostały zaklasyfikowane do portfela pożyczek i należności przy jednoczesnym utworzeniu na część z nich powiązania zabezpieczającego (FVH) wraz z posiadanymi przez Bank instrumentami IRS.

Wynik na transakcji sprzedaży i kupna euroobligacji był ujemny i wyniósł 533 tys. zł.

53. Zmiany w strukturze jednostki gospodarczej / grupy kapitałowej

W dniu 23 grudnia 2008 r. na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników spółki ING BSK Development Sp. z o.o. podjęta została uchwała w sprawie rozwiązania tej Spółki i postawienia jej w stan likwidacji począwszy od dnia 1 stycznia 2009 r.

W dniu 23 grudnia 2008 r. na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników spółki Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. w likwidacji podjęta została uchwała w sprawie dalszego istnienia Spółki, mocą której Zgromadzenie Wspólników postanowiło uchylić z dniem 1 stycznia 2009 r. Uchwałę nr 2/2007 z dnia 23.11.2007 r. w sprawie rozwiązania Spółki, a tym samym wstrzymać jej likwidację i postanowić o dalszym istnieniu tej Spółki.

54. Zatwierdzenie sprawozdania

Niniejsze sprawozdanie zostało zatwierdzone na posiedzeniu Zarządu Banku w dniu 25 lutego 2009 r.

Zarządzanie ryzykiem w ING Banku Śląskim S.A.

Wszystkie działania Banku pociągają za sobą analizę, ocenę, akceptację oraz zarządzanie pewnymi rodzajami ryzyk lub ich kombinacją. Najważniejszymi rodzajami ryzyk, których źródło stanowią aktywa finansowe są: ryzyko kredytowe, ryzyko płynności oraz ryzyko rynkowe obejmujące ryzyko walutowe, ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko cenowe. Poniżej przedstawiony jest opis zarządzania wszystkimi ryzykami, które są znaczące dla Banku.

I. Zarządzanie ryzykiem kredytowym

1. Definicja ryzyka kredytowego

Ryzyko kredytowe to możliwość nie odzyskania należnych Bankowi kwot z tytułu udzielonych produktów kredytowych i parakredytowych prowadząca w konsekwencji do nie uzyskania dochodu i/lub poniesienia straty finansowej.

Straty wynikające z działalności kredytowej są pochodną ryzyka oraz działań Banku zmierzających do ograniczenia tych strat. Bank oddziałuje na poziom strat poprzez poziom ryzyka, jakie akceptuje, kwotę ekspozycji na ryzyko, zabezpieczenie ponoszonego ryzyka oraz w przypadku, gdy ryzyko się zmaterializuje poprzez bezpośrednie działania ograniczające straty.

Z tego względu obszar zarządzania ryzykiem kredytowym obejmuje następujące elementy:

- identyfikację i ocenę ryzyka,
- pomiar i monitorowanie ryzyka,
- ograniczanie ryzyka i działania zapobiegawcze,
- rozwój narzędzi wspierających identyfikację i pomiar ryzyka,
- sposób finansowego pokrycia potencjalnych i faktycznych strat z tytułu ponoszonego ryzyka kredytowego.

Obszar zarządzania ryzykiem kredytowym dotyczy: przygotowania i wprowadzenia produktu kredytowego, całego procesu kredytowego i wszystkich jednostek zaangażowanych w te procesy.

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe

	31.12.2008	31.12.2007
- Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	8 094 181	15 238 778
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	15 127 616	7 869 034
- Inwestycje	18 050 736	9 418 393
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	197 003	4 572
- Kredyty i inne należności udzielone klientom	25 277 781	16 049 702
- Należności prezentowane w innych aktywach	8 213	0
- Udzielone zobowiązania warunkowe, w tym:	14 181 808	12 976 028
- limity na kartach kredytowych	685 445	590 568
- niewykorzystane linie kredytowe	9 301 544	6 758 210
- niewykorzystane kredyty w rachunku bieżącym	1 280 767	2 334 841
- gwarancje i akredytywy	2 877 959	2 079 181
- depozyty do wydania	36 093	1 213 228
Razem	80 937 338	61 556 507

2. Struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem

Struktura organizacyjna Banku obejmuje w ramach zarządzania ryzykiem kredytowym następujące jednostki organizacyjne:

- Radę Nadzorczą Banku,
- Zarząd Banku wraz z Komitetem Polityki Kredytowej zatwierdzające w ramach swoich kompetencji określone wewnętrzne akty normatywne z obszaru ryzyka kredytowego,
- Departament Polityki Kredytowej, Procedur i Projektów Strategicznych,
- Departament Modelowania, Monitorowania i Raportowania Ryzyka,
- Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Strategicznych i Ryzyka Kraju,
- Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Północ,
- Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Południe,
- Departament Zarządzania Kredytowym Ryzykiem Detalicznym,
- Departament Monitoringu i Restrukturyzacji,
- Departament Kredytów Zwiększonego Ryzyka,
- Departament Inspekcji Ryzyka Kredytowego,
- jednostki operacyjne oraz analitycy kredytowi,
- Departament Audytu Wewnętrznego.

Misją tych jednostek jest zapewnienie właściwej równowagi pomiędzy celami komercyjnymi ING Banku Śląskiego S.A. i akceptowalnym przez Bank poziomem „apetytu na ryzyko” przy uwzględnieniu aktualnych realiów ekonomicznych.

Cel ten jest osiągany poprzez następujące działania:

- opracowanie zasad polityki kredytowej oraz procesów i procedur dla celów akceptacji dopuszczalnego poziomu ryzyka kredytowego wobec przedsiębiorców i kontrahentów, wsparcie rozwoju narzędzi służących identyfikacji i pomiarowi ryzyka, egzekwowanie wykonania decyzji kredytowych, tworzenie rezerw na ryzyko kredytowe oraz inicjowanie koniecznych zmian w zarządzaniu procesem kredytowym,
- przeprowadzanie analizy kredytowej i podejmowanie decyzji kredytowych,
- zwiększanie wśród pracowników Banku świadomości ryzyka kredytowego i kontrahenta w celu jego ograniczania,
- zarządzanie trudnymi kredytami zorientowane na minimalizację ryzyka i strat Banku,
- niezależną i obiektywną ocenę skuteczności, adekwatności i efektywności działania jednostek kredytujących oraz oceniających ryzyko kredytowe dzięki regularnym inspekcjom w tych jednostkach.

Funkcje komercyjne są oddzielone od oceny ryzyka transakcji i ryzyka klienta (zasada „dwóch par oczu”).

Poniżej przedstawiono bardziej szczegółowo zakresy zadań poszczególnych jednostek organizacyjnych w ramach procesu zarządzania ryzykiem kredytowym w ING Banku Śląskim S.A.

2.1 Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń oraz strategii zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku.

2.2 Zarząd

Zarząd ING Banku Śląskiego S.A.:

- zatwierdza Politykę Kredytową określającą strategiczne podejście do podejmowania ryzyka kredytowego oraz jego akceptowalny poziom,
- powołuje i zatwierdza skład Komitetu Polityki Kredytowej, za pośrednictwem którego sprawuje ciągły nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem kredytowym.
- okresowo, ale nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą Banku o poziomie i profilu ryzyka oraz zmianach w Polityce Kredytowej.
- aktywnie wspiera wdrażanie i realizację Polityki Kredytowej poprzez indywidualne działania Członków Zarządu sprawujących nadzór nad podległymi obszarami. W skład zarządu wchodzi Członek odpowiedzialny za Pion Zarządzania Ryzykiem, który ponosi odpowiedzialność za zarządzanie ryzykiem kredytowym i rynkowym.
- dokonuje przeglądu skuteczności metod identyfikacji ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość oraz ustalania wysokości odpisów z tego tytułu oraz ocenia adekwatność i wrażliwość wykorzystywanych metod na zmiany warunków zewnętrznych.
- dokonuje przeglądu procesów i sposobu monitorowania jakości ekspozycji kredytowych.

2.3 Komitety

W Banku funkcjonują następujące stałe Komitety, których kompetencje obejmują obszary związane z ryzykiem kredytowym:

- Komitet Polityki Kredytowej (KPK), którego podstawowym celem jest nadzorowanie realizacji i kontrola przestrzegania przez jednostki organizacyjne ING Banku Śląskiego S.A. „Zasad polityki kredytowej”,
- Komitety Kredytowe:
 - ING Banku Śląskiego S.A. (Komitet Kredytowy Banku),
 - Restrukturyzacyjny.

W obszarze klientów strategicznych podejmowanie decyzji następuje na w trybie dwuosobowym przez osoby upoważnione przez KPK.

2.4 Pion Zarządzania Ryzykiem Kredytowym i Zarządzania Ryzykiem Rynkowym

W strukturze organizacyjnej Banku jest wydzielony Pion Zarządzania Ryzykiem Kredytowym i Zarządzania Ryzykiem Rynkowym.

Misją Pionu Zarządzania Ryzykiem Kredytowym i Zarządzania Ryzykiem Rynkowym jest utrzymanie odpowiedniego poziomu ryzyka kredytowego i rynkowego w Banku.

Pion kierowany jest przez Dyrektora Banku, podległego i raportującego do Członka Zarządu odpowiedzialnego za ryzyko banku.

Dyrektor Banku (Pionu) nadzoruje między innymi departamenty, których obszar kompetencyjny obejmuje systemowe zarządzanie kredytowym ryzykiem korporacyjnym Banku.

W odniesieniu do departamentu odpowiedzialnego za zarządzanie kredytowym ryzykiem detalicznym (Departament Zarządzania Kredytowym Ryzykiem Deticznym) raportowanie następuje bezpośrednio do Członka Zarządu odpowiedzialnego za ryzyko banku.

W ramach powyższych departamentów funkcjonują jednostki/zespoły odpowiedzialne za politykę i procedury, badanie i modelowanie ryzyka kredytowego oraz monitoring i raportowanie portfelowego ryzyka kredytowego.

Zadania poszczególnych Departamentów uczestniczących w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym są następujące:

2.5 Departament Polityki Kredytowej, Procedur i Projektów Strategicznych

- opracowywanie skutecznych systemów zarządzania ryzykiem kredytowym poprzez stałe utrzymywanie i rozbudowę zasad polityki kredytowej oraz opis procesów i procedur celem zapewnienia właściwej równowagi pomiędzy aktualnymi celami komercyjnymi ING Banku Śląskiego S.A. i odpowiednim poziomem świadomości / apetytu na ryzyko zważywszy na rzeczywistość rynkową w Polsce.
- zapewnienie skutecznego i odpowiadającego aktualnym warunkom funkcjonowania obszaru zarządzania ryzykiem i procesami poprzez zarządzanie, uczestnictwo w projektach, projektowanie organizacji, przegląd procesów, reagowanie na potrzeby front office, operacji, realizację wniosków Zarządu i Centrali Grupy ING.

2.6 Departament Modelowania, Monitorowania i Raportowania Ryzyka

- definiowanie i przegląd sprawozdawczości zarządczej w obszarze ryzyka,
- wspieranie procesu zarządzania ryzykiem kredytowym i ryzykiem kontrahenta poprzez opracowywanie narzędzi służących identyfikacji i pomiarowi ryzyka, monitoringowi i sprawozdawczości w zakresie jakości portfela kredytowego, udzielanie rekomendacji odnośnie rezerw na ryzyko kredytowe; wspieranie jednostek zarządzania ryzykiem kredytowym i ryzykiem kontrahenta w zakresie przepisów prawa i administracyjnym.

2.7 Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Strategicznych i Ryzyka Kraju / Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Północ / Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Południe

- zarządzanie ryzykiem kredytowym związanym z finansowaniem klientów poprzez zapewnianie doradztwa z zakresu ryzyka w procesie podejmowania decyzji kredytowych, egzekwowania realizacji decyzji kredytowych, rekomendowania wymaganych zmian w zarządzaniu procesem kredytowym,
- zapewnienie istotnych danych dla zasad polityki kredytowej oraz procesów i procedur celem zatwierdzania akceptowalnego poziomu ryzyka klienta,
- zwiększenie świadomości ryzyka kredytowego i ryzyka kontrahenta wśród pracowników Banku celem ograniczenia tych rodzajów ryzyka,
- rekomendowanie poziomu rezerw i koniecznych zmian w zarządzaniu procesami kredytowymi definiowaniu produktów, polityce kredytowej celem redukcji ryzyka.

2.8 Departament Zarządzania Kredytowym Ryzykiem Detalicznym

- zarządzanie ryzykiem poprzez: pomiar poziomu ryzyka, określanie kryteriów akceptacji ryzyka, monitorowanie jakości portfela kredytowego, wycenę potencjalnych strat, rekomendowanie rezerw finansowych i koniecznych zmian w zarządzaniu procesem kredytowym, definicji produktów, polityce kredytowej w celu zmniejszenia ryzyka,
- szacowanie bieżącego i przewidywanego poziomu ryzyka na potrzeby ustalania apetytu na ryzyko,
- rozwój i aktualizacja modeli kalkulacji zdolności kredytowej,
- inicjowanie przygotowania i aktualizacji statystycznych modeli akceptacyjnych (kart scoringowych dla kredytów detalicznych) oraz ich wdrażanie,
- opracowywanie i wdrażanie zasad tworzenia odpisów na należności dotknięte utratą wartości.
- zwiększanie wśród pracowników Banku świadomości ryzyka kredytowego, możliwości i metod jego ograniczania.

2.9 Departament Monitoringu i Restrukturyzacji

- zarządzanie trudnymi kredytami detalicznymi w celu minimalizacji ryzyka kredytowego i strat Banku dla wszystkich segmentów detalicznych poprzez prowadzenie akcji windykacyjnych dla klientów z zaległościami.
- współpraca z Departamentem Zarządzania Kredytowym Ryzykiem Detalicznym w celu identyfikacji negatywnych trendów oraz segmentów w kredytowych portfelach detalicznych.
- nadzór nad zewnętrznymi podmiotami oraz kancelariami prawnymi prowadzącymi windykację dłużników.

2.10 Departament Kredytów Zwiększonego Ryzyka

- zarządzanie trudnymi kredytami (korporacyjnymi) zorientowane na minimalizację ryzyka i strat Banku wynikających z portfela zaangażowań nieregularnych.
- współpraca z regionalnymi Wydziałami Zarządzania Ryzykiem (WZR) i jednostkami sprzedaży w zakresie windykacji i restrukturyzacji trudnych kredytów.
- nadzór funkcjonalny nad regionalnymi Wydziałami Zarządzania Ryzykiem (WZR) w zakresie restrukturyzacji i windykacji trudnych kredytów.

2.11 Departament Inspekcji Ryzyka Kredytowego

- okresowa weryfikacja dokumentacji kredytowej i ocenianie funkcjonowania procesu kredytowego w ING Banku Śląskim S.A., na poziomie front-office i back-office (możliwość rekomendowania do Komitetu Polityki Kredytowej zmian w obecnie funkcjonujących politykach i procesach),
- analizowanie wybranych kredytów i adekwatności lokalnego zarządzania ryzykiem podczas regularnych inspekcji w jednostkach organizacyjnych Banku;
- identyfikacja obszarów mogących stanowić ewentualny problem oraz reagowanie na sygnały płynące z organizacji;
- kontrola przestrzegania kryteriów zatwierdzania transakcji, procesu uruchamiania kredytów, zachowań/statystyk w zakresie spłat, statystyk nieterminowych spłat, adekwatności monitorowania zaangażowań i kategorii ryzyka, prawidłowości wprowadzonych danych kredytowych w systemie informatycznym i odzyskiwania należności.

2.12 Jednostki operacyjne oraz analitycy kredytowi

- tworzą bazę wiedzy eksperckiej na temat charakterystyki ryzyka klientów.

2.13 Departament Audytu Wewnętrznego (DAW)

Podstawową misją DAW jest dostarczenie Zarządowi Banku niezależnej i obiektywnej oceny na temat adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej Banku, zapewniającej ujawnianie słabych stron bądź luk w jego organizacji i funkcjonowaniu.

Lokalny Departament Audytu Wewnętrznego przeprowadza regularne audyty ram Modelu Ładu Korporacyjnego, polityki i procedur ryzyka kredytowego. Jego spostrzeżenia (łącznie z proponowanymi zmianami do polityki i procedur) przekształcane są w wykaz działań, jakie powinny zostać wykonane przed zatwierdzeniem przez Komitet Polityki Kredytowej.

Nadrzędnym celem DAW jest wskazywanie na istniejące w działalności Banku ryzyka oraz ocena i proponowanie działań prowadzących do lepszej kontroli i zarządzania tymi ryzykami. Poprzez swoją

działalność DAW przyczynia się do usprawnienia organizacji i zarządzania Bankiem oraz osiągnięcia założonych przez Bank celów.

Zakres prac DAW obejmuje całokształt działalności prowadzonej przez ING Bank Śląski S.A., wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku, jak również jednostki organizacyjne grupy kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A..

3. Ustalenie struktury autoryzacji decyzji w procesie kredytowym

Kompetencje decyzyjne w indywidualnych sprawach kredytowych (komitety kredytowe poszczególnych szczebli) oddzielone są od decyzji w sferze polityki kredytowej i zarządzania ryzykiem.

W procesie kredytowym decyzje kredytowe dotyczące portfela regularnego podejmowane są w trybie dwuosobowym (SAP) z uwzględnieniem zasad podejmowania decyzji kredytowych, określonych w Instrukcji Kredytowej. Wyjątki dotyczą niektórych klientów korporacyjnych w przypadku których:

- decyzję podejmuje Komitet Kredytowy Banku – dotyczy to największych ekspozycji kredytowych, określonych w Instrukcji Kredytowej
- decyzję podejmuje się jednoosobowo – dotyczy to tzw. „Szybkiej Ścieżki Kredytowej”.

Poziom kompetencyjny skorelowany jest z poziomem ryzyka kredytowego wynikającym z ryzyka klienta i transakcji. Wraz ze wzrostem ryzyka kredytowego decyzje podejmowane są przez osoby, które ze swej natury posiadają więcej doświadczenia, a zatem umiejętności szerokiego i wnikliwego identyfikowania ryzyka.

Rozwiązania w zakresie określania szczebla kompetencyjnego w odniesieniu do decyzji kredytowych dla ekspozycji kredytowych dla portfela regularnego oparte są na wyznaczonej klasie ryzyka klienta oraz:

- poziomie łącznego zaangażowania Grupy ING Banku Śląskiego SA, wobec dłużnika oraz podmiotów wchodzących w skład grupy kapitałowej (w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 44 Ustawy z dnia 29.09.1994 r. o rachunkowości), do której należy również dłużnik oraz podmiotów z nim powiązanych osobowo przez małżonków (dotyczy to wyłącznie sytuacji, gdy finansowany jest przedsiębiorca-osoba fizyczna),
- przedmiotu danej decyzji kredytowej.

4. Podejście do zarządzania ryzykiem kredytowym klientów korporacyjnych

4.1. Przeglądy i ocena ryzyka kredytowego

Funkcje komercyjne, realizujące działania skutkujące powstaniem ryzyka kredytowego, są oddzielone od procesu oceny ryzyka transakcji i ryzyka klienta (zasada „dwóch par oczu”). Ocena ryzyka kredytowego (Menedżer Ryzyka) przeprowadzana jest w oparciu o zasadę oddzielenia od funkcji komercyjnych (Doradca klienta).

W procesie określania klasy ryzyka i ustalania ratingu uczestniczą: Właściciel Ratingu (Doradca klienta) oraz Menedżer Ryzyka.

Właściciel Ratingu dokonuje wprowadzenia danych finansowych dotyczących klienta i ponosi wyłączną odpowiedzialność za prawidłowość określenia klasy ryzyka (ratingu) oraz dokonywanie przeglądów ratingu.

W danym momencie może być tylko jeden Właściciel Ratingu wobec danego Kredytobiorcy. W przypadku kredytobiorców posiadających klasę ryzyka od 18 do 22 Właścicielem Ratingu może zostać również jednostka zajmująca się restrukturyzacją kredytu.

Właściciel Ratingu, z wykorzystaniem modelu dedykowanego dla docelowej grupy klientów, określa propozycję ratingu. Istnieje możliwość odstąpienia od zastosowania modelu dedykowanego dla danego typu podmiotu, pod warunkiem przedstawienia pisemnego uzasadnienia.

Rating ostateczny jest określany przez Menedżera Ryzyka, a w przypadku zgłoszenia apelacji – przez Sędziego Apelacyjnego.

Menedżer Ryzyka jest odpowiedzialny za:

- zweryfikowanie poprawności zastosowania odpowiedniego modelu ratingowego w przypadku danego kredytobiorcy,
- zweryfikowanie prawidłowości wprowadzonych danych finansowych i niefinansowych,
- dokonanie oceny jakości danych finansowych, które nie podlegały audytowi,
- określanie ratingu ostatecznego.

Wyniki zastosowania określonych modeli mogą podlegać arbitralnym korektom, poprzez ustalanie docelowych klas ratingowych w procesie tzw. apelacji.

Ustalanie ratingu w procesie apelacji może być rozpoczęte w przypadku występowania różnicy jednej klasy ryzyka (zarówno w górę jak i w dół) pomiędzy klasą ryzyka proponowaną przez model ratingowy, a propozycją osoby zgłaszającej wniosek o apelację ratingu.

Zgłoszenie apelacji ratingu następuje, gdy:

- model ratingu nie jest odpowiedni dla Kredytobiorcy,
- pojawiły się okoliczności, które być może nie zostały (jeszcze) ujęte w modelu ratingu, ale które mogą wywierać (zazwyczaj negatywny) wpływ na ocenę zdolności do spłaty kredytu przez Kredytobiorcę, w szczególności:
 - klient nie spłacił lub można przypuszczać, że nie spłaci zobowiązań finansowych którejkolwiek stronie,
 - wystąpiły poważne zakłócenia działalności klienta,
 - pojawiły się zmiany w ustawodawstwie, która mogą wywrzeć znaczący wpływ na wyniki finansowe klienta.

W ING Banku funkcjonuje scentralizowany system informatyczny wspierający proces oceny ryzyka kredytowego, wykorzystywanego w całej Grupie ING, zapewniający między innymi centralne gromadzenie ocen ratingowych klientów.

4.2. Częstotliwość przeglądów oraz ewentualnych aktualizacji nadanych ratingów

Przegląd ratingu może być przeprowadzany wyłącznie przez właściciela ratingu. W przypadku dokonywania przeglądu ratingu obowiązują następujące zasady:

- rating musi być poddawany przeglądowi w cyklu przynajmniej rocznym. Rating jest uważany za przeterminowany po upływie 12 miesięcy od daty ostatniego zatwierdzenia ratingu,
- właściciel ratingu podejmuje odpowiednie działania w celu przeprowadzenia przeglądu albo dąży do unieważnienia ratingu, jeżeli Bank zakończył relacje z kredytobiorcą i nie występuje już żadne ryzyko kredytowe. Okresowy przegląd ratingu powinien zostać przeprowadzony przez właściciela ratingu w przypadku, gdy wartość jednego lub kilku czynników ryzyka uległa istotnej zmianie. Okoliczności wymagające dokonania ponownego przeglądu ratingu obejmują np. zmianę ratingu ryzyka podmiotu dominującego lub zmianę jednego z czynników jakościowych w modelu ryzyka,
- w przypadku braku przeprowadzonego przeglądu ratingu do końca 18 miesiąca od daty ostatniego zatwierdzenia ratingu, następuje jego automatyczne wygaśnięcie.

4.3. Ustalenie limitów koncentracji

Celem ograniczenia ryzyka koncentracji, Bank przestrzega określonych w Art. 71 Ustawy Prawo Bankowe następujących limitów zaangażowań:

- limit 20% funduszy własnych Banku - w odniesieniu do podmiotów powiązanych z Bankiem,
- limit 25% funduszy własnych Banku - w stosunku do pozostałych podmiotów,
- limit 800% funduszy własnych Banku - dla łącznej sumy “dużych” zaangażowań, tzn. których wartość przekracza 10% funduszy własnych Banku.

Ponadto, zgodnie z zaleceniami ustawowymi i rekomendacjami Nadzoru Bankowego, Bank ustala wewnętrzne limity dotyczące koncentracji w odniesieniu do branż, przyjmowanych form zabezpieczeń oraz na bieżąco monitoruje zjawisko koncentracji w obszarach geograficznych swej działalności (Regionach).

Wyznaczanie ustawowych limitów koncentracji Bank realizuje w cyklach miesięcznych. Na podstawie zweryfikowanych danych przygotowana jest informacja obejmująca aktualne stany funduszy własnych Banku oraz wysokości poszczególnych limitów ustawowych. Informacja przekazywana jest zainteresowanym jednostkom Banku, wśród których znajdują się m.in.: Centra Bankowości Korporacyjnej, Oddziały regionalne, Departamenty Pionu Kredytowego, Pionu Ryzyka oraz Departament Rewizji. Oddziały regionalne prowadzą redystrybucję otrzymanej informacji do podległych im jednostek.

Bank monitoruje wykorzystanie limitów, sporządzając zestawienie klientów i grup klientów powiązanych oraz odnosząc ich aktualne zaangażowanie do wysokości obowiązujących limitów.

Na poziomie operacyjnym, kontrola zachowania limitów koncentracji odbywa się zarówno na etapie opracowywania wniosków kredytowych, zatwierdzania konkretnych transakcji oraz w procesie okresowych przeglądów zaangażowań.

Największe zaangażowania Banku (przekraczające 10% funduszy własnych)

	zaangażowanie w mln PLN	
	31.12.2008	31.12.2007
Klient 1 (grupa)	2 384,4	1 133,3
Klient 2	800,4	410,2
Klient 3 (grupa)	736,8	484,1
Klient 4 (grupa)	725,4	363,4
Klient 5	617,0	0,0
Klient 6	534,3	427,3
Klient 7 (grupa)	509,9	362,4
Klient 8	501,0	300,8
Klient 9 (grupa)	411,4	0,0
Klient 10	367,1	335,3
Klient 11	0,0	276,6
Klient 12	0,0	351,5

W celu uniknięcia nadmiernej koncentracji ryzyka kredytowego w branżach, Bank na bieżąco monitoruje zaangażowania w poszczególnych sektorach gospodarki. Na podstawie przeprowadzanych analiz określa on pożądane kierunki, w których zaangażowanie Banku powinno się zwiększać, oraz sektory o niekorzystnych perspektywach rozwojowych, w których zaangażowanie powinno być zmniejszane.

Realizacja powyższych zadań opiera się m.in. na ustalaniu limitów dla grupy branż o istotnym udziale w portfelu Banku, tj. których łączny udział w stosunku do całego portfela kredytowego oscyluje w

granicach 60%, zaś jednostkowo udział branży w portfelu korporacyjnym przekracza 5%. Ustalanie limitów dla branż leży w kompetencjach Komitetu Polityki Kredytowej.

Koncentracja zaangażowań wobec klientów korporacyjnych w branży gospodarki narodowej

branża	zaangażowanie (bilansowe i pozabilansowe)			
	31.12.2008		31.12.2007	
	kwota zaangażowania w mln PLN	udział w zaangażowaniu ogółem	kwota zaangażowania w mln PLN	udział w zaangażowaniu ogółem
pośrednictwo finansowe	4 026,8	14,1%	3 234,2	14,8%
handel hurtowy	3 698,9	12,9%	2 885,2	13,2%
budownictwo	1 795,7	6,3%	1 382,5	6,3%
obsługa nieruchomości	1 581,2	5,5%	1 499,6	6,9%
handel detaliczny	1 441,0	5,0%	1 038,5	4,7%
pozostała działalność związana z prowadzeniem interesów	1 314,8	4,6%	798,5	3,6%
produkcja artykułów spożywczych i napojów	1 186,1	4,1%	1 273,5	5,8%
przemysł energetyczny	1 132,6	4,0%	930,0	4,3%
administracja publiczna i obrona narodowa	1 114,3	3,9%	714,9	3,3%
przemysł paliw	943,9	3,3%	529,1	2,4%
przemysł tytoniowy	915,3	3,2%	347,7	1,6%
produkcja metalowych wyrobów gotowych	762,4	2,7%	468,9	2,1%
sprzedaż, naprawa i obsługa pojazdów mechanicznych	746,4	2,6%	508,2	2,3%
wynajem sprzętu	744,2	2,6%	0,0	0,0%
przemysł maszynowy	648,6	2,3%	707,5	3,2%
poczta i telekomunikacja	605,0	2,1%	464,1	2,1%
pozostały przemysł surowców niemetalicznych	603,5	2,1%	495,9	2,3%
produkcja chemikaliów, wyrobów chemicznych	528,9	1,9%	415,9	1,9%
przemysł gumowy	474,2	1,7%	423,6	1,9%
produkcja metali	355,9	1,2%	413,1	1,9%
przemysł drzewny i papierniczy	339,8	1,2%	233,6	1,1%
działalność pomocnicza dla transportu	303,7	1,1%	103,8	0,5%
rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	294,5	1,0%	341,9	1,6%
pozostałe branże	3 021,5	10,6%	2 673,8	12,2%
Razem	28 579,2	100,0%	21 884,0	100,0%

Monitorowanie ryzyka koncentracji zaangażowań z punktu widzenia obszarów geograficznych jest realizowane na podstawie istniejącego podziału regionalnego sieci oddziałów. Dla kontroli zjawiska koncentracji w Regionach, przyjmuje się wskaźnik graniczny na poziomie 20% portfela ogółem Banku. Przekroczenie tego wskaźnika może stanowić sygnał do ustalenia limitu geograficznego.

Ponieważ koncentracja geograficzna jest niewielka i nie powoduje wzrostu ryzyka kredytowego, w ING Banku Śląskim dotychczas nie zaistniała potrzeba wyznaczenia limitów geograficznych.

Uwzględniając potencjalny poziom ryzyka Bank wprowadził limity w obszarze kredytów hipotecznych zgodnie z Rekomendacją S Komisji Nadzoru Bankowego dla:

- kredytów udzielanych z niskim wkładem własnym (ubezpieczonych),
- nowoudzielanych kredytów indeksowanych kursem waluty,
- kredytów zabezpieczonych hipotecznie,
- kredytów na cele mieszkaniowe.

Przestrzeganie ustawowych i wewnętrznych norm koncentracji jest przedmiotem miesięcznego raportu z obszaru ryzyka, przekazywanego Zarządowi Banku, KPK oraz Dyrektorom Oddziałów Regionalnych. Okresowo jest on również prezentowany Radzie Nadzorczej Banku.

W ciągu roku 2008 nie wystąpiły przekroczenia limitów koncentracji zaangażowań.

4.4. Zabezpieczenia i inne formy ograniczania ryzyka kredytowego

Chociaż zabezpieczenia są istotnym czynnikiem ograniczania ryzyka kredytowego, polityką Banku jest udzielanie kredytów w wysokości i na warunkach umożliwiających regularne spłaty bez konieczności odzyskiwania należności z zabezpieczeń.

Bank przyjmuje wszystkie dopuszczalnie prawne formy zabezpieczeń, przy czym, na wybór zabezpieczenia w konkretnych przypadkach wpływają różne czynniki, w tym w szczególności:

- możliwość klienta w zaoferowaniu określonych zabezpieczeń,
- rodzaj i okres ekspozycji,
- poziom ryzyka klienta,
- poziom ryzyka transakcji,
- płynność oferowanego zabezpieczenia (możliwość szybkiego spieniężenia),
- wartość zabezpieczenia.

Polityka Zabezpieczeń Banku zawiera m.in.:

- wskazuje kryteria dotyczące uznawania zabezpieczeń w procesie kalkulacji wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe,
- określa generalne zasady, którymi Bank kieruje się przy wyborze zabezpieczeń, z uwzględnieniem poziomu akceptowalnego ryzyka kredytowego,
- dostosowanie do procedur dotyczących zabezpieczeń do wymagań nowych modeli LGD zgodnych z zaawansowaną metodą wewnętrznych ratingów (tzw. AIRB).

Ponadto Polityka Zabezpieczeń Banku uwzględnia szczególnie te aspekty Uchwały KNB 1/2007, które dotyczą kwestii zastosowania modeli LGD, pewności prawnej zabezpieczeń i ich monitorowania.

Opracowane modele LGD dla aktywów korporacyjnych bazują na statystycznie oszacowanych wskaźnikach odzysku w poszczególnych grupach zabezpieczeń. Szacunki te opierają się na analizie obserwacji historycznych procesów odzysków zanotowanych w Banku. Stopy odzysku poszczególnych zabezpieczeń determinują ich wartość godziwą.

Stopa odzysku danego zabezpieczenia jest uzależniona zarówno od charakterystyki przedmiotu zabezpieczenia jaki i od prawnej formy jego ustanowienia i aktualnej skutecznej realizacji tego zabezpieczenia przez Bank. Na ostateczny poziom odzysku mają wpływ także koszty windykacji i koszty utrzymywania należności nieregularnych w księgach banku (do czasu odzyskania lub umorzenia należności).

Oprócz klasycznych form zabezpieczenia (rzeczowych i osobistych) Bank stosuje dodatkowe instrumenty ograniczania ryzyka utraty należności w formie dodatkowych warunków / klauzul w umowach kredytowych (covenants). W ramach podstawowych typów „covenants” Bank stosuje klauzule ochronne oraz finansowe. O zakresie stosowania konkretnych klauzul lub ich kombinacji decydują: długość okresu kredytowania, rodzaj oferowanego produktu kredytowego, specyfika formy organizacyjno – prawnej lub przedmiotu działalności kredytobiorcy, kategoria ryzyka klienta.

Wprowadzenie pewnych klauzul do umów kredytowych umożliwia czasami rezygnację z części lub całości prawnych zabezpieczeń.

Struktura poszczególnych grup zabezpieczeń jest zdywersyfikowana. Największy udział posiadają następujące zabezpieczenia:

- poręczenia i gwarancje korporacyjne - w ramach tej grupy zabezpieczeń, znajdują się poręczyciele różnych branż, o zróżnicowanej sytuacji ekonomiczno-finansowej. Nie stwarza to zatem znaczącego ryzyka w zakresie koncentracji. W sytuacji przyjmowania określonego odzysku zabezpieczenia, większego od 0%, konieczne jest zbadanie sytuacji ekonomiczno-finansowej poręczyciela oraz ustalenie kategorii ryzyka na poziomie inwestycyjnym lub spekulacyjnym.
- hipoteki - udział ten wynika z faktu, że hipoteki zazwyczaj zabezpieczają kredyty inwestycyjne długoterminowe. Ponadto, hipoteki są głównym zabezpieczeniem kredytów na finansowanie nieruchomości komercyjnych.

Zabezpieczenia przyjęte od klientów korporacyjnych według wartości godziwej w podziale na główne rodzaje zabezpieczeń

Rodzaj zabezpieczenia	Wartość godziwa zabezpieczeń w mln PLN
	31.12.2008
Hipoteki	2 408,2
Zastawy	955,7
Gwarancje, w tym:	778,5
- gwarancje bankowe	65,2
- gwarancje rządowe	35,2
Zabezpieczenia na środkach pieniężnych	244,3
Cesje wierzytelności	134,5
Razem	4 521,2

4.5. Ustalenie metodologii klasyfikowania ekspozycji

Przesłanki utraty wartości należności kredytowej

Zdarzenia stanowiące przesłanki utraty wartości to zdarzenia, które miały miejsce w stosunku do aktywa lub grupy aktywów finansowych mające negatywny wpływ na wysokość oczekiwanych przepływów pieniężnych. Przyjęta przez Bank lista przesłanek utraty wartości dla korporacyjnych należności kredytowych jest następująca:

- Upadłość/ Zagrożenie upadłością: Kredytobiorca został postawiony lub wkrótce zostanie postawiony (czy to przez Bank, stronę trzecią lub z własnej inicjatywy) w stan upadłości (bankructwa), co będzie skutkowało brakiem spłaty lub jej opóźnieniem;
- Opóźnienie w spłacie: Kredytobiorca zaprzestał spłacania kapitału lub odsetek/prowizji i opóźnienie w spłacie utrzymuje się przez:
 - Dla klientów korporacyjnych (oprócz instytucji finansowych) – więcej niż 90 dni;
 - Dla instytucji finansowych i rządów – 0 dni lub więcej; jednakże w tym przypadku stosuje się 14 dniowy okres wyjaśniający dla ustalenia czy brak spłaty był spowodowany czynnikami związanymi z pogorszeniem się standingu kredytowego instytucji finansowej, czy raczej przyczynami operacyjnymi. Opóźnienie w spłacie z przyczyn operacyjnych nie jest przesłanką utraty wartości.
- Bank ocenia, że kredytobiorca będzie miał trudności ze spłatą zadłużenia: Kredytobiorca boryka się z istotnymi trudnościami finansowymi do tego stopnia, że trudności te będą miały negatywny

wpływ (z prawdopodobieństwem, co najmniej 50%) na przyszłe przepływy pieniężne z danej należności kredytowej (w ocenie tej brana jest pod uwagę perspektywa 1 roku);

- Restrukturyzacja należności kredytowej nie wynikająca ze względów komercyjnych: W związku z trudnościami finansowymi kredytobiorcy Bank dokonał restrukturyzacji zaangażowania kredytowego, udzielając kredytobiorcy udogodnień lub ustępstw, efektem których jest zmniejszenie wartości bieżącej oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu należności kredytowej do poziomu poniżej wartości bilansowej tej należności.

Stwierdzenie wystąpienia co najmniej jednej z wyżej wymienionych przesłanek świadczy o utracie wartości należności kredytowej (czyli o wystąpieniu tzw. impairment).

Wyznaczanie klasy ryzyka klienta w przypadku portfela regularnego

Każdy podmiot, wobec którego Bank posiada ekspozycję kredytową musi posiadać rating i jest on stosowany jednolicie w całym Banku. Integralną częścią procesu związanego z oceną ryzyka kredytowego banku związanego z ekspozycjami kredytowymi wobec klientów korporacyjnych jest wyznaczenie klasy ryzyka klienta.

W odniesieniu do ekspozycji wobec przedsiębiorców stosowana jest 22 stopniowa skala ratingowa, używana w całej Grupie ING, której klasy stanowią prezentację ryzyka związanego z dłużnikiem. Przypisanie do każdej z klas ryzyka klienta oparte jest na:

- modelu finansowym, wykorzystującym dane ze sprawozdań finansowych dłużnika,
- ocenie czynników jakościowych,
- standingu finansowym spółki-matki.

Klasy inwestycyjne (Investment grade) 1-10

Grupa klas inwestycyjnych obejmuje podmioty, które oceniamy jako podmioty obciążone relatywnie niskim ryzykiem, przy czym dokonując klasyfikacji ryzyka uwzględniamy zagrożenia wynikające z uwarunkowań otoczenia ekonomiczno-gospodarczego.

Klasy spekulacyjne (Speculative grade) 11- 17

Jest to grupa o stosunkowo dużej rozpiętości poziomów ryzyka, stąd charakterystyka skrajnych klas w ramach tej grupy jest bardzo zróżnicowana. Generalnie jednak możemy stwierdzić, że:

- podmioty z najlepszych klas w ramach tej grupy aktualnie wywiązują się ze swoich zobowiązań finansowych, jednak pokrycie obsługi długu (kapitału oraz odsetek) jest w dłuższym okresie czasu niepewne i w związku z tym margines bezpieczeństwa jest ograniczony, istnieje realne niebezpieczeństwo wzrostu ryzyka kredytowego z uwagi na niesprzyjające otoczenie gospodarcze lub niekorzystne warunki ekonomiczne;
- kredytobiorców klasyfikowanych do klas o największym ryzyku (najgorsze klasy z tej grupy) mogą charakteryzować niepewne perspektywy w zakresie dochodów, gorsza jakość aktywów oraz, w dłuższej perspektywie, ryzyko niedopasowania poziomu kapitałów oraz możliwość wystąpienia strat.

Klasy trudnych kredytów (Problem loan grade) 18- 22

Ta grupa klas ryzyka obejmuje Kredytobiorców, u których wystąpiły jednoznaczne oznaki istniejących problemów z obsługą zadłużenia lub, u których wystąpiła już sytuacja określana jako tzw. „default”.

Kredytobiorcy w tej grupie klas ryzyka (jak również ci spośród klasyfikowanych do klasy 17 lub lepszej, wobec których ekspozycje objęto regulacjami są klasyfikowani wyłącznie przez Jednostki Intensive Care zarządzające zaangażowaniem danego klienta.

W odniesieniu do klientów:

- z segmentu klientów strategicznych stosowany jest globalny model oceny ryzyka (PD) Grupy ING - dłużnik przypisywany jest jednej z 17 klas z przedziału 1-17,
- z segmentu klientów korporacyjnych (SME) stosowany jest lokalny model oceny ryzyka (PD), dłużnik przypisywany jest jednej z 9 klas z przedziału od 9 do 17.

Narzędzia do zarządzania kredytowym ryzykiem korporacyjnym

W latach 2007-2008 Bank podejmował szereg działań w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym w związku z wdrażaniem Uchwały KNB 1/2007 w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych, wprowadzającej postanowienia Dyrektywy CRD odnośnie adekwatności kapitałowej banków zgodnej z Nową Umową Kapitałową (NUK). W ślad za decyzją Grupy ING o zaimplementowaniu zaawansowanej metody wewnętrznych ratingów (AIRB) opracowano i wdrożono modele (lokalne i globalne) podstawowych parametrów ryzyka:

- PD (prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania),
- LGD (straty dla banku wynikającej z niewykonania zobowiązania przez klientów),
- EAD (zaangażowania klienta wobec banku w momencie niewykonania zobowiązania)

dla różnych klas aktywów według wymagań metody AIRB.

Między innymi, dla zaangażowań wobec przedsiębiorstw funkcjonują w Banku następujące modele:

- Dla lokalnego segmentu klientów strategicznych, obejmującego firmy o rocznych przychodach powyżej 100 mln EUR:
 - Globalny model ratingowy (statystyczny model PD) Grupy ING,
 - Globalne modele LGD i EAD (modele hybrydowe statystyczno-eksperckie) zbudowane także na poziomie Grupy ING.
- Dla lokalnych segmentów firm średnich i dużych (klasa aktywów SME), obejmujących klientów o rocznych przychodach od 800 tys. do 100 mln EUR:
 - Lokalny model ratingowy PD (tzw. SME PD) - model zbudowany w banku dla polskich firm,
 - Lokalne modele LGD i EAD (modele hybrydowe statystyczno-eksperckie) zbudowane w banku na podstawie wewnętrznych danych z zastosowaniem metodologii Grupy ING.

Oprócz powyższych Bank stosuje także modele globalne dla ekspozycji wobec banków i innych instytucji finansowych oraz wobec rządów i jednostek samorządu terytorialnego.

Modele są wykorzystane do kalkulacji kapitału ekonomicznego, pozwalając na jego optymalizację. Przyczyniają się także do lepszej kwantyfikacji ryzyka kredytowego w portfelu banku. Na ich podstawie szacowane są m.in. rezerwy według MSSF, efektywność działania banku (RAROC, zysk ekonomiczny, zarządzanie wartością firmy) oraz ceny kredytów.

Bank wykorzystuje zaawansowane systemy informatyczne wspierające proces nadawania ocen ryzyka klientów i transakcji przy wykorzystaniu modeli ryzyka. Podstawowym narzędziem informatycznym do zarządzania ryzykiem kredytowym jest zintegrowane środowisko Grupy ING, które łączy w sobie wszystkie aplikacje potrzebne do pełnej realizacji wymogów NUK. Przy jego pomocy można efektywnie zarządzać ryzykiem na poziomie oddziału banku a nawet portfela pojedynczego opiekuna klienta.

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych według klas ryzyka

klasa ryzyka (risk rating)	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2008		31.12.2007	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
01	0,0	0,0	0,0	0,0
02	0,0	0,1	0,0	2,3
03	1 758,0	1 414,5	1 548,4	409,2
04	1,2	4,0	0,0	2,0
05	431,6	11,9	0,0	4,7
06	381,8	233,4	56,7	3,3
07	227,9	159,6	420,0	470,6
08	1 328,7	764,3	1 017,9	596,7
09	1 623,1	1 758,0	1 116,2	1 104,9
10	1 060,3	957,0	792,3	1 501,2
11	2 066,9	2 025,8	860,8	1 094,6
12	1 367,0	1 584,4	1 030,7	1 273,9
13	2 158,5	1 261,5	1 444,2	1 327,9
14	1 368,2	619,7	1 423,8	791,6
15	1 111,5	575,6	1 343,4	611,8
16	867,4	364,1	542,8	268,1
17	473,2	110,4	287,7	66,8
18	56,9	30,1	41,6	23,1
19	95,7	13,6	23,3	3,9
20	167,4	4,9	87,9	4,3
21	4,0	0,0	4,0	0,0
22	136,8	0,2	281,3	0,0
Razem	16 686,1	11 893,1	12 323,0	9 560,9

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych według okresów przeterminowania

ilość dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2008		31.12.2007	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	16 301,3	11 885,8	11 929,4	9 542,3
1-30	143,4	6,9	40,8	14,6
31-60	15,7	0,0	28,2	4,0
61-90	14,4	0,4	16,3	0,0
91-180	54,5	0,0	22,1	0,0
181-365	34,0	0,0	19,9	0,0
>365	122,8	0,0	266,3	0,0
Razem	16 686,1	11 893,1	12 323,0	9 560,9

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych objęte odpisem na poniesione, lecz nieujawnione straty (IBNR*) według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2008		31.12.2007	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	16 228,6	11 880,7	11 882,7	9 540,9
1-30	125,6	6,9	39,0	14,6
31-60	13,2	0,0	3,3	1,1
61-90	7,5	0,4	10,6	0,0
91-180	0,9	0,0	0,1	0,0
181-365	1,4	0,0	13,3	0,0
>365	0,7	0,0	0,8	0,0
Razem	16 377,9	11 888,0	11 949,8	9 556,6

*IBNR – Incurred But Not Reported

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych, w przypadku których indywidualnie wykazano utratę wartości (ISFA*)

klasa ryzyka (risk rating)	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2008		31.12.2007	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
20	147,4	1,8	75,8	3,0
21	3,9	0,0	0,0	0,0
22	103,3	0,1	195,0	0,0
Razem	254,6	1,9	270,8	3,0

*ISFA – Individually Significant Financial Assets

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych, w przypadku których indywidualnie wykazano utratę wartości (ISFA*) według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2008		31.12.2007	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	64,2	1,9	41,4	0,0
1-30	14,4	0,0	0,8	0,0
31-60	0,1	0,0	22,3	3,0
61-90	4,6	0,0	0,0	0,0
91-180	51,2	0,0	17,5	0,0
181-365	27,1	0,0	4,5	0,0
>365	93,0	0,0	184,3	0,0
Razem	254,6	1,9	270,8	3,0

*ISFA – Individually Significant Financial Assets

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych objęte odpisem na należności indywidualnie nieznaczące (INSFA*) według klas ryzyka

klasa ryzyka (risk rating)	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2008		31.12.2007	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
20	20,0	3,1	12,1	1,4
21	0,1	0,0	4,0	0,0
22	33,5	0,1	86,3	0,0
Razem	53,6	3,2	102,4	1,4

*INSFA – Individually Not-Significant Financial Assets

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych objęte odpisem na należności indywidualnie nieznaczące (INSFA*) według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2008		31.12.2007	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	8,5	3,2	5,2	1,4
1-30	3,4	0,0	1,0	0,0
31-60	2,4	0,0	2,6	0,0
61-90	2,3	0,0	5,7	0,0
91-180	2,4	0,0	4,5	0,0
181-365	5,5	0,0	2,2	0,0
>365	29,1	0,0	81,2	0,0
Razem	53,6	3,2	102,4	1,4

*INSFA – Individually Not-Significant Financial Assets

4.6. Restrukturyzacja zaangażowań kredytowych

W niektórych przypadkach, ING Bank Śląski S.A. współpracuje z kredytobiorcą oraz jego innymi wierzycielami (jeśli takowi istnieją), aby zrestrukturyzować działalność kredytobiorcy oraz jego zobowiązania finansowe w celu minimalizacji strat finansowych dla wszystkich wierzycieli, a w szczególności dla ING Banku Śląskiego S.A. Ten cel może zostać osiągnięty przy zastosowaniu wielu ścieżek dostępnych dla wierzycieli, najczęstsze z nich to:

- wydłużenie okresu spłat,
- sprzedaż aktywów,
- sprzedaż części działalności gospodarczej kredytobiorcy,
- umorzenie części zobowiązań finansowych,
- kombinacja powyższych.

Decyzja w zakresie rozpoczęcia procesu restrukturyzacji jest podejmowana jedynie po dokonaniu szczegółowej oceny wewnętrznej oraz po akceptacji przez odpowiedni (wewnętrzny) organ

decyzyjny. Po pomyślnie zakończonym procesie restrukturyzacji, kredytobiorca z powrotem podlega standardowym procedurom monitoringu ryzyka kredytowego.

W ciągu 2008 roku ING Bank Śląski S.A. zrestrukturyzował zaangażowania kredytowe klientów korporacyjnych bez utraconej wartości, w łącznej wysokości 98,56 mln PLN, które wg oczekiwań stałyby się kredytami o utraconej wartości gdyby nie przeprowadzona restrukturyzacja.

5. Podejście do zarządzania ryzykiem kredytowym klientów detalicznych

Bank traktuje wszystkie należności detaliczne (wobec klientów indywidualnych oraz klientów segmentu Small Business) jako indywidualnie nieznaczące i wylicza oraz tworzy odpisy i rezerwy na nie według podejścia kolektywnego.

Podejście eksperckie w szacowaniu wielkości odpisów i rezerw w tym także szacowaniu parametrów wykorzystywanych do wyliczania odpisów i rezerw jest dopuszczalne, jeśli zachodzi jeden z poniższych warunków:

- wielkość i wiek portfela i/lub ilość przypadków dotkniętych utratą wartości w okresie analizy jest niedostateczna dla przeprowadzenia estymacji statystycznej lub matematycznej,
- jakość danych jest niewystarczająca do adekwatnego oszacowania wielkości odpisów lub rezerw,
- nastąpiła istotna zmiana warunków ekonomicznych otoczenia Banku, poziomu apetytu na ryzyko, przyjętych strategii odzyskiwania należności,
- przyjęte statystyczne lub matematyczne metody szacunku (estymacji) nie odpowiadają wymogom regulacyjnym lub wymaganiom Grupy ING.

Zasadność zastosowania podejścia eksperckiego oraz ocena jego wyników weryfikowana jest odrębnie dla każdego przypadku i podlega akceptacji Komitetu Polityki Kredytowej. Takie same zasady stosuje się do wykorzystania danych i obserwacji pozyskanych z innych instytucji, w tym samej akceptacji źródła danych.

Przesłanki utraty wartości należności kredytowej

- Kredytobiorca zaprzestał spłaty kapitału lub odsetek/prowizji i opóźnienie w spłacie utrzymuje się dłużej niż 90 dni. Dla limitów w ROR oraz limitów w rachunku bieżącym dla Small Businessu warunek ten dotyczy wyłącznie zaangażowań powyżej 200 PLN;
- W obrębie kredytów konsumpcyjnych: kredytobiorca (osoba prywatna) ma inne ekspozycje niż przedmiotowa, które posiadają przesłanki utraty wartości zawarte w poz. 1 i wszystkie te ekspozycje należą do grup kredytów konsumpcyjnych (nie mieszkaniowych / hipotecznych) ;
- W obrębie kredytów mieszkaniowych / hipotecznych: kredytobiorca (osoba prywatna) ma inne ekspozycje niż przedmiotowa, które posiadają przesłanki utraty wartości zawarte w poz. 1 i wszystkie te ekspozycje należą do grupy kredytów mieszkaniowych / hipotecznych (nie konsumpcyjnych) ;
- Kredytobiorca (Small business) ma inne ekspozycje niż przedmiotowa, które posiadają przesłanki utraty wartości zawarte w poz.1;
- Kredytobiorca po wystąpieniu przesłanek utraty wartości obsługuje prawidłowo zadłużenie, jednak okres prawidłowej obsługi jest krótszy niż 3 miesiące (jeśli wcześniej okres przeterminowania był krótszy niż 6 miesięcy);
- Kredytobiorca po wystąpieniu przesłanek utraty wartości obsługuje prawidłowo zadłużenie, jednak okres prawidłowej obsługi jest krótszy niż 6 miesięcy (jeśli wcześniej okres przeterminowania był dłuższy niż 6 miesięcy);

- Kredytobiorca został postawiony lub wkrótce zostanie postawiony w stan upadłości (bankructwa), co będzie skutkowało brakiem spłaty lub jej opóźnieniem (przesłanka dotyczy w szczególności kredytobiorców z segmentu Small Business);
- Umowa kredytowa została wypowiedziana;
- Należność kredytowa została poddana restrukturyzacji. W związku z trudnościami finansowymi kredytobiorcy Bank dokonał restrukturyzacji zaangażowania kredytowego, udzielając kredytobiorcy udogodnień lub ustępstw, efektem których jest zmniejszenie wartości bieżącej oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu należności kredytowej do poziomu poniżej wartości bilansowej tej należności. Natomiast nie jest przesłanką utraty wartości zmiana warunków kredytowania wynikająca ze względów komercyjnych (w tym zmiany stóp procentowych uwarunkowane rynkowo). Zasady restrukturyzacji oraz sposób ich traktowania z punktu widzenia tworzenia odpisów aktualizacyjnych (rezerw) są określone odrębnymi procedurami.

Punktem wyjścia przyjętym do grupowania ekspozycji do portfeli w podejściu kolektywnym są zasady wprowadzane przez Nową Umowę Kapitałową (tzw. *Basel II*) wyróżniające trzy podstawowe grupy produktów detalicznych: kredyty odnawialne, kredyty hipoteczne i inne kredyty konsumpcyjne. Podstawową do grupowania jest zbieżność czynników ryzyka (*risk drivers*) w grupie. Produkt i jego cechy są podstawowymi kryteriami grupowania. Pochodną definicji produktu są kryteria przesłanek utraty wartości oparte na bazylejskiej definicji „default”. Ponieważ Bank stosuje karty skoringowe (statystyczne modele akceptacyjne) istniejący model akceptacyjny jest dodatkową przesłanką grupowania.

Dodatkowo w procesie grupowania uwzględnia się:

- rodzaj i definicję produktu,
- rodzaj zabezpieczenia,
- biznesowe pozycjonowanie produktu (np. wyodrębnienie produktów nie oferowanych),
- pozostałe elementy modelu akceptacyjnego,
- organizację procesu kredytowego.

Wyróżniony portfel powinien charakteryzować się odpowiednią liczebnością dla zapewnienia statystycznej powtarzalności zjawisk. Dla budowy modeli statystycznych przyjmuje się, że minimalna wielkość portfela w danej kategorii (np. default) powinna wynieść 300 obserwacji. Dla parametrów przyjętych na podstawie obserwacji historycznych wielkość ta nie powinna być mniejsza niż 100 obserwacji. Parametry przyjmowane na podstawie mniejszych portfeli podlegają weryfikacji eksperckiej.

Dla każdego portfela wyróżnia się:

- portfel należności nie dotkniętych utratą wartości (IBNR),
- portfel należności dotkniętych utratą wartości (impaired),
- portfel należności odnośnie których Bank nie spodziewa się dalszych odzysków (impaired – non risk zwany także „portfelem B”)

Bank stosuje następujące kryteria wyróżnienia portfela B:

- od momentu wystąpienia przesłanek utraty wartości upłynęło: 24 miesiące dla portfeli kredytów konsumpcyjnych i Small Business, 36 miesięcy dla portfeli kredytów mieszkaniowych,
- nie występują przesłanki posiadania przez dłużnika dochodów wystarczających do spłaty zaległości ani aktywów, z których Bank mógłby odzyskać swą należność i brak jest przesłanek do zmiany tej sytuacji w przewidywalnej przyszłości,
- dłużnik podlega procesom upadłościowym i istnieją uzasadnione przesłanki, że Bank nie odzyska żadnych lub nieistotne kwoty w ramach tego procesu.

Kolektywne podejście w szacowaniu i tworzeniu odpisów (rezerw) opiera się o zasady wprowadzane przez Nową Umowę Kapitałową (tzw. *Basel II*) i o koncepcję tzw. straty oczekiwanej. Z uwagi na

fakt, że wg MSR rezerwę tworzy się na stratę poniesioną a nie stratę oczekiwaną, parametry modelu bazylejskiego podlegają modyfikacji. Do wyliczenia rezerwy wykorzystywane są następujące parametry:

- PD - prawdopodobieństwo niewypłacalności klienta określone dla każdego podportfela należności detalicznych i segmentu Small Business,
- LGD - strata poniesiona na należności w wyniku jej niepełnego odzyskania, określona dla każdego podportfela należności detalicznych i segmentu Small Business
- EAD – ekspozycja w momencie niewypłacalności - kwota bieżącego zaangażowania bilansowego powiększona o ekwiwalenty bilansowe niewykorzystanych linii kredytowych.

Modyfikacja parametrów wynika z faktu, że w Modelu Bazylejskim określa się prawdopodobieństwo dla straty oczekiwanej w okresie najbliższych 12 miesięcy, natomiast zgodnie z MSR rezerwę tworzy się na stratę poniesioną. Modyfikacja wynika z okresu, jaki przyjmuje się, aby poniesienie straty zostało rozpoznane (ujawnione, odkryte).

Modyfikacja parametru PD dokonywana jest w oparciu o koncepcję okresu ujawnienia straty (ang. *emergence period*), który jest na ogół krótszy niż 12 miesięcy. Okres ujawnienia straty uzależniony jest między innymi od następujących czynników:

- segmentu do którego należy kredytobiorca;
- rodzaju produktu.

Dostosowanie PD do wymagań MSR polega na skróceniu horyzontu czasowego parametru i przybliżeniu go do bieżącej daty bilansowej.

Dla portfela detalicznego i Small Business określenie PD dla grup produktów bazuje na estymacji prawdopodobieństw zajścia jednego z przypadków:

- Kredytobiorca zaprzestanie spłacania kapitału lub odsetek przez okres dłuższy niż 90 dni;
- Kredytobiorca zostanie postawiony w stan upadłości (dotyczy Small Businessu);
- Umowa kredytowa zostanie wypowiedziana;
- Należność zostanie poddana restrukturyzacji;

Tak wyliczone PD jest mapowane (alokowane) do poszczególnych przedziałów ratingowych.

W rozumieniu *Basel II* parametr LGD oznacza stratę, jaką Bank poniesie na danej ekspozycji kredytowej w przypadku niewypłacalności kredytobiorcy. LGD jest wyrażony jako ułamek zaangażowania na moment wystąpienia niewypłacalności kredytobiorcy (EAD). LGD jest pochodną przyjętych zabezpieczeń prawnych, tj. rodzaju zabezpieczeń oraz ich wartości (likwidacyjnej).

LGD dla portfeli detalicznych oblicza się na podstawie ilorazu zdyskontowanych przepływów pieniężnych na rachunku od momentu wystąpienia utraty wartości do dnia raportu przez sumę kapitału i odsetek należnych w momencie wystąpienia utraty wartości.

Wyliczony w ten sposób parametr LGD korygowany jest z tytułu szacowanych kosztów windykacji, jakie Bank będzie musiał ponieść w związku z realizacją zabezpieczeń.

Przepływy po dacie wystąpienia przesłanek utraty wartości dyskontowane są przy pomocy stopy procentowej przyjętej dla całego portfela.

EAD w Modelu Bazylejskim oznacza wielkość zaangażowania kredytowego, jakie będzie miało miejsce w momencie niewypłacalności klienta. Przy kalkulacji straty oczekiwanej według *Basel II* EAD oznacza sumę bieżącego zaangażowania bilansowego i statystycznie oszacowaną część zaangażowania pozabilansowego, jaką klient wykorzysta do dnia niewypłacalności.

Zmodyfikowana wartość EAD na poziomie klienta dla potrzeb MSR jest bieżącą ekspozycją bilansową na dzień bilansowy, powiększoną o ekwiwalenty bilansowe bieżących pozycji pozabilansowych.

Wysokość rezerw zależy od wysokości zaangażowania oraz parametrów PD i LGD (przy czym PD dla portfela *impaired* wynosi 100% a LGD dla portfela B wynosi 100 %).

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych (osoby fizyczne i small business) według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2008		31.12.2007	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	6 755,8	2 410,6	4 228,9	2 178,2
1-30	288,2	36,2	202,3	22,3
31-60	29,9	5,0	16,3	2,4
61-90	46,7	8,8	41,6	8,3
91-120	4,1	0,1	4,3	0,1
121-150	5,6	0,5	3,8	0,4
151-180	4,6	0,1	2,7	0,1
>180	95,4	0,4	77,6	0,7
Razem	7 230,3	2 461,7	4 577,5	2 212,5

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych (osoby fizyczne i small business) objęte odpisem na poniesione lecz nie ujawnione straty (IBNR*)

Rodzaj produktu	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2008		31.12.2007	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
Kredyty hipoteczne	4 480,1	521,3	2 544,2	478,1
Kredyty dla small-business-u	1 126,3	694,3	773,9	538,3
Pozostałe kredyty	1 477,8	1 238,8	1 134,0	1 187,2
Razem	7 084,2	2 454,4	4 452,1	2 203,6

*IBNR – Incurred But Not Reported

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych (osoby fizyczne i small business) objęte odpisem na poniesione lecz nieujawnione straty (IBNR*) według okresów przeterminowania

ilość dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2008		31.12.2007	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	6 755,8	2 410,6	4 228,9	2 178,2
1-30	288,2	36,2	202,3	22,3
31-60	29,9	5,0	16,3	2,4
61-90	10,3	2,6	4,6	0,7
Razem	7 084,2	2 454,4	4 452,1	2 203,6

*IBNR – Incurred But Not Reported

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych (osoby fizyczne i small business) objęte odpisem na należności indywidualnie nieznaczące (INSFA*) według okresów przeterminowania

ilość dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2008		31.12.2007	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
<90	36,4	6,2	37,0	7,6
91-120	4,1	0,1	4,3	0,1
121-150	5,6	0,5	3,8	0,4
151-180	4,6	0,1	2,7	0,1
>180	95,4	0,4	77,6	0,7
Razem	146,1	7,3	125,4	8,9

*INSFA – Individually Not-Significant Financial Assets

6. Przeglądy compliance

W obszarze przeglądów compliance w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym podstawową rolę odgrywają:

- Departament Inspekcji Ryzyka Kredytowego,
 - Departament Audytu Wewnętrznego,
- w zakresie określonym w pkt 2.10 i 2.12.

7. Identyfikacja ryzyka kredytowego związanego z zawieraniem transakcji pochodnych

Każdy klient zawierający z bankiem transakcje pochodne, musi posiadać przyznany przez Bank odpowiedni limit transakcyjny. Limity transakcyjne przyznawane są zgodnie z procedurami i kompetencjami kredytowymi obowiązującymi w Banku, tak jak dla wszystkich innych zaangażowań kredytowych.

Do monitorowania ryzyka związanego z zawieraniem przez kontrahentów banku transakcjami, służy system CRS (Credent Risk System). CRS jest globalnym systemem Ryzyka, używanym przez Grupę ING, w którym rejestrowane są wszystkie limity FM (Financial Markets) oraz transakcje zawarte przez dealerów.

Transakcje rodzące po stronie kontrahenta ryzyko (rozliczeniowe, przed-rozliczeniowe), wprowadzane do systemów bankowych, wymagają rejestracji w CRS-ie.

Monitorowanie ryzyka związanego z produktami Departamentu Skarbu, takimi jak transakcje pochodne, depozytowe i na papierach wartościowych, odbywa się w Banku „on-line”.

Z perspektywy pomiaru ryzyka, można podzielić je na:

- ryzyko przed-rozliczeniowe (pre-settlement) – występujące przy transakcjach walutowych, derywatywach i transakcjach na papierach wartościowych jako rezultat zamiany transakcji na rynku przy potencjalnie niekorzystnej cenie,
- ryzyko kredytowe – powstające przy plasowaniu pieniędzy na rynku (depozyty).

Ryzyko przedrozliczeniowe

Ryzyko przedrozliczeniowe jest ryzykiem wynikającym z naruszenia warunków transakcji przez Kontrahenta, przed jej rozliczeniem, co powoduje konieczność jej zamiany poprzez transakcję z innym Kontrahentem po cenie obowiązującej na rynku (ewentualnie niekorzystnej).

W celu kontrolowania ryzyka Kontrahenta, określa się nie tylko koszt zastąpienia, w razie naruszenia warunków w chwili bieżącej (bieżąca wartość rynkowa „MtM”), lecz także jak bardzo wzrośnie MtM w ciągu trwania transakcji.

Ponieważ jednak rynki finansowe nie do końca są przewidywalne, i nie można do końca być pewnym wyznaczonego, maksymalnego MtM, używa się modeli statystycznych, które określają poziom zaufania. Według polityki Grupy ING ten poziom zaufania wynosi 97,5%.

Ryzyko kredytowe związane z plasowaniem środków (Money Market Risk)

Ryzyko kredytowe związane z plasowaniem środków (Money Market Risk) powstaje gdy Bank plasuje depozyty u innego kontrahenta (banku). W razie naruszenia warunków przez kontrahenta, Bank traci pieniądze. W związku z tym ryzyko to jest mierzone po prostu jako wartość nominalna depozytu.

Ryzyko rozliczeniowe

Ryzyko rozliczeniowe jest ryzykiem, przy którym kontrahent nie dostarczy aktywów, które ma obowiązek dostarczyć w związku z rozliczeniem transakcji i Bank może stracić do 100% spodziewanych wartości. Ryzyko to powstaje wtedy, kiedy ma nastąpić wymiana wartości (środki lub inne instrumenty) w tej samej dacie dostawy bądź różnej i dostawa ta jest niesprawdzona lub spodziewana aż do momentu, kiedy Bank dostarczył nieodwołalną instrukcję płatności lub sam zapłacił lub dostarczył swoją część zobowiązania wynikającego z transakcji.

Niektóre produkty zawsze rodzą ryzyko rozliczeniowe, niektóre nigdy a są takie, przy których wystąpienie tego ryzyka związane jest z mechanizmem rozliczeń. Ryzyko rozliczeniowe powstaje zawsze, gdy transakcja angażuje dwustronną wymianę środków pieniężnych/papierów wartościowych, ale ta wymiana nie odbywa się na bazie DVP (Dostawa za Zapłatę - Delivery Versus Payment).

Ryzyko związane z kupnem/sprzedażą papierów wartościowych

Ryzyko związane z kupnem/sprzedażą papierów wartościowych występuje wtedy, gdy wymiana środków pieniężnych na papiery wartościowe nie odbywa się na bazie DVP. Występuje wtedy ryzyko rozliczeniowe w dniu rozliczenia transakcji, chyba że rozliczenie odbywa się w ten sposób, iż Bank może kontrolować transakcję tak, aby nie dopuścić do przepływu środków/papierów przed potwierdzeniem wykonania zobowiązania przez Kontrahenta.

Wagi Ryzyka

Wagi Ryzyka używane do monitorowania wykorzystania poszczególnych limitów ustalane są dla poszczególnych produktów, walut i czasu trwania transakcji, na poziomie Grupy ING. Wagi ryzyka są szacunkiem potencjalnej przyszłej ekspozycji (PFE) kontraktu „at-the-money”, jako część wartości nominalnej transakcji w czasie pozostałym do jej rozliczenia.

Ryzyko przed-rozliczeniowe na poziomie transakcji jest obliczane jako:

$$\text{Ryzyko przed-rozliczeniowe} = \text{Wartość Rynkowa} + \text{Wartość Nominalna} \times \text{Waga Ryzyka}$$

gdzie waga ryzyka jest oparta na okresie czasu pozostałym do rozliczenia transakcji.

Wagi ryzyka „używane” są przez system CRS do monitorowania poziomu wykorzystania limitów kontrahentów.

Portfel transakcji, zawartych z kontrahentami Banku, znajdujący się w CRS-ie (transakcje nie rozliczone), przedstawiał się następująco (wszystkie dane w mln EUR):

	31.12.2008^{*)}	31.12.2007
Depozyty oddane (Money Market)	1 873,6	4 363,8
Bieżąca wartość rynkowa transakcji (MtM)	1 145,7** / 91,7***	3 156,4
Potencjalna przyszła wartość transakcji (PFE)	1 607,0	1 190,1
Wartość bieżąca + przyszła (FM Value)	2 170,7	5 692,0

**) W roku 2008 Grupa zmieniła podejście do monitorowania ryzyka, dlatego dane dotyczące wartości MtM, zaprezentowane w powyższej tabeli dotyczące 31.12.2008 r. są nieporównywalne z danymi za okresy wcześniejsze.*

***) Kwota brutto – tylko transakcje gdzie wycena jest dla banku pozytywna (bank jest „in-the-money”).*

****) Kwota netto – transakcje z wyceną pozytywną dla banku (in-the-money”) są netowane z transakcjami o wycenie dla banku negatywnej („out-of-the-money”).*

Ryzyko kredytowe związane z instrumentami pochodnymi

W związku ze znaczącym wzrostem ryzyka kredytowego w zawartych przez Bank z klientami transakcjach pochodnych (głównie opcji walutowych), Bank postanowił dokonać przeglądu znaczącej części portfela tych instrumentów. Aby wyniki przeglądu pozwoliły precyzyjnie odzwierciedlić poziom ryzyka, Bank ustrukturyzował zastosowane podejście.

Podejście zastosowane przez Bank do szacowania ryzyka kredytowego związanego z instrumentami pochodnymi mającymi datę rozliczenia w przyszłości (transakcje aktywne, nierozliczone wg stanu na dzień bilansowy) jest zgodne z podejściem stosowanym przez Bank dla celów oceny ryzyka kredytowego wynikającego z należności kredytowych. Korekty wycen są szacowane na poziomie pojedynczego kontrahenta z wykorzystaniem formuły bazującej na współczynnikach PD, LGD i EAD, co zostało szczegółowo opisane w ”znaczących zasadach rachunkowości” w punkcie opisującym zastosowanie szacunków.

Korekta wyceny niezapadłych transakcji pochodnych zawartych z klientami Banku na dzień 31.12.2008 r. wyniosła 163 mln zł i została odniesiona do ”wyniku na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat”.

Dodatkowo, dla transakcji zapadłych lub zerwanych i nierozliczonych wg stanu na dzień bilansowy Bank dokonał odpisów wykorzystując metodologię stosowaną dla oceny ryzyka kredytów, dla których stwierdzono utratę wartości. Na dzień 31.12.2008 r. wartość utworzonych odpisów wyniosła 71,6 mln zł i została ujęta w sprawozdaniu finansowym w pozycji ”odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe”.

II. Zarządzanie ryzykiem rynkowym

1. Informacje ogólne

Głównymi celami zarządzania ryzykiem rynkowym w ING Banku Śląskim są: zapewnienie, że istnieje świadomość i zrozumienie ekspozycji banku na ryzyko rynkowe oraz że ta ekspozycja jest odpowiednio zarządzana i tam gdzie ma to zastosowanie mieści się w granicach przyjętych limitów.

Ryzyko rynkowe definiuje się jako potencjalną stratę, którą może ponieść bank w związku z niekorzystnymi zmianami cen rynkowych (takich jak krzywe dochodowości, kursy walutowe, ceny na rynku kapitałowym) i/ oraz parametrów rynkowych (zmienności cen rynkowych, korelacji pomiędzy ruchami poszczególnych cen) i/ oraz zachowań klientów (np. wcześniejsze spłaty kredytów).

Proces zarządzania ryzykiem rynkowym w banku obejmuje identyfikację, pomiar, monitorowanie oraz raportowanie ryzyka. Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym dostarcza menedżerom Rynków Finansowych, wybranym członkom Zarządu oraz Komitetu ALCO regularne raporty ryzyka. Ponadto, ALCO, Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza otrzymują okresowe raporty zawierające najważniejsze miary ryzyka rynkowego. Pracownicy Departamentu Zarządzania Ryzykiem Rynkowym są wykwalifikowanymi specjalistami a niezależność departamentu jest zapewniona poprzez jego oddzielenie od jednostek generujących ryzyko. Ważną rolę konsultanta w procesie zarządzania ryzykiem rynkowym pełni większościowy akcjonariusz banku - ING Bank NV.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym w banku również obejmuje funkcję Kontroli Produktów Rynków Finansowych („Product Control”), która zapewnia poprawność wyceny produktów Rynków Finansowych. Obejmuje ona niezależną ocenę (porównanie do rynku) cen/kursów stosowanych do wyceny pozycji oraz parametrów rynkowych używanych do kalkulacji wyniku finansowego pokazywanego w raportach finansowych. Decyzje związane z kwestiami dotyczącymi procesu wyceny takie jak: źródła wykorzystywanych danych rynkowych, kalkulacji rezerw dotyczących modeli wycen rynkowych są podejmowane przez Komitet Parametrów, któremu przewodniczy naczelnik Wydziału Kontroli Produktów, a w którego skład wchodzi również przedstawiciele Rynków Finansowych i Pionu Finansów.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym w banku skupia się przede wszystkim na potencjalnych zmianach wyniku ekonomicznego (to znaczy na zmianach wartości bieżącej przyszłych przepływów finansowych), ale uwaga jest również skoncentrowana na przypadkach, gdy na skutek stosowanych zasad księgowych efekt zmian cen rynkowych na raportowany wynik finansowy jest inny niż w przypadku jego oddziaływania na wynik ekonomiczny.

2. Struktura ksiąg banku w kontekście zarządzania ryzykiem rynkowym

Bank utrzymuje strukturę ksiąg bazującą na intencji, co przekłada się na wiele procesów, w tym zarządzanie ryzykiem rynkowym. Struktura ksiąg jest odzwierciedleniem typów ryzyka rynkowego, które są oczekiwane oraz akceptowane w poszczególnych obszarach banku oraz tego, gdzie ryzyko rynkowe powinno być wewnętrznie transferowane/zabezpieczane. Księgi są pogrupowane według intencji utrzymania pozycji na „handlowe” (pozycje zajmowane w celu uzyskania korzyści w krótkim okresie wynikających z ruchów cen rynkowych) oraz „bankowe” (wszystkie pozostałe pozycje). Ogólna struktura ksiąg banku wygląda następująco:

Cały Bank

- ☐ Księgi Handlowe
- ☐ Księgi Bankowe
 - ☐ Komercyjne Księgi Bankowe
 - ☐ Księgi Bankowe Rynków Finansowych

Księgi Handlowe

Są to księgi obszaru Rynków Finansowych (walutowe, opcji walutowych oraz stopy procentowej) oraz ING Securities (biuro maklerskie banku) - pozycje arbitrażowe oraz animatora rynku kapitałowego (raportowane w ramach Rynków Finansowych). Księgi te zawierają pozycje utrzymywane w krótkim okresie w celu odsprzedaży bądź uzyskania korzyści finansowych na aktualnych lub oczekiwanych w krótkim okresie zmianach cen bądź pozycje zawarte w celach arbitrażowych. Przykłady to własne pozycje handlowe, pozycje wynikające z obsługi klienta i/lub animowania rynku. Otwarte pozycje w księgach handlowych są limitowane poprzez limity VaR na pozycje handlowe lub w przypadku pozycji arbitrażowych oraz animatora rynku kapitałowego ING Securities - limity pozycyjne.

Komercyjne Księgi Bankowe

Są to księgi bankowe części detalicznej oraz korporacyjnej, zawierające komercyjne depozyty oraz kredyty. Ryzyko wynikające z tych pozycji jest transferowane do ksiąg bankowych obszaru Rynków Finansowych poprzez transakcje wewnętrzne, co zapewnia, iż w księgach tych nie pozostaje istotne ekonomiczne ryzyko rynkowe. Jednakże, jak zostanie to opisane bardziej szczegółowo później, krótko-terminowy wynik finansowy w tych księgach jest wrażliwy na zmiany stawek rynkowych.

Księgi Bankowe Rynków Finansowych

Są to księgi służące do zarządzania pozycją płynnościową oraz finansowania ("LMF"), a także do zarządzania aktywami i pasywami („ALM”). Ich podstawowym celem jest zarządzanie pozycją płynnościową oraz stopy procentowej wynikającą z pozycji komercyjnych banku. Utrzymywanie otwartych pozycji jest tu dopuszczalne w granicach przyjętych limitów VaR. Podobnie jak w przypadku ksiąg komercyjnych istnieje różnica pomiędzy wrażliwością wyniku ekonomicznego i finansowego na zmiany stawek rynkowych.

3. Koncepcja wartości narażonej na ryzyko ("VaR")

VaR jest główną metodologią wykorzystywaną do pomiaru ryzyka rynkowego w księgach obszaru Rynków Finansowych, zarówno dla ksiąg „handlowych”, jak i „bankowych”. VaR pokazuje wielkość potencjalnej straty, która nie powinna zostać przekroczona przy założeniu określonego poziomu ufności (prawdopodobieństwa). Bank kalkuluje osobno poziomy VaR dla portfeli stopy procentowej, pozycji walutowej oraz pozycji wynikającej z opcji walutowych stosując następujące założenia: 99% poziom ufności, 250 dniowy okres obserwacji wykorzystywany do pomiaru zmienności oraz korelacji. Pomiar VaR stosowany przez bank jest zgodny ze standardami Grupy ING oraz najlepszymi praktykami rynkowymi. Adekwatność modelu VaR dla ksiąg handlowych jest sprawdzana podczas dziennego testowania wstecznego (tzw. „VaR backtesting”). Wynik finansowy, „dzienny” oraz „hipotetyczny lub teoretyczny” (wyznaczany jako dzienna zmiana wartości pozycji utrzymywanej na koniec dnia a więc wykluczający wszystkie transakcje intra-day) jest porównywany z miarą VaR. Przypadki przekroczeń (wszystkie negatywne oraz duże pozytywne) są szczegółowo badane i wyjaśniane.

VaR w sytuacji kryzysowej („stress-tests”)

Bank jest świadomy faktu, iż miara VaR nie pokazuje pełnego obrazu ryzyka rynkowego poszczególnych portfeli, ponieważ nie uwzględnia potencjalnych strat w ekstremalnych przypadkach. W związku z powyższym bank kalkuluje VaR w sytuacji kryzysowej. Miara ta pokrywa możliwe negatywne wyniki portfeli banku w przypadku zaistnienia zdefiniowanych scenariuszy kryzysowych uwzględniających zmiany jednego lub kilku parametrów rynkowych mających wpływ na wartość danego portfela. Najgorszy rezultat wynikający z przyjętych scenariuszy jest raportowany jako VaR w sytuacji kryzysowej dla danego portfela.

Ryzyko rynkowe ksiąg handlowych (statystyki VaR)*

Miara VaR w 2008 roku (kwoty w PLN)

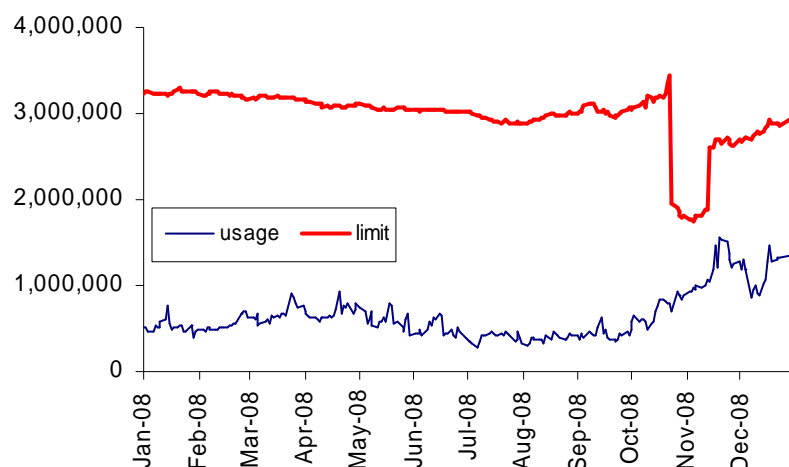
Obszar	Limit	Stan na 31.12.2008	Średnia	Min	Max
Stopa	2 920 680	1 370 337	645 336	290 239	1 555 432
FX	2 127 924	378 720	384 958	10 196	2 066 127
FX Opcje	3 129 300	1 118 203	878 934	158 730	3 720 330

Miara VaR w 2007 roku (kwoty w PLN)

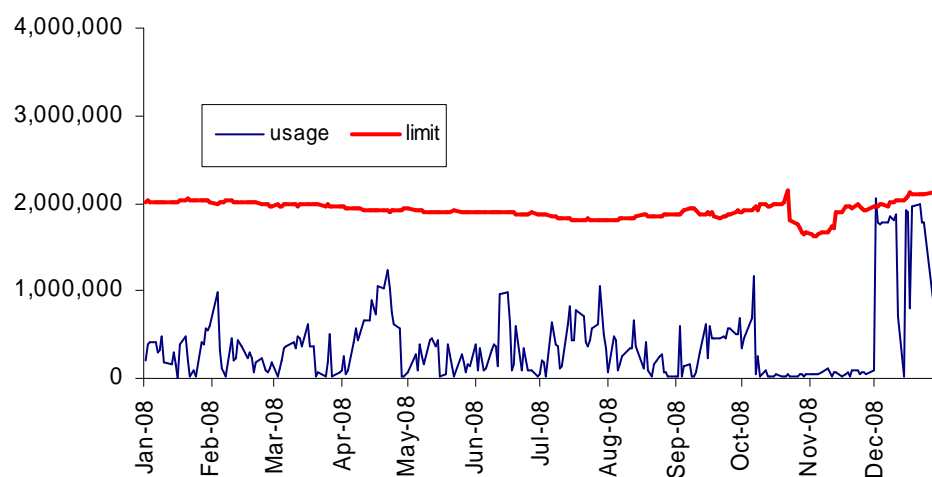
Obszar	Limit	Stan na 31.12.2007	Średnia	Min	Max
Stopa	3 405 870	672 818	359 267	175 953	1 424 258
FX	2 119 208	16 692	506 475	16 692	1 185 349
FX Opcje	1 892 150	222 084	359 047	135 679	982 722

* Wszystkie limity VaR i ich wykorzystanie w ING Banku Śląskim są wyrażone w EUR. Poziomy limitów oraz ich wykorzystanie w tabelach i na wykresach specjalnie dla celów tego dokumentu zostały przeliczone na PLN z wykorzystaniem dziennych kursów fixingowych NBP.

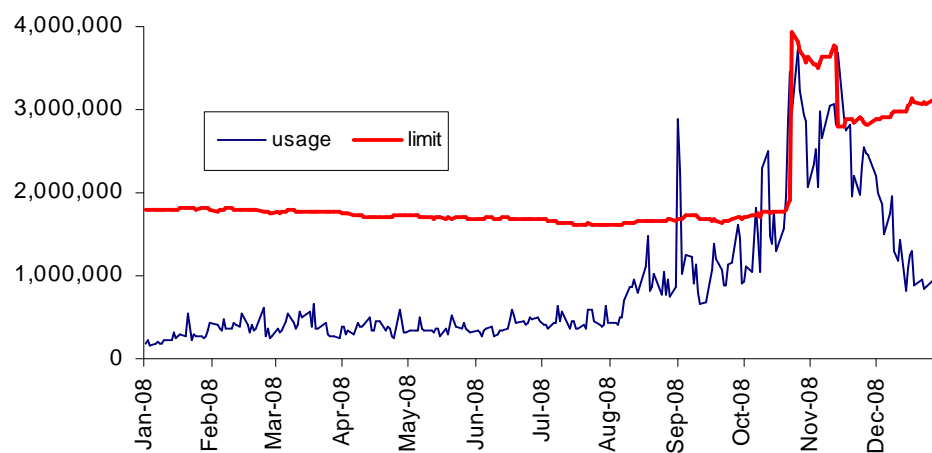
Ryzyko stopy procentowej VaR (PLN)

Ryzyko walutowe VaR (PLN)

Ryzyko opcji walutowych VaR (PLN)

Przekroczenia limitu VaR dla opcji walutowych były wynikiem sytuacji na rynku w drugim półroczu 2008. Na skutek kryzysu finansowego na rynku obserwowano niezwykle ruchy poziomów kursów walutowych i zmienności implikowanych. Wynikiem powyższego był wzrost zmienności kursów spot, zmienności zmienności oraz zwiększenie obszaru objętego pomiarem VaR wyznaczanego zgodnie z przyjętym modelem. Z drugiej strony rynek charakteryzował się bardzo ograniczoną płynnością – liczba potencjalnych kontrahentów zmniejszyła się a „spready” wzrosły znacząco. Rynki Finansowe miały bardzo ograniczone możliwości zabezpieczania portfela. Portfel opcyjny w większości składał się z opcji barierowych, które są bardzo wrażliwe na zmienne warunki rynkowe. W celu zwiększenia limitu VaR dla obszaru opcji walutowych dokonano realokacji limitów z pozostałych obszarów działalności zachowując łączny poziom limitów na ryzyko na stałym poziomie. Realokacja wraz z działaniami obszaru Rynków Finansowych mających na celu ograniczenie ryzyka spowodowały usunięcie przekroczenia.

Odnotowano jednostkowy przypadek przekroczenia limitu VaR dla FX spot. Rynki Finansowe zajęły znaczącą pozycję w EUR, która przy dużej zmienności rynkowej spowodowała nieznaczne przekroczenie. Pozycja została natychmiastowo zredukowana a przekroczenie zlikwidowane.

Ryzyko rynkowe ksiąg bankowych Rynków Finansowych (statystyki VaR)**

Miara VaR w 2008 roku (kwoty w PLN)

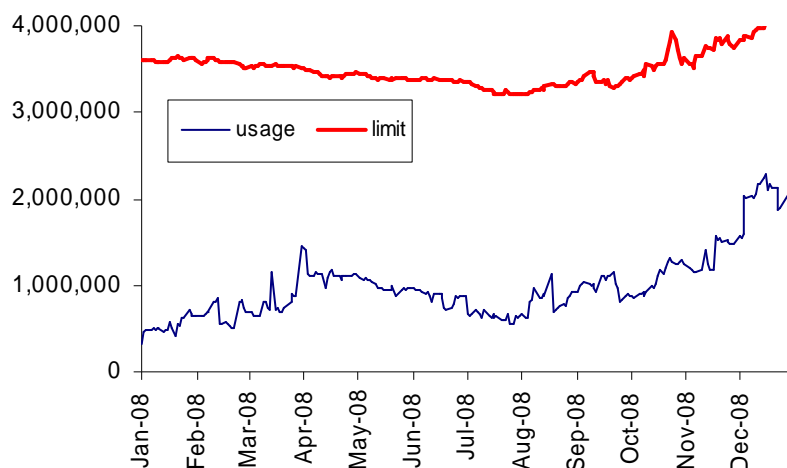
Obszar	Limit	Stan na 31.12.2008	Średnia	Min	Max
LMF	4 172 400	2 068 676	987 948	315 386	2 278 421
ALM	4 172 400	3 044 730	1 599 531	510 465	4 467 401

Miara VaR w 2007 roku (kwoty w PLN)

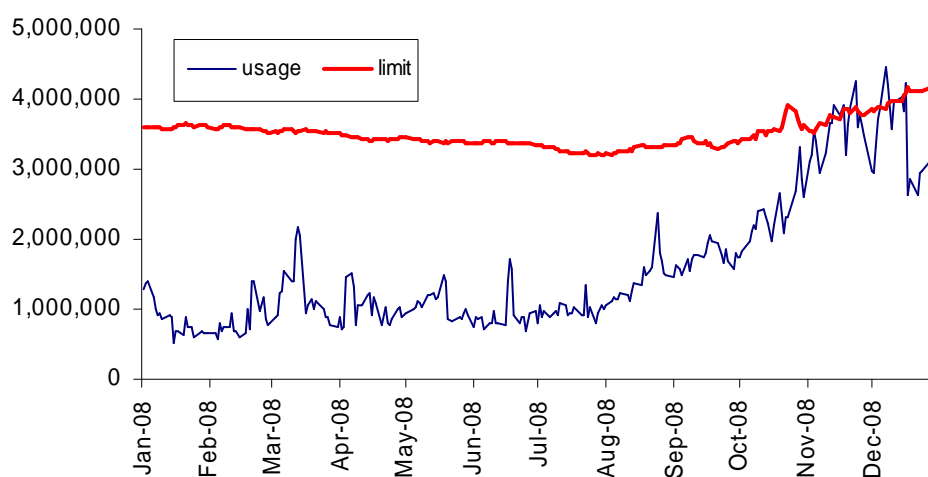
Obszar	Limit	Stan na 31.12.2007	Średnia	Min	Max
LMF	3 784 300	714 276	749 507	214 458	1 432 153
ALM	3 784 300	1 395 945	533 356	144 281	1 755 009

**** W przypadku pozycji LMF (zarządzanie pozycją płynnościową i finansowaniem) oraz ALM (pozycja zarządzania aktywami i pasywami) kwoty podane są miarami Delta VaR, ponieważ tylko ta miara ta podlega formalnemu limitowaniu (Delta VaR uwzględnia jedynie zmiany krzywej swap).**

LMF VaR (PLN)

ALM VaR (PLN)

Przekroczenia limitu w obszarze ALM wynikały z rozbieżności pomiędzy sposobem uwzględniania depozytów wewnętrznych w pomiarze VAR a ich wyceną w systemie transakcyjnym. Pozycje stóp procentowych przekazywane są z obszaru poza Rynkami Finansowymi do ALM w Rynkach Finansowych za pomocą wewnętrznych depozytów. ALM inwestuje środki w polskie papiery skarbowe. Obie strony bilansu ALM są wyceniane w systemie transakcyjnym z wykorzystaniem krzywej dla papierów wartościowych. Jednocześnie w pomiarze ryzyka rynkowego standardowo zdefiniowane krzywe są przypisane do poszczególnych typów produktów, tzn. krzywa papierowa dla papierów, krzywa swapowa dla depozytów. Problem ten został rozwiązany przed końcem roku.

Statystyki VaR dla ryzyka rynkowego ksiąg bankowych poza obszarem Rynków Finansowych

Miara VaR w 2008 (kwoty w PLN)

Obszar	Limit	Stan na 31.12.2008	Średnia	Min	Max
Stopa procentowa	625 860	205 891	86 402	45 804	205 891

Miara VaR w 2007 (kwoty w PLN)

Obszar	Limit	Stan na 31.12.2007	Średnia	Min	Max
Stopa procentowa	756 860	34 573	25 278	12 642	50 593

Ryzyko rynkowe bankowych ksiąg komercyjnych

Ponieważ księgi te są zabezpieczane na wypadek zmian wyników ekonomicznych, główną miarą służącą do pomiaru ekspozycji na ryzyko stóp procentowych jest pomiar dochodu narażonego na ryzyko („Earnings at Risk – EaR”) – wyniki tych pomiarów są zaprezentowane w tabelach wrażliwości na ryzyko stopy procentowej w dalszej części dokumentu. Pozycje w bankowych księgach komercyjnych podlegają również pomiarowi nieliniowego ryzyka stopy procentowej. W szczególności: bank mierzy ryzyko opcyjności (potencjalne straty na tych pozycjach wynikające z wcześniejszego wycofywania depozytów i/lub wcześniejszej spłaty kredytów) oraz ryzyko bazowe (potencjalna strata na tych pozycjach wynikająca ze stosowania niestandardowych mechanizmów cenowych). Zdaniem banku w obydwu przypadkach nie jest to istotne ryzyko (potencjalne straty mają bardzo nieznaczny udział w historycznych i prognozowanych wynikach)

4. Koncepcja dochodu narażonego na ryzyko (EAR)

Pomiar dochodu narażonego na ryzyko jest stosowany dla pozycji w księgach bankowych, dla których wycena jest przeprowadzana z wykorzystaniem metody zamortyzowanego kosztu. Jak zostało to opisane poniżej, stosowane są dwa podejścia do pomiarów. Obydwa podejścia obejmują roczny horyzont czasowy i pokazują możliwe zmiany wyniku w przypadku szokowych zmian rynkowych (+/- 1% oraz +/- 2%):

- Podejście „bazowe” jest wykorzystywane dla pozycji złożonych z transakcji terminowych oraz niewielkich wolumenów pozycji na żądanie. Podejście to zakłada, iż każda przyszła luka bądź nadwyżka będzie finansowana/inwestowana na termin miesięczny.
- Podejście „zaawansowane” jest stosowane do znacznych wolumenów pozycji na żądanie. Obecnie jest to złotowa baza depozytów na żądanie oraz ich wewnętrzne inwestycje w księgach bankowych Rynków Finansowych. Pomiar wyznacza zmiany w wynikach banku wynikające z :
 - Obecnych (wewnętrznych) inwestycji tych funduszy oraz inwestycji odnawialnych ponieważ dokonane inwestycje wygasają i/lub pojawiają się nowe wolumeny. Przyszłe inwestycje (re-inwestycje) są prognozowane przy założeniu kontynuacji obecnie obowiązujących reguł inwestycyjnych
 - Oceny relacji pomiędzy zmianami stawek rynkowych oraz stawek, które bank musi płacić klientom celem utrzymania wolumenów.

Wrażliwość na ryzyko stopy procentowej – ogółem

Poniższe tabele prezentują przegląd wrażliwości banku na zmiany stopy procentowej. Pierwsza tabela pokazuje wrażliwość wyników banku na zmiany stóp procentowych uwzględniając następujące elementy:

- Pozycje zostały podzielone na „bankowe” i „handlowe”. Pozycje zawierają wszystkie istotne waluty. Pozycje złotowe reprezentują zdecydowaną większość wrażliwości banku na ryzyko stopy procentowej.
- Wartość punktu bazowego (BPV) została pokazana dla każdej pozycji. Wartość punktu bazowego oznacza zmianę wartości ekonomicznej pozycji dla równoległego przesunięcia krzywej dochodowości o 0,01%.
- Pozycje są w dalszej kolejności podzielone, tam gdzie jest to niezbędne według stosowanej metody księgowej: zamortyzowanego kosztu bądź wartości rynkowej. Dla pozycji wycenianych według wartości rynkowych wrażliwość ekonomiczna i finansowa jest identyczna. Zmiany w wartości rynkowej są w pełni odzwierciedlane w raportowanych wynikach. Pozycje wyceniane według zamortyzowanego kosztu pokazują asymetrię pomiędzy efektem ekonomicznym i finansowym przy danym ruchu krzywej dochodowości. Jest to efekt regulacji księgowych, który jest nie do uniknięcia. Efekty finansowe przesunięcia krzywej dochodowości są kalkulowane zgodnie z definicją dochodu narażonego na ryzyko prezentowaną wcześniej. Zaawansowane podejście do kalkulacji dochodu narażonego na ryzyko jest wykorzystywane dla złotych depozytów na żądanie. Podejście „bazowe” jest stosowane dla wszystkich pozostałych pozycji wycenianych wg metody zamortyzowanego kosztu. Wynik ekonomiczny jest pokazany jako prognozowana zmiana wartości bieżącej przyszłych dochodów kalkulowana w długim horyzoncie czasowym.
- Jak widać w tabeli poniżej w przypadku ksiąg bankowych występuje duża rozbieżność pomiędzy wrażliwością ekonomiczną a finansową. Chociaż bank jest świadomy wrażliwości krótkoterminowego wyniku finansowego na zmiany stóp procentowych, najważniejszą miarą jest – co jest w zgodzie z podejściem „Managing For Value” grupy ING - wrażliwość wyniku ekonomicznego banku w perspektywie długoterminowej.

Druga tabela pokazuje wrażliwość kapitału banku na zmiany wartości rynkowej instrumentów dłużnych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży (AFS) w portfelu Rynków Finansowych (jest tu zdecydowana większość papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży). Należy podkreślić, iż prezentowane potencjalne zmiany w bazie kapitałowej banku odnoszą się jedynie do kapitału regulacyjnego. Kalkulacje banku związane z kapitałem ekonomicznym nie zawierają pozytywnego/negatywnego wpływu rewaluacji instrumentów dłużnych dostępnych do sprzedaży. Wynika to z faktu, iż pozycje w papierach dostępnych do sprzedaży w dużej mierze wynikają z inwestowania środków ze złotych depozytów na żądanie zgodnie z modelem ekonomicznym banku dla tych depozytów.

Wrażliwość wyników na zmiany stóp procentowych

koniec roku 2008

Księga	Kategoria księgowa	BPV	Zmiana w wyniku ekonomicznym przy zmianie krzywej				Zmiana w raportowanym wyniku finansowym przy zmianie krzywej			
			-2%	-1%	1%	2%	-2%	-1%	1%	2%
BANKOWA	Wartość rynkowa	-0,57	118,57	58,05	-56,36	-111,33	118,57	58,05	-56,36	-111,33
	Zamortyzowany koszt	0,10	-43,48	-12,74	9,57	18,19	361,42	180,71	-180,71	-361,42
	<i>Łącznie</i>	-0,47	75,09	45,31	-46,79	-93,14	479,99	238,76	-237,07	-472,75
HANDLOWA	Wartość rynkowa	-0,06	11,91	5,95	-5,95	-11,91	11,91	5,95	-5,95	-11,91
BANK RAZEM	Wartość rynkowa	-0,63	130,48	64,00	-62,31	-123,24	130,48	64,00	-62,31	-123,24
	Zamortyzowany koszt	0,10	-43,48	-12,74	9,57	18,19	361,42	180,71	-180,71	-361,42
ŁĄCZNIE		-0,53	87,00	51,26	-52,74	-105,05	491,90	244,71	-243,02	-484,66

wszystkie kwoty w mln PLN,

koniec roku 2007

Księga	Kategoria księgowa	BPV	Zmiana w wyniku ekonomicznym przy zmianie krzywej				Zmiana w raportowanym wyniku finansowym przy zmianie krzywej			
			-2%	-1%	1%	2%	-2%	-1%	1%	2%
BANKOWA	Wartość rynkowa	-0,83	172,22	84,61	-81,79	-160,95	172,22	84,61	-81,79	-160,95
	Zamortyzowany koszt	0,82	-168,54	-83,07	80,75	159,26	-18,21	-9,00	9,00	18,00
	<i>Łącznie</i>	-0,01	3,69	1,54	-1,04	-1,69	154,02	75,61	-72,80	-142,96
HANDLOWA	Wartość rynkowa	0,04	-8,94	-4,47	4,47	8,94	-8,94	-4,47	4,47	8,94
BANK RAZEM	Wartość rynkowa	-0,79	163,28	80,13	-77,32	-152,01	163,28	80,13	-77,32	-152,01
	Zamortyzowany koszt	0,82	-168,54	-83,07	80,75	159,26	-18,21	-9,00	9,00	18,00
ŁĄCZNIE		0,03	-5,26	-2,94	3,43	7,25	145,07	71,14	-68,32	-134,01

wszystkie kwoty w mln PLN,

Wrażliwość kapitału na zmiany stóp procentowych

koniec roku 2008

Pozycja	BPV	Przybliżona zmiana w bazie kapitału regulacyjnego przy ruchu krzywej			
		-2%	-1%	+1%	+2%
Dostępne do sprzedaży papiery dłużne Rynków Finansowych	-1,88	376,29	188,15	-188,15	-376,29
Transakcje IRS zaklasyfikowane do portfela zabezpieczającego <i>macro cash flow hedge</i>	-0,34	67,48	33,74	-33,74	-67,48
Razem	-2,22	443,78	221,89	-221,89	-443,78

wszystkie kwoty w mln PLN

koniec roku 2007

Pozycja	BPV	Przybliżona zmiana w bazie kapitału regulacyjnego przy ruchu krzywej			
		-2%	-1%	+1%	+2%
Dostępne do sprzedaży papiery dłużne Rynków Finansowych	-2,24	447,50	223,75	-223,75	-447,50

wszystkie kwoty w mln PLN

III. Zarządzanie ryzykiem płynności

Ryzyko płynności rozumiane jest w ING Banku Śląskim jako ryzyko niemożności zrealizowania – po rozsądnej cenie – zobowiązań gotówkowych wynikających z pozycji bilansowych i pozabilansowych. Polityka zarządzania ryzykiem płynności banku polega na utrzymaniu swoich pozycji płynności w taki sposób, aby zawsze można było wypełnić zobowiązania gotówkowe banku za pomocą środków w kasie, wpływów z transakcji o danej dacie zapadalności i/ lub za pomocą sprzedaży zbywalnych aktywów.

Realizację niniejszej polityki wspomagają następujące procesy określone szczegółowo w dokumencie *Polityka ING Banku Śląskiego w zakresie płynności i finansowania*:

- Tworzenie i przegląd wewnętrznie zdefiniowanych sprawozdań na temat ryzyka płynności, monitorowanie koncentracji depozytów z uwzględnieniem segmentacji klientów banku jak i oferty produktowej dla klientów oraz stosowanie się do wszelkich nałożonych na nie formalnych limitów.
- Utrzymywanie jasnej struktury zarządczej określającej zakres obowiązków i odpowiedzialności w sytuacji normalnej i trudnej pod względem płynności.
- Tworzenie i przegląd ustawowo obligatoryjnych sprawozdań na temat ryzyka płynności i finansowania zdefiniowane przez polski i holenderski Bank Narodowy oraz stosowanie się do wszelkich nałożonych na nie formalnych limitów.
- Działania zapewniające prawidłowe zaopatrzenie Banku w gotówkę.
- Aktywizacja – w pewnych określonych okolicznościach – działań mających na celu zachowanie ciągłości finansowania i płynności w banku zgodnie z planem awaryjnym.

Istniejąca *Polityka w zakresie płynności i finansowania* została zweryfikowana i poszerzona w oparciu o

- rekomendacje Departamentu Audytu Wewnętrznego przekazane po przeprowadzeniu wewnętrznej kontroli z zakresu procesu zarządzania ryzykiem płynności;
- wprowadzoną przez NBP Uchwałę 9/2007 z dnia 13 marca 2007 w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności oraz
- wprowadzony przez ING Bank NV, obowiązujący od kwietnia 2008, nowy raport na temat środków gotówkowych i zabezpieczeń „Cash and collateral report”.

Organy regulacyjne lub bank definiują limity formalne na różnorodne wskaźniki pomiarowe ryzyka płynności. Komitet ALCO może podjąć decyzję o włączeniu wskaźników pomiarowych ryzyka płynności do swojego sprawozdania nt. wskaźników KRI (Key Risk Indicators). W raporcie tym, wskaźniki ryzyka, są prezentowane w 3 możliwych statusach: jako „możliwe do przyjęcia”, „pod obserwacją” lub „niemożliwe do przyjęcia”. Określenie powyższych statusów jest dokonywane w oparciu o wstępnie zdefiniowane wielkości progowe/limity. Sprawozdanie nt. wskaźników KRI Komitetu ALCO jest również przedstawiane Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku.

W przypadku przekroczenia twardych limitów i/lub sklasyfikowania wskaźników pomiarowych KRI dotyczących płynności jako „niemożliwe do przyjęcia”, podejmowane są następujące działania:

- Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym – z pomocą innych departamentów, jeżeli jest to konieczne, upewnia się, czy faktycznie zostały przekroczone limity (upewnia się, czy nie mamy do czynienia z błędem sprawozdawczym).
- Departament ZRR informuje miejscowy i regionalny Komitet ALCO o przekroczeniu limitu lub wskaźnika KRI, o przyczynie przekroczenia tego wskaźnika, oraz o proponowanych działaniach naprawczych.
- Spotkanie Komitetu ALCO ad hoc zwołuje się w celu uzgodnienia kroków naprawczych oraz zakresu odpowiedzialności za przeprowadzenie uzgodnionych działań. Regionalny Komitet ALCO zostaje poinformowany o podjętych decyzjach

Jednym z istotnych procesów zarządzania ryzykiem płynności jest opracowanie planu utrzymania płynności banku. Plan zachowania płynności banku określa wytyczne dotyczące identyfikacji kryzysu płynności poprzez sygnały ostrzegawcze oraz – w przypadku dokonania takiej identyfikacji – działań, które należy podjąć w celu przetrwania kryzysu płynności. Rodzaj działań podjętych zgodnie z planem zachowania płynności banku zależy od charakteru i natężenia kryzysu płynności.

Ostatni kwartał 2008 roku był okresem, gdzie zostały przetestowane podstawowe elementy procesu utrzymania płynności banku zapisane w *Polityce ING Banku Śląskiego w zakresie płynności i finansowania*. Ze względu na zaistniałą sytuację na krajowym i międzynarodowym rynku międzybankowym oraz w celu oceny charakteru i natężenia sytuacji płynnościowej banku oraz podejmowania adekwatnych decyzji, został powołany specjalny Komitet do spraw zarządzania płynnością banku.

Od stycznia 2008 weszła w życie uchwała 9/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 roku w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności. Powyższa uchwała wprowadza 4 miary ryzyka płynności: lukę płynności krótkoterminowej (wartość minimalna: zero), współczynnik płynności krótkoterminowej (wartość minimalna: 1,00), współczynnik pokrycia aktywów nie płynnych funduszami własnymi (wartość minimalna: 1,00) i współczynnik pokrycia aktywów nie płynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi (wartość minimalna: 1,00). Bank jest zobligowany do dziennego monitorowania tych miar i przestrzegania limitów określonych w uchwale KNB. W okresie przejściowym obowiązywania uchwały jak i od dnia obowiązywania przestrzegania limitów (30 czerwca 2008) Bank utrzymywał wszystkie normy płynnościowe powyżej wartości minimalnych. Na dzień 31 grudnia 2008 nadzorcze miary płynnościowe dla ING Banku Śląskiego wynosiły:

Miary płynności		Wartość minimalna	Wartość
M1	Luka płynności krótkoterminowej (w mln PLN)	0,00	14 947,02
M2	Współczynnik płynności krótkoterminowej	1,00	1,33
M3	Współczynnik pokrycia aktywów nie płynnych funduszami własnymi	1,00	3,17
M4	Współczynnik pokrycia aktywów nie płynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi	1,00	1,99

Kolejnym istotnym elementem procesu zarządzania ryzykiem płynności banku, są wewnętrznie zdefiniowane raporty, które prezentują szczegółowe i wielorakie podejście banku do pomiaru i zarządzania ryzykiem w sytuacji trudnej pod względem płynności. Takie podejście jest przedstawione w tabelach poniżej, które obejmują raporty na temat ryzyka płynności w trudnej sytuacji.

Najbardziej istotne informacje w wewnętrznie zdefiniowanych raportach na temat luki płynnościowej w trudnej sytuacji są przedstawione w następnym ustępie.

Profil płynnościowy przepływów pieniężnych (Liquidity Cash Profile)

Poniżej przedstawiamy informację o sytuacji płynnościowej banku na koniec grudnia 2008. Raporty obrazują dwa podejścia: według umownych terminów płatności oraz w trudnej sytuacji płynnościowej. Opis poniżej:

Raport luki według umownych terminów płatności: Raport ten zawiera wszystkie pozycje bilansowe narażone na ryzyko płynności; wszystkie prezentowane w raporcie pozycje są uzgodnione do odpowiednich pozycji w bilansie banku. W raporcie pozycje są alokowane do odpowiednich przedziałów czasowych zgodnie z czasem pozostałym do daty wymagalności lub zapadalności

(odpowiednio: pasywa lub aktywa). Pozycje o nieznanym terminie wymagalności np.: rachunki na żądanie lub rachunki oszczędnościowe są kwalifikowane do pierwszego przedziału (do 1mca).

Raport luki w trudnej sytuacji płynnościowej banku: W opinii banku, raport ten dostarcza głębszej informacji dotyczącej charakterystyki ryzyka płynności banku. Raport ten przygotowywany jest zgodnie z Polityką ING Banku Śląskiego dotyczącą płynności i finansowania. Najważniejsze różnice w odniesieniu do raportu luki według umownych terminów płatności:

- Pozycje pozabilansowe prezentowane są w przypadku gdy posiadają potencjalną wartość zagrożenia dla płynności banku. Przykładowo, w raporcie zakłada się konieczność zapewnienia środków dla klientów mogących korzystać z dostępnych im linii kredytowych, poprzez oszacowanie poziomu potencjalnego wypływu środków.
- Niektóre pozycje bilansowe nie są prezentowane w raporcie, dzieje się tak w przypadku pozycji, które nie mają wpływu na płynność banku. Przykładowo :1) aktywa trwałe nie są ujmowane w raporcie, ponieważ nie można ich traktować jako bezpośrednie źródło gotówki; 2) kapitały nie są ujmowane w raporcie gdyż bank nie spodziewa się wycofania tych środków; 3) kwota wymaganej rezerwy obowiązkowej na rachunku Nostro w NBP nie jest wykazywana jako dostępna dla banku w przedziale czasowym do 1miesiąca, aktywa te traktowane są jak środki „zamrożone” i nie mogą być traktowane jako źródło gotówki dla pokrycia wymagalnych pasywów.
- Niektóre pozycje bilansowe są urealniane w celu dokładnego zobrazowania pozycji płynnościowej banku w trudnej sytuacji. Urealnienie to może skutkować dwojako: zarówno w przypadku kwalifikacji do odpowiedniego przedziału jak i w odniesieniu do przedstawianej w raporcie wartości. Przykładowo: 1) rachunki na żądanie oraz depozyty terminowe dla klientów niebankowych są kwalifikowane do odpowiednich przedziałów czasowych uwzględniając zarówno wcześniejsze podejmowanie środków przez klientów jak i odnawialność depozytów w trudnej sytuacji płynnościowej; 2) zbywalne papiery wartościowe są alokowane do pierwszego przedziału, wielkość rynkowa jest redukowana („haircut”) do wielkości możliwej do uzyskania przez Bank w przypadku sprzedaży portfela w trudnej sytuacji płynnościowej

Luka płynnościowa według umownych terminów płatności (w mln PLN)

koniec roku 2008

	<i>do 1 m-ca</i>	<i>1- 3 m-cy</i>	<i>3 - 12 m-cy</i>	<i>pow. 1 roku</i>	RAZEM
--	------------------	------------------	--------------------	--------------------	--------------

BILANS AKTYWA

- Kasa, środki w Banku Centralnym	1 888,7	0,0	0,0	0,0	1 888,7
- Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	5 940,6	535,3	150,0	949,4	7 575,3
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2 944,3	691,3	3 944,1	7 547,9	15 127,6
- Inwestycje	0,0	19,8	892,4	17 138,5	18 050,7
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	8,8	0,0	92,9	95,3	197,0
- Kredyty i inne należności udzielone klientom	9 340,1	1 721,1	2 757,2	11 459,4	25 277,8

BILANS PASYWA

- Zobowiązania wobec Banku Centralnego	1 400,2	4 531,9	0,0	0,0	5 932,1
- Zobowiązania wobec innych banków	2 970,5	2 852,8	208,7	31,8	6 063,8
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2 341,0	309,6	1 086,2	1 409,9	5 146,7
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	0,0	0,0	0,0	420,0	420,0
- Zobowiązania wobec klientów	38 902,1	3 944,8	3 318,5	1 000,2	47 165,6

POZABILANS

- Pozabilansowe zobowiązania udzielone	3 159,9	495,3	4 716,1	5 810,5	14 181,8
--	---------	-------	---------	---------	-----------------

LUKA NETTO	-28 651,2	-9 166,9	-1 492,9	28 518,1	X
SKUMULOWANA LUKA	-28 651,2	-37 818,1	-39 311,0	-10 792,9	X

koniec roku 2007

	<i>do 1 m-ca</i>	<i>1- 3 m-cy</i>	<i>3 - 12 m-cy</i>	<i>pow. 1 roku</i>	RAZEM
--	------------------	------------------	--------------------	--------------------	--------------

BILANS AKTYWA

- Kasa, środki w Banku Centralnym	1 841,7	0,0	0,0	0,0	1 841,7
- Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	11 877,1	847,1	2 513,6	1,0	15 238,8
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	834,3	192,7	743,8	6 098,2	7 869,0
- Inwestycje	8,0	0,0	1 907,5	7 502,9	9 418,4
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	0,0	0,0	0,0	4,6	4,6
- Kredyty i inne należności udzielone klientom	5 553,0	1 302,0	2 414,4	6 780,3	16 049,7

BILANS PASYWA

- Zobowiązania wobec innych banków	1 644,2	123,1	45,0	0,0	1 812,3
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	248,9	155,5	431,4	379,2	1 215,0
- Zobowiązania wobec klientów	40 362,3	1 699,4	1 594,0	846,5	44 502,2

POZABILANS

- Pozabilansowe zobowiązania udzielone	10 239,0	168,1	951,2	1 617,7	12 976,0
--	----------	-------	-------	---------	-----------------

LUKA NETTO	-32 380,3	195,7	4 557,7	17 543,6	X
SKUMULOWANA LUKA	-32 380,3	-32 184,6	-27 626,9	-10 083,3	X

Luki płynnościowe Banku w trudnej sytuacji płynnościowej według modeli Banku (w mln PLN)

koniec roku 2008

	<i>do 1 m-ca</i>	<i>1- 3 m-cy</i>	<i>3 - 12 m-cy</i>	<i>pow. 1 roku</i>
BILANS				
AKTYWA				
- Papiery wartościowe	21 326,1	0,0	392,3	5 093,8
- Depozyty międzybankowe udzielone	7 617,8	468,6	0,0	313,6
- Kredyty terminowe / na żądanie	2 945,2	1 334,5	2 587,6	18 291,9
- Inne aktywa	277,2	0,0	0,0	260,3
PASYWA				
- Depozyty międzybankowe otrzymane	2 824,5	7 353,8	208,6	179,4
- Depozyty terminowe	9 667,5	3 304,1	1 650,3	3 274,5
- Depozyty na żądanie	3 369,3	817,2	4 071,5	897,3
- Detaliczne rachunki oszczędnościowe	5 971,0	0,0	8 606,0	5 198,9
- Inne pasywa	1 543,2	0,0	0,0	0,0
POZABILANS				
AKTYWA				
- FX SWAPS / CC-IRS	26 271,5	3 724,0	6 286,5	1 373,6
- Depozyty międzybankowe / kl. strategicznych	722,2	0,0	0,0	0,0
- Spłata zobowiązań pozabilansowych	2 240,5	277,5	593,7	2 659,8
PASYWA				
- FX SWAPS / CC-IRS	27 446,9	3 614,4	6 041,3	1 427,3
- Depozyty międzybankowe / kl. strategicznych	722,2	0,0	0,0	0,0
- Finansowanie zobowiązań pozabilansowych	5 597,4	0,0	0,0	0,0
LUKA NETTO	4 258,5	-9 284,8	-10 717,6	17 015,7
SKUMULOWANA LUKA	4 258,5	-5 026,3	-15 743,9	1 271,8

koniec roku 2007

	<i>do 1 m-ca</i>	<i>1- 3 m-cy</i>	<i>3 - 12 m-cy</i>	<i>pow. 1 roku</i>
BILANS				
AKTYWA				
- Papiery wartościowe	12 883,8	0,0	94,7	319,3
- Depozyty międzybankowe udzielone	11 024,0	760,1	2 410,7	0,0
- Kredyty terminowe / na żądanie	2 639,4	1 048,4	2 189,5	10 700,0
- Inne aktywa	114,6	0,0	0,0	1 371,8
PASYWA				
- Depozyty międzybankowe otrzymane	1 390,6	123,1	45,0	0,0
- Depozyty terminowe	12 407,4	1 313,9	928,1	1 961,9
- Depozyty na żądanie	2 213,7	1 710,9	3 832,9	843,2
- Detaliczne rachunki oszczędnościowe	3 193,9	2 221,4	8 642,4	5 013,7
- Inne pasywa	76,9	0,0	0,0	0,0
POZABILANS				
AKTYWA				
- FX SWAPS / CC-IRS	14 355,0	3 282,1	5 866,2	380,5
- Depozyty międzybankowe / kl. strategicznych	2 358,7	0,0	0,0	0,0
- Spłata zobowiązań pozabilansowych	937,3	115,8	252,7	1 571,2
PASYWA				
- FX SWAPS / CC-IRS	14 059,4	3 249,4	5 501,2	466,3
- Depozyty międzybankowe / kl. strategicznych	2 358,6	0,0	0,0	0,0
- Finansowanie zobowiązań pozabilansowych	2 876,9	0,0	0,0	0,0
LUKA NETTO	5 735,5	-3 412,3	-8 135,8	6 057,6
SKUMULOWANA LUKA	5 735,5	2 323,2	-5 812,6	245,0

IV. Zarządzanie Kapitałem Regulacyjnym i Ekonomicznym

Działając zgodnie z polityką zarządzania kapitałem Bank prowadzi swoją działalność utrzymując odpowiedni poziom kapitału (bazę kapitałową) zarówno w ujęciu regulacyjnym jak i ekonomicznym. Baza kapitałowa i wymogi kapitałowe dotyczące kapitału regulacyjnego oszacowane są zgodnie z wytycznymi określonymi przez aktualne regulacje prawne (Uchwała 1/2007 KNB z 13 marca 2007 r.). Zarządzanie kapitałem ekonomicznym w dużym stopniu oparte jest na regulacjach wewnętrznych.

Na potrzeby zarządzania kapitałem Bank dokonuje rozróżnienia na pozycje księgi bankowej oraz pozycje księgi handlowej. Podział ten ma kluczowe znaczenie dla kalkulacji kapitału regulacyjnego jednocześnie pozostając bez wpływu na kapitał ekonomiczny.

Podział aktywów Banku na pozycje Księgi Bankowej i Handlowej

Rozróżnienie na księgę bankową i handlową jest istotnie nie tylko z przyczyn regulacyjnych, znajduje również odzwierciedlenie w rachunkowości zarządczej prowadzonej przez Bank oraz w obszarze zarządzania ryzykiem. Powyższe elementy są immanentną cechą procesu zarządzania kapitałem regulacyjnym jednocześnie pozostając bez wpływu na kalkulację kapitału ekonomicznego. Omawiany podział może być scharakteryzowany w następujący sposób:

- Księga bankowa obejmuje pozycje wynikające z komercyjnej działalności kredytowej i depozytowej oraz pozycje rynków finansowych, które są rezultatem zarządzania i finansowania tymi pozycjami.
- Księga handlowa zawiera pozycje o charakterze krótkoterminowym (spekulacja, arbitraż) i handlowym.

Nowa Umowa Kapitałowa (NUK)

Bank zaimplementował postanowienia Nowej Umowy Kapitałowej - NUK (Dyrektywa 2006/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 14 czerwca 2006 oraz Dyrektywa 2006/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 14 czerwca 2006). Wymogi związane z NUK znajdują odbicie w trzech filarach:

- Filar 1 odzwierciedla wymogi regulacyjne.

W zakresie ryzyka kredytowego na potrzeby sprawozdawcze roku 2009 Bank będzie stosował metodę standardową, obejmującą wykorzystanie parametrów regulacyjnych wskazanych w wymienionych wyżej Dyrektywach oraz Uchwale 380/2008 KNB (zastępującą obowiązującą do końca roku 2008 Uchwałę 1/2007 KNB). Obszar ten jest zarządzany i monitorowany przez Departamenty wchodzące w skład Pionu Ryzyka.

Trwają prace nad osiągnięciem zgodności z wymogami metody A-IRB (Advanced Internal Rating Based Approach). Rozpoczęcie stosowania metody A-IRB dla portfela korporacyjnego planowane jest od sierpnia 2009 roku. Zgodność z wymogami Basel II została osiągnięta poprzez implementację:

- Modeli globalnych opracowanych na poziomie Grupy i zaakceptowanych przez Holenderski Bank Centralny (DNB).
- Modeli lokalnych opracowanych na poziomie ING Banku Śląskiego i zaakceptowanych przez Narodowy Bank Polski.

W obszarze ryzyka operacyjnego Bank wykorzystuje metodę wskaźnika bazowego BIA (Basic Indicator Approach). Za zarządzanie i monitorowanie tego ryzyka odpowiedzialny jest Departament Ryzyka Operacyjnego i Compliance.

Postanowienia NUK nie narzucają znaczących zmian w zakresie pomiaru, zarządzania i modelowania ryzyka rynkowego. Wszystkie wymogi nowych regulacji zostały zaimplementowane i są realizowane przez Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym.

- Filar 2 stawia nowe wymagania w zakresie kalkulacji kapitału ekonomicznego oraz nadzoru i zarządzania, zwłaszcza w obszarze ryzyk. Struktura organizacyjna Banku oraz model zarządzania instytucją jest zgodny z wytycznymi NUK. Zgodność ta jest rozumiana jako prawidłowy podział obowiązków oraz mechanizm sprawozdawczości wewnętrznej, który zapewnia, iż Zarząd oraz Rada Nadzorcza Banku są dokładnie informowane o rodzaju i poziomie poszczególnych ryzyk na jakie Bank jest narażony. Filar obejmuje swoim zakresem zarówno ryzyka Filaru 1 jak i ryzyka nie objęte nim, wśród nich wyróżnić można ryzyko biznesowe, transferowe, rezydualne, modeli czy warunków skrajnych.
- Filar 3 narzuca nowe wymogi sprawozdawcze oraz wprowadza obowiązek publikacji opracowania polityki informacyjnej dotyczącej zakresu, częstotliwości i formy ogłaszania i prezentowania informacji sprawozdawczej. Bank osiągnął zgodność z wymogami Basel II poprzez zbudowanie aplikacji Financial Data Mart (FDM) oraz wdrożenie sprawozdawczości Finrep i Corep na potrzeby KNF (Komisji Nadzoru Finansowego).

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe kalkulacje wielkości bazowych kapitału regulacyjnego oraz współczynnika wypłacalności według stanu na 31.12.2008 r.. W chwili obecnej Bank posiada odpowiedni poziom kapitału, o czym świadczy wysokość współczynnika wypłacalności powyżej 8% (wymóg regulacyjny). W ciągu całego roku 2008 jak i 2007 poziom współczynnika nie spadł poniżej wymaganego poziomu regulacyjnego.

Regulacyjna baza kapitałowa i współczynnik wypłacalności Banku

31.12.2008	
Składniki kapitału	
Kapitał akcyjny	130 100
Premia emisyjna	956 250
Pozostałe składniki kapitału zapasowego	62 834
Kapitał rezerwowy łącznie z niepodzielonym zyskiem z lat ubiegłych	1 751 022
Zysk netto bieżącego okresu w części zaudytowanej	455 563
Fundusz ogólnego ryzyka	730 152
Fundusze własne z aktualizacji wyceny	-100 996
Korekta funduszy o wartości niematerialne	-314 790
Zaangażowania kapitałowe banku w instytucje finansowe	-183 679
Kapitał krótkoterminowy	79 660
Razem fundusze własne	3 566 116
Wymogi kapitałowe	
Wymogi kapitałowe dla ryzyka kredytowego, kredytowego kontrahenta, rozmycia i dostawy instrumentów do rozliczenia w późniejszym terminie	2 553 705
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia - dostawy	1 319
Wymogi kapitałowe dla ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych, ryzyka cen instrumentów dłużnych, walutowego i cen towarów	27 676
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	267 488
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych	51 984
Całkowity wymóg kapitałowy	2 902 172
Współczynnik wypłacalności	9,82%

Poniżej przedstawiona jest szczegółowa kalkulacja współczynnika wypłacalności Banku według stanu na koniec roku 2007.

Do końca 2007 roku Bank kalkulował bazę kapitałową oraz wymogi kapitałowe zgodnie z postanowieniami Basel I i w związku z tym współczynnik wypłacalności ustalony według stanu na 31.12.2007 r. jest nieporównywalny ze współczynnikiem ustalonym według stanu na 31.12.2008 r. zaprezentowanym w poprzedniej tabeli.

31.12.2007	
Składniki kapitału	
Kapitał akcyjny	130 100
Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	956 250
Pozostały kapitał zapasowy	61 796
Kapitał rezerwowy	1 487 079
Fundusz ogólnego ryzyka	530 152
Niepodzielony wynik lat ubiegłych	6 361
Fundusz z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-149 591
Kapitał z aktualizacji i wyceny aktywów trwałych	37 154
Korekta funduszy o wartości niematerialne	-317 801
Korekta funduszy o akcje i udziały w jednostkach finansowych	-143 679
Kapitał krótkoterminowy	91 156
Razem fundusze własne	2 688 977
Wymogi kapitałowe	
Ryzyko kredytowe	1 696 496
Ryzyko rynkowe	63 473
Ryzyko rozliczenia dostawy oraz kontrahenta	27 683
Całkowity wymóg kapitałowy	1 787 652
Współczynnik wypłacalności	12,03%

Regulacyjne i ekonomiczne wymogi kapitałowe

Wartość wymogów kapitałowych różni się w zależności od podejścia regulacyjnego lub ekonomicznego. Wyróżnia się dwie zasadnicze przyczyny różnic:

- Metody stosowane do oceny i pomiaru regulacyjnych wymogów kapitałowych określone są przez NBP/KNB, podczas gdy metodologia pomiaru wymogów kapitału ekonomicznego opiera się na wewnętrznych modelach Banku.
- Regulacje prawne ściśle określają rodzaje ryzyk dla jakich powinien być kalkulowany regulacyjny wymóg kapitałowy, sytuacja ta nie dotyczy oszacowań kapitału ekonomicznego kalkulowanego w sposób zdefiniowany przez Bank. Kapitał ekonomiczny obejmuje zatem szerszy zakres ryzyk, uwzględniając te, które cechują się istotnością (materialnością), ale nie są uwzględnione w kapitale regulacyjnym.

Niniejsze sprawozdanie finansowe liczy 158 kolejno ponumerowanych stron.

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

2009-02-25 **Brunon Bartkiewicz** Prezes

2009-02-25 **Mirosław Boda** Wiceprezes

2009-02-25 **Michał Bolesławski** Wiceprezes

2009-02-25 **Justyna Kesler** Wiceprezes

2009-02-25 **Małgorzata Kołakowska** Wiceprezes

2009-02-25 **Oscar Edward Swan** Wiceprezes

2009-02-25 **Michał Szczurek** Wiceprezes

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

2009-02-25 **Eugenia Sikora** Dyrektor Banku
Główny Księgowy Banku